

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Březen 2019

Územní studie krajiny správního obvodu obce s rozšířenou působností Blansko

Studie

Návrh územní studie krajiny – textová část

Objednatel: Město Blansko

Nám. Svobody 32/3, 678 01 Blansko

171089

atelier a.ve

● MENDELU
● Lesnická
● a dřevařská
● fakulta

OBSAH:

1	STANOVENÍ CÍLOVÉ VIZE KRAJINY	6
2	NÁVRH OCHRANY A ROZVOJE HODNOT KRAJINY A VYUŽITÍ KRAJINNÝCH POTENCIÁLŮ. 6	
2.1	Zpřesnění typů krajin, krajinné okrsky a cílové charakteristiky krajin.....	6
2.2	Návrh konkrétních opatření na ochranu a rozvoj jednotlivých zjištěných hodnot	9
2.2.1	Přírodní hodnoty	9
2.2.2	Historické a kulturní hodnoty	9
2.2.2.1	Nemovité kulturní památky, památky místního významu	9
2.2.2.2	Doklady vývoje osídlení.....	11
2.2.3	Estetické hodnoty	13
2.2.3.1	Přírodní krajinné dominanty.....	14
2.2.3.2	Kulturní krajinné dominanty	14
2.2.3.3	Významné vyhlídkové body.....	15
2.2.3.4	Kompoziční osy a komponovaná krajina	16
2.2.3.5	Sídelní krajinné osy	16
2.2.4	Ochrana zdrojů vod využívaných k vodárenským odběrům.....	17
2.2.5	Ochrana kvalitní zemědělské půdy.....	20
2.2.6	Opatření pro ochranu a rozvoj lesů v území	21
3	NÁVRH ŘEŠENÍ POTŘEB ČLOVĚKA V KRAJINĚ.....	27
3.1	Návrh opatření pro optimalizaci hospodaření v zemědělské krajině.....	27
3.2	Návrh optimalizace hospodaření v lesích.....	31
3.3	Návrh konkrétních opatření pro zlepšení sídelních propojení a prostupnosti krajiny pro člověka.....	34
3.4	Návrh konkrétních opatření pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu.....	36
3.5	Návrh řešení krajinných souvislostí s požadavky na urbanizaci území z územně plánovací dokumentace a z dalších podkladů	38
4	NÁVRH ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ, SNIŽOVÁNÍ OHROŽENÍ A PŘEDCHÁZENÍ RIZIKŮM V KRAJINĚ	39
4.1	Doporučení konkrétních opatření ke zlepšení vodního režimu krajiny,	39
4.1.1	Protipovodňová ochrana území.....	39
4.1.1.1	Oblast s významným povodňovým rizikem	39
4.1.1.2	Obce s nedostatečnou protipovodňovou ochranou, místa omezující průtočnost toků.. ..	42
4.1.1.3	Území ohrožené přívalovými srážkami.....	44
4.1.2	Opatření ke zvýšení retence území.....	46
4.2	Rámcové vymezení niv vodotečí.....	49
4.3	Vymezení významných krajinných prvků	52
4.4	Protierzní ochrana	53
4.4.1	Aktuální nastavení protierozní ochrany v ČR	53
4.4.2	Typy protierozních opatření.....	57
4.4.3	Protierozních opatření v ORP Blansko.....	57
4.4.4	Nástroje pro uplatňování protierozní ochrany	59
4.5	Doporučení pro řešení problémů v oblasti znečištění a kontaminace	62
4.5.1	Staré ekologické zátěže	62
4.5.2	Kvalita povrchových vod	62

4.5.3	Kvalita podzemních vod	65
4.6	Konkrétní návrhy na úpravu ÚSES, v souvislosti s nenavazujícími prvky na hranicích obcí, střety a s nevhodně vymezenými prvky ÚSES.....	68
4.7	Návrh zpřesnění migračně významných území, dálkových migračních koridorů	70
4.8	Návrhy dalších opatření k ochraně a zvýšení biodiverzity a k předcházení fragmentace krajiny	73
4.9	Vymezení ploch vyžadujících revitalizaci anebo renaturalizaci a návrhy případných řešení.74	
4.10	Návrhy opatření pro transformaci zjištěných významných opuštěných areálů a ploch ve volné krajině a v kontaktu s ní	75
4.11	Návrhy na snížení ohrožení ztráty venkovského charakteru obcí.....	77
4.12	Návrhy snižování nepřiměřených zátěží v území.....	78
4.13	Doporučení pro opatření v lesích	79
4.14	Doporučení opatření v souvislosti s adaptací na změny klimatu	83
5	ČLENĚNÍ ÚZEMÍ NA KRAJINNÉ OKRSKY SE STANOVENÍM RÁMCOVÝCH PODMÍNEK VYUŽITÍ A RÁMCOVÝCH DOPORUČENÍ PRO OPATŘENÍ	88
5.1	Krajinné okrsky	88
5.2	Zastoupení sledovaných/řešených aspektů problematiky krajiny a zásad utváření krajiny v jednotlivých krajinných okrscích	90
5.3	Návrh rámcových podmínek a doporučení pro opatření v území	93
6	ZÁVĚR S ODŮVODNĚNÍM	107
6.1	Souhrnné doporučení pro zohlednění návrhu v územně plánovací dokumentaci, včetně návrhů změn stávající územně plánovací dokumentace	107
6.2	Souhrnné doporučení pro zohlednění návrhu při činnosti orgánů veřejné správy a dalších subjektů	109
6.3	Přehled jevů doporučených k doplnění do územně analytických podkladů	110
6.4	Souhrnné doporučení pro řešení územních problémů, které nelze vyřešit v rozsahu a podrobnosti ÚSK	112

SEZNAM ZKRATEK

ANC	oblasti s přirozeným omezením (anglická zkratka)
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
BPEJ	bonitovaná půdně ekologická jednotka
ČHP	Číslo hydrologického pořadí (tok)
ČOV	čistírna odpadních vod
DMK	dálkový migrační koridor
DOsVPR	dokumentace pro oblast s významným povodňovým rizikem
DPB	dílčí půdní blok vedený v registru LPIS
DUR	dokumentace pro územní řízení
DZES	dobry zemědělský a enviromentální stav půdy
ES	Evropské společenství
EUC	erozně uzavřený celek
HS	hospodářský soubor
HZ	hospodářský způsob
CHKO	chráněná krajinná oblast
IDVT	Identifikátor vodního toku
IP	interakční prvek
KoPÚ	komplexní pozemková úprava
LBC	lokální biocentrum
LBK	lokální biokoridor
LH	lesní hospodaření
LPIS	registr využití zemědělské půdy
LVS	lesní vegetační stupeň
MEO	mírně erozně ohrožené pozemky
MVÚ	migračně významná území
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZCHU	maloplošná zvláště chráněná území
MZP	minimální zůstatkový průtok
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAP	Národní akční plán
NPR	národní přírodní rezervace
OPVZ	ochranné pásmo vodního zdroje
ORP	obec s rozšířenou působností
OsVPR	oblast s významným povodňovým rizikem
PDP	Plán dílčího povodí
PHO	pásmo hygienické ochrany (dle dřívější legislativy)
POR	prostředek na ochranu rostlin
PP	přírodní památka
PPO	protipovodňová opatření
PR	přírodní rezervace
PUPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa
PV	povodňová vlna

SEKM	systém evidence kontaminovaných míst
SEO	silně erozně ohrožené pozemky
SEZ	stará ekologická zátěž
SLT	soubor lesních typů
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TEP	technicko-provozní evidence toků vedená u správce toku
TPEO	technická protierozní opatření
ÚAP	územně analytické podklady
ÚP	územní plán
ÚPD	územně plánovací dokumentace
ÚSES	územní systém ekologické stability
ÚSK	územní studie krajiny
VD	vodní dílo
VKP	významný krajinný prvek
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby
VÚV T.G.M.	Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky
ZPF	zemědělský půdní fond

1 STANOVENÍ CÍLOVÉ VIZE KRAJINY

Návrhová část studie pracuje s rozčleněním zájmového území do 30 individuálních krajinných jednotek – krajinných okrsků odrážejících jedinečnost dílčích částí zájmového území. Návrhová část studie tyto jednotky na základě příbuznosti sdružila do „skupin“, pro které následně stanovila cílové vize krajiny. Cílovou vizi formulují „zásady utváření krajiny – využití a podpora potenciálu území“, spolu s „požadavky na základní způsoby využití území“ (zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, urbanizace, infrastruktura, rekreace a cestovní ruch). Zásady a požadavky jsou relevantní v celém území ORP Blansko, avšak v různých krajinných okrscích mají rozdílnou váhu a význam. Tuto skutečnost zohledňuje tabulka 5-1 Zásady utváření krajiny, která zvýznamňuje zásady a požadavky pomocí intervalu významu od 0 po 3 (0 – bez významu / jev v území není zastoupen, 1 – nízký význam, 2 – střední význam, 3 – vysoký význam). Na cílovou vizi krajiny navazuje návrh rámcových podmínek a doporučení pro opatření v území (kap. 5.3), které rozvádí detaily požadavků na jevy v jednotlivých krajinných okrscích ORP Blansko.

Cílové charakteristiky jsou stanoveny také v ZUR Jihomoravského kraje na základě vymezení typů krajin podle stanovených cílových charakteristik. Územní studie tento přístup rozpracovává v detailnějším měřítku, na základě kterého pak přístup k utváření specifických částí území definuje.

2 NÁVRH OCHRANY A ROZVOJE HODNOT KRAJINY A VYUŽITÍ KRAJINNÝCH POTENCIÁLŮ

2.1 Zpřesnění typů krajin, krajinné okrsky a cílové charakteristiky krajin

Krajinný okrsek je základní skladebnou, relativně homogenní částí krajiny, která se od sousedních krajinných okrsků odlišuje svými přírodními, popř. jinými charakteristikami a způsobem využití. Z pohledu účelu by měl sdružovat segmenty území (krajinné prvky, lokality), které je vhodné rozvíjet, případně regulovat obdobným způsobem.

Diferenciace krajinných okrsků byla provedena formou multikriteriální analýzy krajiny, ve které hlavní roli hrál faktor reliéfu doplněný zohledněním v území typické struktury krajinného pokryvu. Celkem bylo vymezeno 30 krajinných jednotek: 7 typů lesních krajin, 14 typů sníženin a údolí a 9 typů krajin hřbetů, vrchovin, plošin a planin.

Vymezení krajinných okrsků Blanenska dle sdružených skupin okrsků

Skupina lesních okrsků	
Zastoupené okrsky	Plocha [Km ²]
Hořický les	34
Vrankův les	3
Adamovské lesy	55
Vranovské lesy	8
Brdsko skalské lesy	33

Skupina lesních okrsků	
Zastoupené okrsky	Plocha [Km ²]
\\Dránský žlíbek	6
Rozsocháčsko-škatulské lesy	31
Jedlůvka	2

Skupina zemědělských až lesních okrsků údolí a sníženin	
Zastoupené okrsky	Plocha [Km ²]
Údolí Krkaté báby	2
Zlobice	1
Lipůvecká sníženina	4
Adamovské údolí	3
Milonická sníženina	3
Údolí Býkovky	4
Lysická sníženina	17
Újezd u Černé hory	4
Suchý a Pustý žleb	13
Svahy Blanenského prolomu	21
Blanenský prolom dno	8
Svinošický prolom	3
Svitavské údolí	4

Skupina zemědělských okrsků hřbetů, vrchovin, plošin a planin	
Zastoupené okrsky	Plocha [Km ²]
Sloupské plošiny	7
Petrovické plošiny	5
Šošůvecko-Ostrovské plošiny	9
Protivanosvská planina	4
Kojálské planiny	36
Krhovský hřbet	5

Skupina zemědělských okrsků hřbetů, vrchovin, plošin a planin	
Zastoupené okrsky	Plocha [Km ²]
Vyškůvské hřbítky	4
Žernovnicko	13
Bučinky	9

2.2 Návrh konkrétních opatření na ochranu a rozvoj jednotlivých zjištěných hodnot

2.2.1 Přírodní hodnoty

V rámci návrhové etapy byly vymezeny segmenty krajiny s akutálním nebo očekávaným potenciálem pro možné vymezení významného krajinného prvku registrovaného. Výběrová kritéria lze označit jako relativní, neboť u posouzení významnosti krajinného prvku byl vždy brán v potaz vedle jeho krajinně ekologické hodnoty také jeho relativní význam v krajině. V územích intenzivně zemědělsky využívaných chudých na krajinné prvky s trvalou vegetací byly mezi potenciálně významné části krajiny vymezeny i krajinně ekologicky méně významné segmenty, jejichž význam však umocnila okolní krajina. Prvky s potenciálem pro vymezení a registraci v kategorii významný krajinný prvek registrovaný byly vymezovány i v rámci ploch významných krajinných prvků „ze zákona“.

Vedle výše popsaných segmentů bylo zpřesněno vymezení migračně významných území a plošně vyjádřeny migračně významné koridory. Vymezeny byly také nivy jako významné krajinné prvky.

Územní systém ekologické stability který je základem pro udržení a rozvoj biodiverzity území byl v návrhové etapě studie doplněn a provázán s řešením v relevantních dokumentacích (ÚAP, územní plány, KoPÚ), byly upraveny nejvýznamnější nesrovnalosti a nedostatky vymezení.

2.2.2 Historické a kulturní hodnoty

2.2.2.1 Nemovité kulturní památky, památky místního významu

Dle Památkového katalogu Národního památkového ústavu se v ORP Blansko nachází celkem 169 kulturně významných objektů, z toho 96 s právní ochranou. Specifikem ORP Blansko je větší množství objektů spojených se zpracováním vápence (vápenky v Šošůvce, Lipovci, Holštejně, vápenické pece v Josefovském údolí) a zpracováním železa (např. pec Františka ve Staré huti, huť Klamovka v Blansku). S rozvojem průmyslu v 19. století pak souvisí vznik souboru novogotických památek v Adamově (fara, hřbitov, kostel sv. Barbory) a výstavba železniční tratě (kulturní památkou je objekt železničního tunelu u Olomučan)

Nejvýznamnějším památkami, které jsou prohlášeny národní kulturní památkou, jsou poutní kostel Jména Panny Marie ve Křtinách, zámek Rájec nad Svitavou, železárna Stará huť a Světelský oltář v kostele sv. Barbory v Adamově.

Chráněným územím je památková rezervace Stará Huť v Josefovském údolí u Olomučan, soubor technických památek.

Pro účely územní studie byly kulturní památky a další hodnotné objekty **rozčleněny** dle významu pro utváření sídel a krajiny.

Významné kulturní památky a historické objekty – **kulturní památky/hodnotné objekty nadmístního významu**, které ovlivňují obraz krajiny, jsou především bývalá šlechtická sídla, církevní památky a v tomto území i technické památky.

Kulturní památky/hodnotné objekty místního významu jsou kostely a další významné budovy v obcích, které se projevují v obrazu krajiny svým dominantním působením. Dále jsou to také drobné objekty v krajině, které utvářejí krajinný ráz, někdy jen lokální obraz krajiny, ale přesto mohou nést významnou informaci (křížovatka cest, konec katastrálního území, zdůraznění přirozené dominanty pro lepší orientaci v krajině apod.) V tomto smyslu není významná jejich historická hodnota (kategorie

památky), ale jejich umístění a vliv na krajinu. V rámci průzkumů byl soubor těchto jevů, nacházející se v rámci jednotlivých kategorií v ÚAP doplněn o objekty zjištěné vlastním průzkumem.

Mezi kulturní památky lze řadit i poutní místa, která jsou většinou zároveň nemovitou kulturní památkou, ale navíc mají často hodnotu cílového bodu návštěvnosti v krajině. Často dalšími souvisejícími objekty (např. křížová cesta) usměrňují pohyb v krajině. Jedná se o poutní kostel Jména Panny Marie ve Křtinách, kostel Panny Marie Bolestné ve Sloupu, Světelský oltář v kostele sv. Barbory v Adamově a je možné sem zařadit i významné historické místo se zbytky kostela sv. Klimenta u Lipůvky, spojené s cyrilometodějskou legendou.

Jedním z výstupů územní studie krajiny je návrh podmínek a doporučení k opatřením, které podpoří zachování těchto hodnot a umožní jejich zapojení do obrazu krajiny a jejího užívání člověkem.

Památky místního a nadmístního významu v krajině (gotický křížový kámen s nápisem u Lažan a Porčův mlýn v Býkovicích).

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- V ÚP důsledně vymezovat historické objekty v krajině včetně objektů, které nejsou památkově chráněné a jejich ochranu zakotvit do podmínek využití ploch
- V ÚP a KoPÚ v nejvyšší možné míře respektovat stávající komunikace zpřístupňující historické objekty v krajině, případně navrhnout nové zpřístupnění, možné řešení je navrženo územní studií krajiny
- Podmínkami využití ploch s rozdílným způsobem využití v ÚP zachovat a podporovat vizuální význam jednotlivých objektů v krajině
- Zamezit přemísťování objektů
- V případě památek nadmístního významu, které jsou výrazně viditelné v krajině, vyznačit a respektovat v ÚP pohledové osy a podmínkami využití ploch s rozdílným způsobem využití chránit jejich dominantní působení
- V nejvyšší možné míře respektovat vývoj obce a logiku historického uspořádání ploch při návrhu ÚP nebo KoPÚ
- Podporovat výsadbu solitérní zeleně u objektů v krajině

- Podporovat zapojení stávajících objektů do sítě turistických, poutních a naučných cest a vycházkových okruhů

2.2.2.2 Doklady vývoje osídlení

Archeologická naleziště dokládají rozmanitý vývoj v historii velmi intenzivně osídleného území ORP Blansko. Mnohé lokality mají regionální i nadregionální význam, například naleziště v jeskyních Moravského krasu (jeskyně Kůlna, Býčí skála). Zajímavým a významným dokladem o způsobu zakládání obcí při tzv. německé kolonizaci jsou více či méně zachované **stopy po zaniklých obcích** v oblasti Dražanské vrchoviny. Tyto obce, které se po válečných ztrátách za husitských či jiných válek vzhledem k nepříteli úrodné půdě již neobnovily, jsou zmapovány díky výzkumu Dr. Černého. I když jejich stopy příliš neovlivňují dnešní podobu krajiny, jedná se vzhledem k četnosti nálezů o historickou zajímavost s potenciálem stát se cílem poznávací turistiky. Jedná se o bývalé obce Valkounov, Loučka, Gadišina, Housko, Bohdalůvka, Svatoňůvka, Dvorce, Budkovany, Bystřec, Típeček, Polom, Žižlavice, Češkovice, Bezděčice, Neradice, Podolí. Vzhledem k tomu, že v některých případech jsou stopy přetváření krajiny člověkem stále patrné (především v lesích je často zachována struktura zemědělského obhospodařování), je jejich existenci při návrhu koncepce využití krajiny třeba respektovat.

Kulturně i historicky významná je rovněž dosud patrná **půdorysná stopa původní středověké zástavby** v jádrech obcí i na jejich okraji, která dokládá způsob založení obce a tím její historické působení v krajině. Území ORP Blansko lze zjednodušeně rozdělit na staré sídelní území (údolí Svitavy a okolí historicky významného dopravního tahu (Trstěnická stezka) mezi Brnem a Černou Horou) a mladé sídelní území (Dražanská vrchovina). Převládajícím typem sídla ve starém sídelním území byly návsní vsi s více či méně pravidelným centrálním prostorem – návsi. Tvar a konkrétní způsob založení jednotlivých usedlostí okolo návsi závisel na terénních podmínkách, existenci vodního toku se zaplavovaným územím i směru cest, na kterých bylo sídlo založeno. Společným znakem pro tato sídla bylo jasné oddělení samotné obce od krajiny linií záhumenní cesty, často s ohrazením zahrad nebo řadou stodol. Plužina (členění polí) byla ve formě tratí či úseků bez návaznosti na zastavěnou část. Sídla mladšího sídelního území byla zakládána na pro ten účel odlesněném pozemku. Typickou obcí se zástavbou soustředěnou v řadách jednotlivých usedlostí podél toku, s plužinou navazující přímo na dvorec či usedlost v jednotlivých lánech je Lipovec. Dalším příkladem obce mladšího sídelního území, tentokrát se zástavbou soustředěnou kolem téměř kruhové návsi je Vavřinec. I v tomto případě (tzv. lesní návsní nebo lesní lánová ves) navazují pozemky polí přímo na jednotlivé usedlosti. Významnou historickou hodnotou, zřetelnou v krajině, jsou dochované znaky takto původně založené kulturní krajiny. V případě starého sídelního území se jedná o zachované záhumenní cesty se stodolami, v případě mladšího sídelního území o viditelné členění území na lány oddělené mezemi nebo cestami. Bohužel, lánová struktura krajiny Dražanské vrchoviny je z velké části setřena současným způsobem obhospodařování půdy.

Zachovaná urbanistická struktura části zástavby obcí Brťov - Jeneč a Újezd u Černé Hory. Na fotografii vpravo je vidět zásadní narušení struktury nově postaveným objektem (vyznačeno červeným kruhem).

Zajímavým prvkem viditelným v půdorysu mnoha obcí je shluk více objektů, které svým postavením dávají tušit, že na jejich místě dříve stával **vrchnostenský dvůr**, který byl koncem 18. století rozdělený poddaným – k úpravě na bydlení, případně k přestavbě na jednotlivé nové domy.

Jižní lesnatá část území ORP Blansko je součástí ojedinělé komponované a promyšleně lesnický využívané krajiny, budované od konce 20. let 20. století Vysokou školou zemědělskou v Brně (dnes Mendelova zemědělská univerzita), tzv. **Lesnický Slavín**. Kromě rozmanitě utvářených lesů, cest, lesních palouků a několika arboret se zde nachází množství památníků a upravených studánek.

Tyto hodnoty, vymezené v průzkumové části územní studie krajiny, jsou navrženy k ochraně dodržováním níže uvedených podmínek:

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- Ochrana dokladů osídlení – historické utváření půdorysu obce a typu zástavby, především v lokalitách s dochovaným uceleným sídelním útvarem
- V nejvyšší možné míře respektovat vývoj obce a logiku historického uspořádání ploch při návrhu ÚP nebo KoPÚ
- Při návrhu nových zastavitelných ploch zvážit možnost ponechat vybrané historicky a esteticky hodnotné části záhumenních prostor v původním okrajovém postavení s navazující volnou krajinou a do záhumenních ploch nenavrhovat novou zástavbu včetně zachování původního prstence zahrad v okolí zástavby
- Respektovat logiku urbanistické struktury, nepřipouštět „závleky“ – výstavbu v hloubi pozemku (platí pro odsouvání objektu i pro výstavbu více objektů za sebou přístupných ze soukromé komunikace)
- Pro zastavitelné plochy, u kterých nevyplývá jednoznačně z územního plánu způsob zastavění (stavební čára, dopravní obslužnost objektů apod.), je doporučeno vypracování územní studie
- Ochrana dokladů osídlení – fragmentů objektů a areálů (například zaniklé tvrže, zaniklé středověké obce, významná hradiště a další archeologické lokality)
- Respektovat tyto lokality v souvislosti s návrhem ploch s rozdílným způsobem využití při návrhu ÚP

- Zdůraznění historického vývoje – osvěta, informace pro turisty, tvorba tematických turistických okruhů – například cesta po moravských mlýnech nebo zaniklých středověkých vsích
- Ochrana dokladů osídlení – typu plužiny (uspořádání pozemků ve volné krajině), při návrhu komplexních pozemkových úprav i při návrhu nových (obnovovaných) struktur v ÚP v krajině vycházet z historické struktury krajiny v místě (původní plužina)
- Obnova tradiční struktury krajiny v návaznosti na historický způsob obhospodařování krajiny (cesty, meze, remízky), zapojení zástavby do krajinného rámce
- Podpora realizace KoPÚ (společných zařízení KoPÚ) jako nástroje pro zachování využitelných stop původního užívání krajiny a jejího propojení se sídly.

2.2.3 Estetické hodnoty

Estetické hodnoty většinou vycházejí z vnímání krajiny v jejím historickém kontextu a souvisí především se zachováním hodnot. Estetiku vnímání krajiny ovlivňuje měřítko (členění ploch oproti rozsáhlým plochám orné půdy, aleje u cest dávající mimo jiné povědomí o vzdálenostech), rozmanitost porostu a ploch (střídání plodin na plochách orné půdy, rozptýlená zeleň, přirozené toky a vodní plochy s doprovodnou zelení, solitérní zeleň apod.), rozmanitost tvarů (zvlněná krajina Dražanské vrchoviny) či uzavření pohledově souvisejícího okolí výraznou dominantou (např. Velký Chlum, Zámecký vrch v Černé Hoře) V návaznosti na sídla vnímáme estetické hodnoty v zachování prstence zahrad a záhumenků (včetně záhumenních cest s ohrazením a případně stodolami) a zachování původních dominant obce (kostelní věž, zámek, skupina stromů na návsi apod.).

Pozitivní estetický vjem může do prostředí vnést i novotvar, moderně řešený objekt, umělecké dílo (land art) či novodobě utvářená krajina. Příkladem může být zmíněný Lesnický slavník nebo sochy Stanislava Rolínka pod Velkým Chlumem.

Při realizaci nových cest v krajině vznikne příležitost zdůraznit významná křížení těchto cest novými objekty nebo výsadbou solitérní zeleně.

Nové rybníky v údolí Býkovky (Na Ohrazdě, Býkovice), kříž se čtveřicí vzrostlých stromů ve Vysočanech

2.2.3.1 Přírodní krajinné dominanty

V rámci ÚSK ORP Blansko byly vytipovány lokality, které jsou navrženy územními plány k zástavbě a které zároveň, vzhledem k jejich umístění na exponovaných svazích nebo horizontech území, mohou charakterem zastavění podstatně ovlivnit vnímání krajinného rázu. Jedná se o lokality, které jsou většinou viditelné z dálkových pohledů nebo význaným způsobem zasahují do obrazu obce. Zde je nutné při povolování jednotlivých staveb přihlídnout k lokalitě jako celku a sledovat vliv stavby na krajinný ráz.

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- Zástavbu v zastavěných a zastavitelných plochách, které se nacházejí na exponovaných svazích a horizontech, navrhovat s přihlédnutím k jejich poloze (celkový dojem bude ovlivněn měřítkem objektů, jejich výškou, tvarem a orientací střech včetně jejich barevnosti, zapojením vzrostlé zeleně apod.)

2.2.3.2 Kulturní krajinné dominanty

Kulturními krajinnými dominantami jsou především hmotově či výškově výrazné objekty, ovlivňující siluetu krajiny. Jedná se o velkou část místních církevních objektů – kostelů v centrech obcí – například v Doubravici, Lipovci, Vysočanech a dalších obcích, výrazným prvkem v krajině je například zámek v Černé Hoře. Dominantní mohou být i technické objekty, například větrné mlýny (bývalý mlýn v Petrovicích).

Kostel sv. Jana Křtitele v Doubravici nad Svitavou, větrný mlýn v Petrovicích

Tyto stavby plní určitou estetickou a orientační funkci a jejich působení v krajině je třeba chránit.

Doporučení vyplývající z uvedeného:

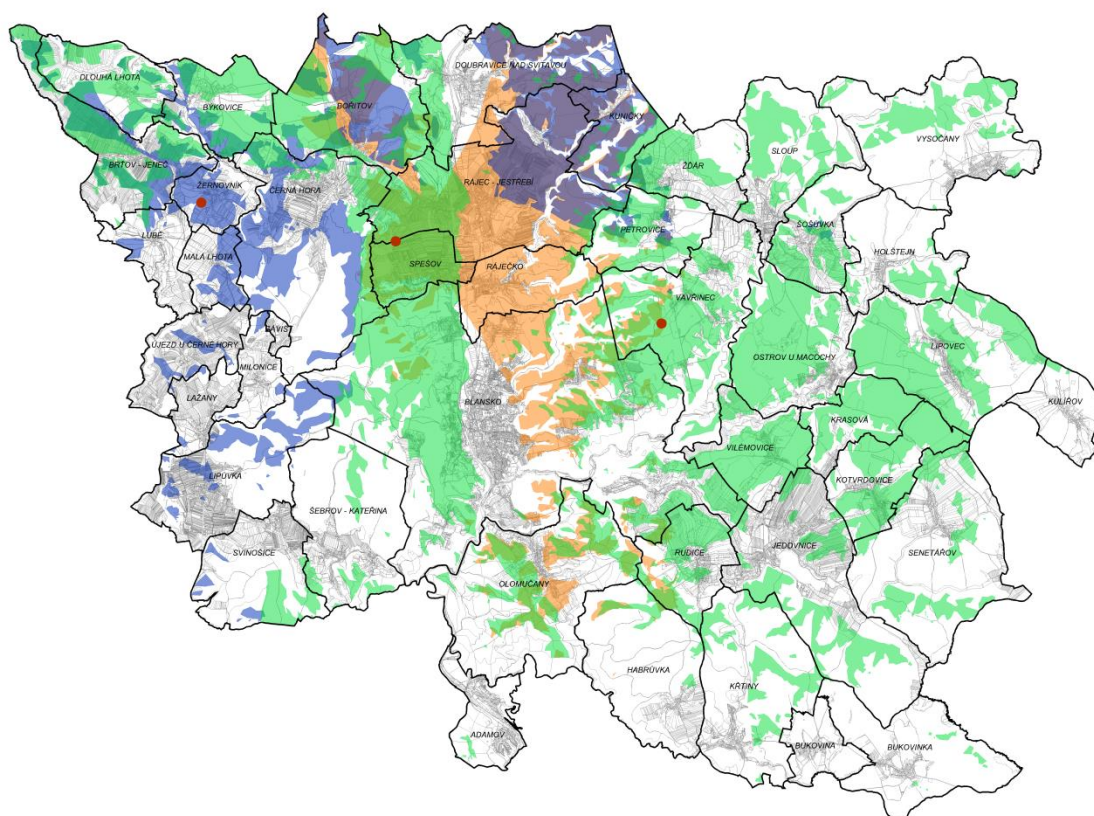
- V ÚP chránit siluetu zástavby a zapojení do krajinného rámce a podmínkami využití ploch s rozdílným způsobem využití podpořit jejich dominantní působení
- Zástavbu v zastavěných a zastavitelných plochách v blízkosti kulturních dominant a zástavbu, která by mohla ovlivnit působení těchto dominant, navrhovat s přihlédnutím k tomuto aspektu

2.2.3.3 Významné vyhlídkové body

Mezi nejvýznamnější vyhlídkové body patří rozhledny, umožňující panoramatický výhled na okolní krajinu. Jedná se o rozhledny v Žernovníku, Spešově a Veselici - Podvrší. V rámci analýz zájmového území bylo vymezeno množství dalších významných vyhlídkových bodů. Řada z nich je v území reflektována ve formě zvýznamněných pohledových míst (odpočívky), další byly identifikovány pro svoji reprezentativní polohu a zřejmý rekreační potenciál.

Rozhledny Spešov a Veselice – Podvrší, pohled od Býkovic na Velký a Malý Chlum

Viditelnost území z rozhleden Žernovník (modrá), Spešov (oranžová), Veselice –Podlesí (zelená)

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- Zástavbu v zastavěných i zastavitelných plochách, která by mohla ovlivnit významné pohledy na sídlo a okolní krajinu navrhovat s přihlédnutím k tomuto aspektu

2.2.3.4 Kompoziční osy a komponovaná krajina

Komponovaná krajina se v území nachází jen v minimálním rozsahu. Mezi významnější lokality historické komponované krajiny můžeme zařadit zámecké parky náležící zámekům: Černá Hora, Křtiny, Blansko a Rájec – Jestřebí.

Mimo tyto areály se v území nachází kompoziční osa, kterou představuje cesta mezi Novými Dvory a místem, kde se nachází zřícenina hradu Blansek. Z Nových Dvorů vycházejí další dvě cesty v ortogonálním půdorysu, zmíněná cesta se však vyznačuje alejí vzrostlých stromů, výrazně dominujících krajině.

Komponovanou krajinou realizovanou od roku 1929 do současnosti je Lesnický Slavín. Kromě množství památníků a upravených studánek zde byla vybudována síť zpevněných lesních cest a zastavení s průhledy do krajiny.

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- Chránit tyto kompoziční osy a komponované krajiny, včetně souvisejícího okolí, které může ovlivnit jejich působení

2.2.3.5 Sídelní krajinné osy

Jako sídelní krajinnou osu můžeme zařadit pás obcí výrazně navázaných svojí polohou na oba okraje nivy řeky Svitavy. V řešeném území se jedná o obce, případně části obcí: Blansko – Staré Blansko, Dolní Lhota – Horní Lhota, Ráječko - Spešov, Rájec – Jestřebí. Tato sídelní osa nebyla nikdy kompozičním záměrem, spíše reakcí na místní přírodní podmínky určující nejvhodnější umístění sídel. Osu je možné podpořit při návrhu rekreačních tras směřujících podél toků.

Zvláštním typem krajinné osy, procházející řešeným územím, je trasa nedokončené německé dálnice (Německá exiteritoriální dálnice Breslau – Wien), která se v některých místech výrazně projevuje v terénu i díky zachovaným prvkům samotné dálnice (parabolický most u Žernovníka, propustky) nebo pomocných staveb (stavební dvory a ubytovací tábory pro dělníky). Nejvýraznější stavbou dálnice v regionu mělo být plánované „Čtyřmostí“ přes potok Lubě u skály Krkatá bába). Tato osa bude zřejmě „zvýrazněna“ navrhovanou dálnicí D43, která částečně využije původního vedení plánovaného dopravního tahu.

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- V ÚP posoudit možnost podpořit propojení jednotlivých sídel podél toku komunikacemi pro pěší provoz a vhodným umístěním cyklotras – částečně realizováno.

2.2.4 Ochrana zdrojů vod využívaných k vodárenským odběrům

Na ochranu zdrojů vod jak povrchových, tak podzemních, využívaných k vodárenským účelům jsou stanovována ochranná pásma těchto vodních zdrojů dle příslušných právních předpisů.

Legislativa vztahující se k ochranným pásmům

Ochranná pásma vodních zdrojů (OPVZ) a ochranná pásma vodárenských nádrží (OPVN) jsou definována Vodním zákonem (Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů).

Podle odstavce 1 a 2 §30 tohoto zákona „k ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů podzemních nebo povrchových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou s průměrným odběrem více než 10 000 m³ za rok a zdrojů podzemní vody pro výrobu balené kojenecké vody nebo pramenité vody stanoví vodoprávní úřad ochranná pásma opatřením obecné povahy. Vyžadují-li to závažné okolnosti, může vodoprávní úřad stanovit ochranná pásma i pro vodní zdroje s nižší kapacitou, než je uvedeno v první větě. Vodoprávní úřad může ze závažných důvodů ochranné pásmo změnit, popřípadě je zrušit. Stanovení ochranných pásem je vždy veřejným zájmem.

Ochranná pásma se dělí na ochranná pásma I. stupně, která slouží k ochraně vodního zdroje v bezprostředním okolí jímacího nebo odběrného zařízení, a ochranná pásma II. stupně, která slouží k ochraně vodního zdroje v územích stanovených vodoprávním úřadem tak, aby nedocházelo k ohrožení jeho vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti.“ §30 dále určuje rozsah, způsob stanovení a zrušení pásem a uvádí základní principy omezení užívání pozemků a činností v ochranných pásmech. Seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou (Vyhláška MŽP ČR č. 137/1999 Sb.).

Legislativa vztahující se k evidenci ochranných pásem

§ 20 Vyhlášky č. 252/2013 Sb., o rozsahu údajů v evidencích stavu povrchových a podzemních vod a o způsobu zpracování, ukládání a předávání těchto údajů do informačních systémů veřejné správy stanoví, že: ochranná pásma vodních zdrojů se evidují v rozsahu údajů o jejich územní identifikaci a údajů stanovených ve vyhlášce o vodoprávní evidenci (Vyhláška č. 414/2013 Sb.), s výjimkou údajů o jméně, příjmení, trvalém pobytu a rodném čísle fyzické osoby. Údaje zpracovává a do informačního systému veřejné správy ukládá pověřený odborný subjekt.

V současné době **není** pro evidenci ochranných pásem vodních zdrojů ve smyslu výše uvedené vyhlášky **stanoven žádný pověřený odborný subjekt**.

Problematikou ochranných pásem vodních zdrojů a jejich stanovením se dlouhodobě zabývá řada odborných subjektů, zejména pak VÚV TGM, v.v.i. V rámci úkolu „Činnosti k podpoře výkonu státní správy v problematice SUCHO v roce 2016“ byl vypracován odborných dokument shrnující problematiku ochranných pásem vodních zdrojů v ČR s názvem „Omezující a ochranná opatření v ochranných pásmech vodních zdrojů a možných způsobů řešení náhrad za prokázané užívání pozemků a staveb“. V následujícím textu uvádíme nejdůležitější závěry.

Hlavní současné problémy spojené s ochrannými pásmy vodních zdrojů:

- Zastaralá legislativa (vyhláška 137/1999 Sb., tedy vzniklá v rámci platnosti předchozího vodního zákona 138/1973 Sb.).
- Obtížná aplikovatelnost vyhlášky v současné době, hlavně kvůli obtížně řešitelnému rozsahu řešení majetkoprávních vztahů (obvykle stovky až tisíce dotčených vlastníků pozemků, s nimiž je nutné vést správní řízení).
- Neochota provozovatelů a majitelů jímacích území platit adekvátní náhrady za omezení užívání pozemků uvnitř OPVZ, a současně malá ochota majitelů a uživatelů dotčených pozemků akceptovat a dodržovat omezující opatření; nesporně je to dáno absencí pravidel, která by byla rozumně aplikovatelná v praxi.
- Ochranná pásma nejsou vyhlášena u většiny nejmenších vodních zdrojů (s odběrem menším než 10 000 m³ za rok, tzn. průměrně 0,32 l/s), i když jsou využívána pro hromadné zásobování obyvatelstva. Zákon sice umožňuje jejich vyhlášení, ale nenářizuje ho (na rozdíl od zdrojů s větším odběrem než 10 000 m³ za rok).
- Výsledkem je skutečnost, že se OPVZ 2. stupně často vůbec nevyhlašují, nebo se naprostým způsobem minimalizují, a vyhlašují se jen OPVZ 1. stupně v nezbytném rozsahu, anebo se snižují omezující a ochranná opatření v OPVZ takovým způsobem, aby nebylo nutné platit náhrady, že existující OPVZ přestávají mít jakoukoliv ochrannou funkci.
- V místech, kde jsou ochranná pásma vodních zdrojů vyhlášena, často nejsou respektována, omezující opatření nejsou dodržována ani vyžadována, uživatelé pozemků mnohdy ani netuší, že se nacházejí uvnitř OPVZ. Situace je poněkud lepší u ochranných pásem velkých a významných vodních zdrojů, u drobných zdrojů je však často zjišťován velmi tristní stav ochrany.

Hledisko věcné:

- V platnosti jsou ochranná pásma vodních zdrojů s někdejší názvem „Pásma hygienické ochrany“, stanovená podle dnes již neplatných právních předpisů. Pokud však tato rozhodnutí nebyla časově omezena nebo pokud nebyla zrušena, platí dosud.
- V platnosti jsou ochranná pásma vodních zdrojů stanovená podle současných právních předpisů, ale nejsou zapsaná v katastrálním operátu.
- V platnosti jsou ochranná pásma vodních zdrojů stanovená podle současných právních předpisů a jsou zapsaná v katastrálním operátu.

Hledisko metodické:

- Přístup k tvorbě či změnám ochranných pásem vodních zdrojů, pokud není metodicky usměrňován, může být velmi různorodý, v závislosti na názorech, zkušenostech a znalostech uživatelů, majitelů, odborníků i správních úředníků. Přesto do současné doby nevznikl žádný nový metodický materiál „Metodika tvorby ochranných pásem vodních zdrojů“.

S OPVZ I. stupně ale významnější problémy v praxi nenastávají, zvláště u podzemních vod jsou dotčené pozemky často již ve vlastnictví majitele či provozovatele jímacího území, takže majetkoprávní spory a problémy s dodržováním ochranných opatření nenastávají.

Ochranná pásma vodních zdrojů podzemní vody 2. stupně jsou však zatížena mnohem většími problémy:

- OPVZ II. stupně jsou mnohdy navržena, ale nevyhlášena vodoprávním úřadem.
- Pokud jsou stanovena, mnohdy neodpovídají svým rozsahem místním přírodním podmínkám, takže někde mohou zbytečně omezovat využití pozemků a staveb (např. území v okolí místa jímání s mocným izolátorem, nebo části povodí bez reálného odtoku k jímacímu území) a naopak někde jinde neřeší potřebnou ochranu (např. vzdálená infiltrační území, kde dochází k tvorbě odebírané podzemní vody).
- Navržená omezující opatření a zákazy jsou mnohdy šablonovitá, nerespektují pozici jímacího objektu/území, a místní přírodní podmínky (morfologie, geologie, klima, půdní poměry aj.) a využití území.
- Často nelogicky vylučují z ochrany intravilán obcí nebo průmyslové či zemědělské areály.
- Mnohdy, zejména ta dříve stanovená, nejsou spojená s katastrálním operátem a nejsou zapsána v katastru nemovitostí.
- Často se sousední OPVZ překrývají a svými limity či zákazy nejsou kompatibilní.
- Jsou provázena zákazy a limity ve vztahu k jednotlivým pozemkům, které jsou nejednoznačně, neúplně, nepřesně, chybně formulované, a tím nekontrolovatelné a nevymahatelné.
- Až na výjimky prakticky neřeší problematiku ochrany vydatnosti vodních zdrojů a už vůbec ne specifika ochrany vodního zdroje v období sucha.
- OPVZ obvykle nejsou svázána s velikostí realizovaného odběru podzemní vody.
- Mohou po svém vyhlášení naplňovat dikci odstavce 11, § 30 zákona č. 254/2001 Sb. – a způsob řešení náhrady škody dohodou nebo soudně se v praxi projevuje jako postup málo funkční.

Doporučení a závěry:

Výše uvedené závěry se týkají problematiky ochranných pásem na celém území ČR, nicméně analogicky jsou platné i pro území **ORP Blansko**. Na území ORP Blansko se konkrétně jedná ochranu podzemních zdrojů vod využívaných k vodárenským účelům. Konkrétní doporučení jsou následující:

- Sjednocení OPVZ vyhlášené dle dřívější legislativy a stále platné jako PHO, nastavení jednotného systému.
- Při revizích OPVZ 2. stupně dbát na riziko zvyšujícího se množství dusičnanů a pesticidů pocházející ze konveční zemědělské výroby – tato problematika je v současnosti dosti složitá, jak bylo popsáno v předchozím textu, vzhledem k neochotě vodárenských subjektů platit náhrady za omezené využití pozemků zemědělskými podnikateli (sjednocení postupů pro náhrady za omezení užívání nemovitostí

a prováděných činností v OPVZ).

- Dbát na ochranu i méně vydatných zdrojů, které nejsou legislativou podchyceny (zdroje s menším odběrem než 10 000 m³ za rok) zejména v důsledku nastávající klimatické změny, či zdrojů, které se pro menší vydatnost opouštějí.
- S předchozím bodem souvisí ochrana vydatnosti vodních zdrojů – nepovolovat odběry, které by mohly nadměrně exploatovat zdroje podzemních vod.

2.2.5 Ochrana kvalitní zemědělské půdy

V ORP Blansko není zastoupení kvalitní zemědělské půdy velké, tvoří pouze 26 % rozlohy zemědělská půda.

Pravidla pro odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu:

Pro aktivity nezemědělské povahy je nutno dle zákona použít především nezemědělskou půdu. Pokud musí v nezbytném případě dojít k odnětí zemědělské půdy ze ZPF, je nutno především:

- Odnímat zemědělskou půdu přednostně na zastavitelných plochách.
- Odnímat přednostně zemědělskou půdu nižší kvality.
- Po ukončení povolení nezemědělské činnosti neprodleně provést takovou terénní úpravu, aby dotčená půda mohla být rekultivována a byla způsobilá k plnění dalších funkcí v krajině podle plánu rekultivace.

S ohledem na tyto zásady zákon výslovně zavádí možnost odejmout z fondu půdu I. a II. třídy pouze v případě, že je takové počínání ve výrazně převažujícím veřejném zájmu, který převažuje nad zájmem ochrany ZPF.

Pro odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu jsou příslušnou legislativou nastavena jasná pravidla, nicméně vždy záleží na dodržování těchto zásad.

V územně plánovacích dokumentacích doporučujeme důsledně dodržovat pravidla týkající se odnětí pozemků ze ZPF tak, aby nedocházelo ke zmenšování ploch kvalitních zemědělských ploch. V posledních letech se zvyšuje podíl vyjímané kvalitní zemědělské půdy na úkor nových staveb, zejména průmyslových a obchodních zón. Dodržování těchto pravidel bude mít také pozitivní vliv na negativní důsledky zvyšující se fragmentace krajiny a také na možnou obnovu nevyužívaných areálů (průmyslových či zemědělských).

Dalším aspektem ochrany kvalitní zemědělské půdy je také udržení a popřípadě zvyšování její kvality. V současné době odborné práce poukazují bohužel na degradaci půd. Této problematice se věnuje následující kapitola (3.1. – optimalizace hospodaření v krajině).

2.2.6 Opatření pro ochranu a rozvoj lesů v území

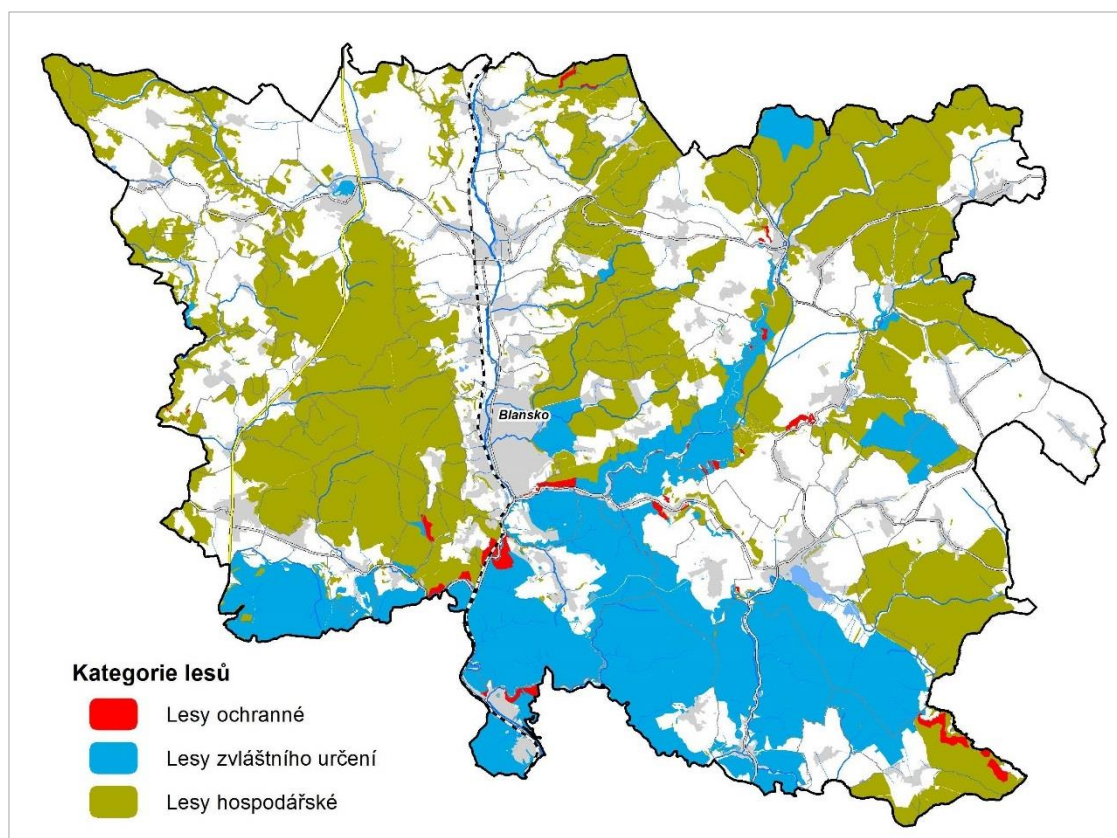
Rozloha a kategorie lesů

Rozloha lesů v území správního obvodu ORP Blansko činí 35 136 ha, průměrná lesnatost území ORP 53,7 % (PUPFL). Ve srovnání s průměrnou lesnatostí ČR 34 % je lesnatost území ve správním obvodu ORP Blansko výrazně vyšší. Jejím typickým znakem je vysoká diverzifikace, kdy v území se nachází katastrální území téměř bezlesá i téměř cele pokrytá lesy, např. k.ú. Kulířov 0,6 %, k.ú. Habrůvka 88,9 %.

Kategorie lesů dle par. 6 - 8 zákona 289/1995 Sb. prezentují v zásadě rozdělení lesů dle jejich účelu. Rozdělení kategorií lesů na území ORP Blansko prezentuje následující tabulka, jejich plošné rozmístění je patrné z obrázku. Ve srovnání s daty za celou ČR (lesy hospodářské 75 %, lesy zvláštního určení 22,3 %, lesy ochranné 2,7 %) je zřejmé, že společenské požadavky na lesy jsou v území ORP téměř o třetinu vyšší než v celostátním měřítku.

Kategorie lesů

Kategorie lesů	Plocha (ha)	Plocha (%)
Lesy hospodářské	12106,6	64,2
Lesy zvláštního určení	6288,9	33,4
Lesy ochranné	461,1	2,4

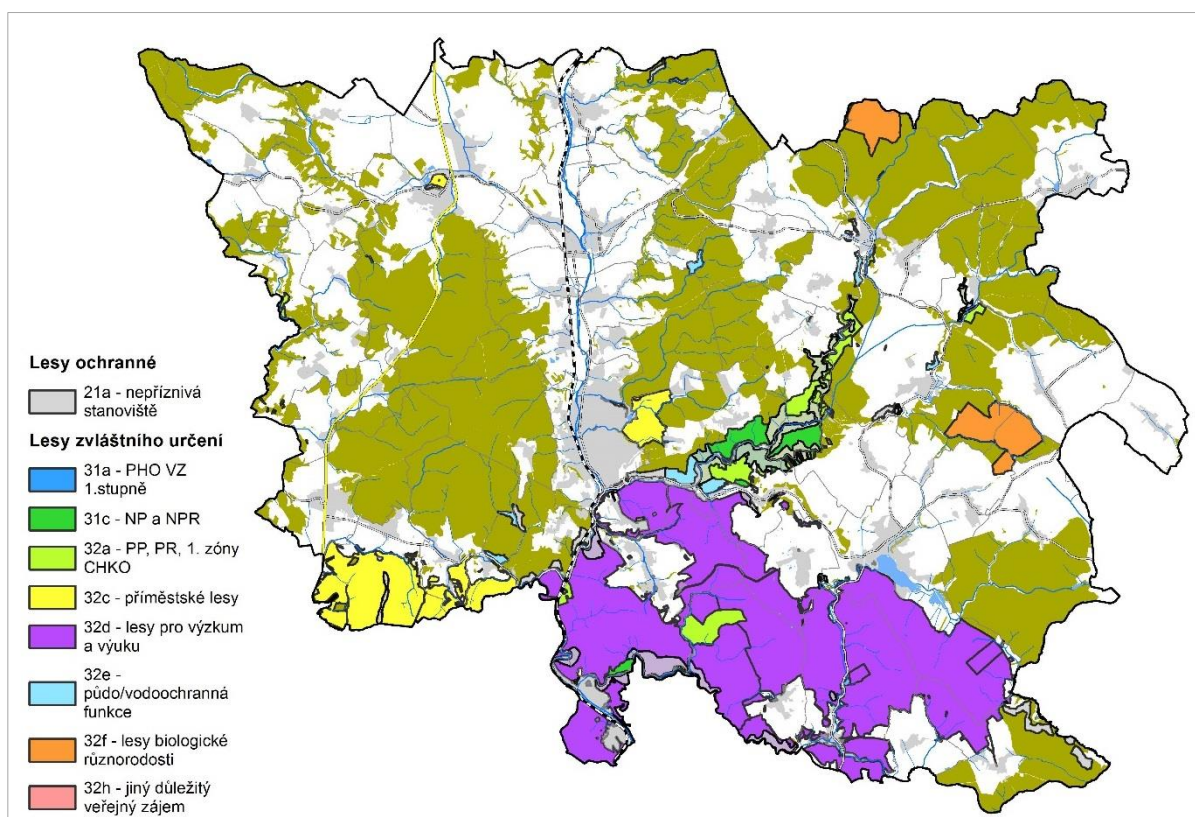

Kategorie lesů

Pokud se podíváme na zastoupení subkategorií lesů zvláštního určení na území ORP Blansko, je zřejmé, že zcela dominují lesy, na něž je kladen společenský požadavek lesnické vědy a pedagogiky a lesy, na něž je kladen požadavek zajištění ekologické stability, ochrany přírody a biodiverzity (viz následující tabulka a obrázek).

Subkategorie lesů zvláštního určení

Subkategorie lesů zvláštního určení	Plocha (ha)	Plocha (%)
31a PHO 1. stupně	1,2	0,0
31c MZCHU - NP, NPR	712,3	8,9
32a MZCHU - PP, PR, 1. zóny CHKO	926,6	11,5
32c příměstské lesy	775,8	9,7
32d výuka a výzkum	4469,9	55,7
32e půdo a vodoochranná funkce	204,8	2,6
32f lesy pro zachování biol. různorodosti	938,7	11,7
32h jiný veřejný zájem	0,1	0,0

Subkategorie lesů zvláštního určení

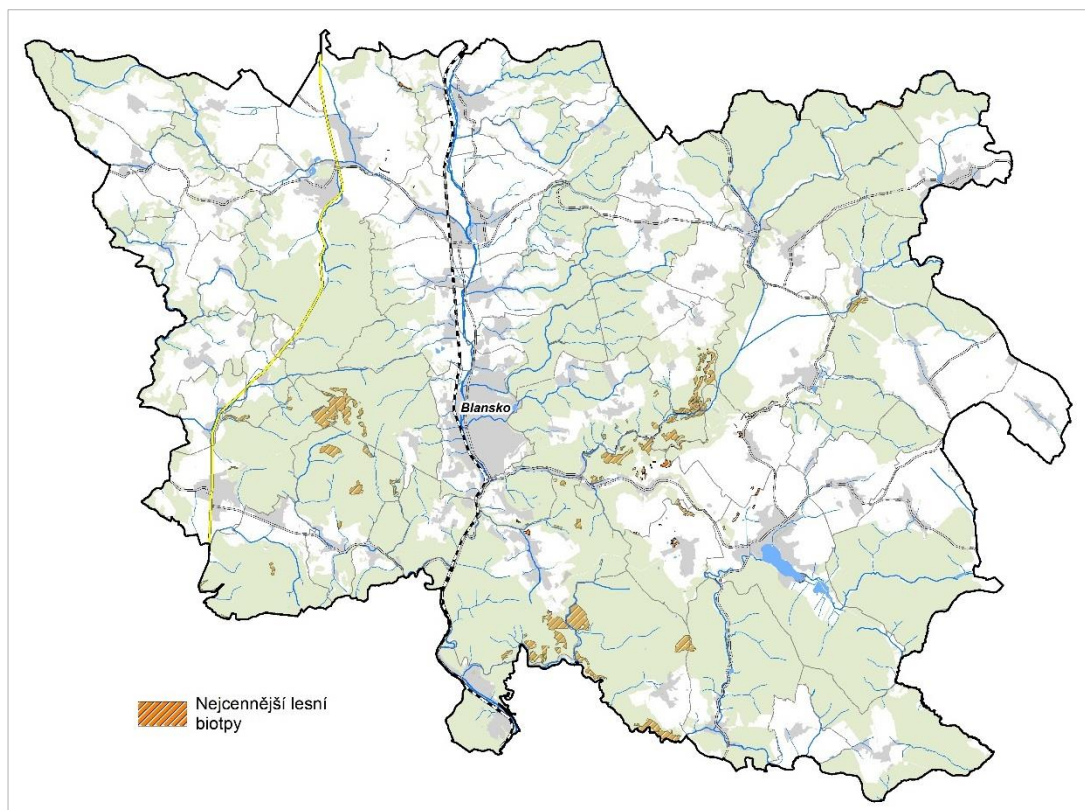
Cenné lesní biotopy území

Cenné lesní biotopy území byly vymezeny vlastním šetřením a to jako kombinace stanovištních poměrů dle souborů lesních typů (SLT) a biotopů soustavy NATURA 2000. Klíčem k určení cenného lesního biotopu byla ve zmíněné analýze situace, kdy daným stanovištním poměrům odpovídal

Copyright © AQUATIS a.s.

současný mapovaný biotop soustavy NATURA 2000 a tento dosahoval mapované hodnoty reprezentativnosti „A“ nebo „B“ a současně hodnoty zachovalosti „A“.

Jako cenné lesní biotopy bylo touto analýzou označeno cca. 364,6 ha lesů území, jejich lokalizaci prezentuje následující obrázek.

Lokalizace cenných lesních biotopů území

V analytické části (Průzkumy a rozbory) byly definovány potenciály a ohrožení lesů území. Na základě skutečností uvedených v analytické části byly v lesních územích vymezeny následující potenciály a rizika:

Potenciály

- vysoká lesnatost 53,7 %
- **ekologický potenciál lesů (CHKO, MZCHÚ, ÚSES atp.)**
- ekonomický, sociální potenciál (zaměstnanost, věda výzkum, rekreace)
- ŠLP Masarykův les Křtiny - možnost řízeného ovlivňování dle potřeb společnosti

Rizika

- nerovnoměrné rozložení lesů v území správního obvodu ORP
- změněná dřevinná skladba lesů – potenciál změny krajinného rázu a ekologické hodnoty území
- důsledky klimatické změny – dopady sucha

Opatření pro ochranu a rozvoj lesů území jsou specifikována tak, aby především svojí podstatou eliminovala výše uvedená rizika a posilovala potenciály lesů území. Jsou formulována tak, aby byla aplikovatelná na relevantních lesích s přihlédnutím ke specifickým společenským požadavkům. Vzhledem k tomu, že jedním z hlavních ohrožení lesů území jsou důsledky globální klimatické změny - dopady sucha, jsou opatření vybrána ze zásobníku katalogu přírodně blízkých opatření pro zadržení vody v krajině dle přílohy č. 13 Usnesení vlády České republiky č. 528 o Konceptu ochrany před následky sucha pro území České republiky. Z uvedeného zásobníku byla vybrána opatření, která obecně zlepšují stav lesa pod vlivem dopadů sucha. Popis a lokalizaci opatření obsahují následující kapitoly.

Tvorba polyfunkčního lesa s pestrou dřevinnou skladbou

Popis opatření:

Les, kde jsou všechny funkce lesů integrovány na jedné ploše, v němž není dominantně preferována žádná z funkcí s přihlédnutím ke schopnostem lesa poskytovat jednotlivé funkce. Tento les je charakterizován rozmanitou texturou v prostoru tak, aby na rozsáhlejších plochách byly porosty všech věkových stupňů a různých struktur a druhů dřevin. Obecně se jedná o les, který je tvořen druhovou a prostorovou strukturou blízkou přirozeným lesním společenstvům s přihlédnutím k jeho společenskému poslání. Textura lesa by měla odpovídat zejména charakteru stanovištních podmínek. V chudších typech stanovišť bývá textura nižší v bohatších vyšší. Optimální texturu lesa je třeba řešit podle místních podmínek.

Lokalizace opatření:

Opatření je třeba postupně aplikovat na celém území s přihlédnutím k přírodním podmínkám stanovišť a specifickým společenským preferencím, zejména však v lesích s dominantní funkcí ekologicko-stabilizační, s dominantní funkcí biologické různorodosti a v cenných lesních biotopech.

Omezení smrku ve 3. a 4. lesním vegetačním stupni

Popis opatření:

Omezení smrku ve 3. a 4. lesním vegetačním stupni (LVS) znamená postupné omezení smrkových monokultur, či dominantních směsí v uvedených LVS. Do budoucna je nutné ve 3. LVS smrk nahradit jinou vhodnou hospodářskou dřevinou, ve 4. LVS zavést jeho pěstování pouze v příměsí jednotlivě či v malých skupinách.

Lokalizace opatření:

Lesy ve 3 a 4 LVS území.

Podpora hospodářských způsobů s trvalým půdním krytem s dlouhou nebo nepřetržitou obnovní dobou

Popis opatření:

Hospodářský způsob (HZ) je souhrnně charakterizovaný soubor základních hospodářských opatření v lesích realizovaný v časových a prostorových vazbách v rámci produkční doby. Vyjadřuje způsob obnovy lesních porostů. Legislativně jsou řešeny vyhláškou č. 83/1996 Sb. HZ s trvalým půdním krytem s dlouhou nebo nepřetržitou obnovní dobou jsou dle uvedené vyhlášky následující:

1. Násečný HZ – obnova lesních porostů probíhá na souvislé vytěžené ploše, jejíž šíře nepřekročí průměrnou výšku těžného porostu, popř. probíhá i pod ochranou přilehlého porostu.
2. Podrostní HZ – obnova lesních porostů probíhá pod ochranou těžného porostu.
3. Výběrný HZ - obnova lesních porostů probíhá pod ochranou těžného porostu, přičemž není časově, ani prostorově omezená.

Lokalizace opatření:

Dle ekologie pěstovaných dřevin by opatření mělo být preferenčně realizováno zejména v lesích s dominantní půdoochrannou funkcí, v ochranných lesích a na cenných lesních biotopech. V budoucnu je vhodné postupně tyto HZ prosazovat v lesích na celém území ORP Blansko

Vhodné postupy při těžbě a důsledná sanace potěžebních a jiných technologických narušení půdy

Popis opatření:

Podstatou opatření je eliminace poškození lesní půdy těžbou, resp. v případě, že poškození vznikne ho okamžitě sanovat tak, aby jeho vliv na narušení přirozených procesů v půdě, resp. v lesích byl co možná nejmenší. Opatření je směřováno k lesní těžbě úmyslné a to jak obnovní, tak výchovné, resp. pokud to podmínky dovolí i nahodilé. Základním požadavkem opatření je bezeškodné vyklizování dříví. Toho může být dosaženo využitím lanových dopravních systémů, pásových systémů, souprav s nízkým měrným tlakem ve stopě atp. Dále je třeba dbát na omezení pojezdů a vyklizování dříví v jedné trase. Je třeba realizovat těžbu především v zimním a suchém období roku atp. Sanační opatření závisí na řešeném narušení, nicméně obecně je nutné sanovat okamžitě po vzniku narušení, resp. po ukončení těžby a to za využití místních materiálů.

Lokalizace opatření:

Dodržování opatření vyplývá ze zákona č. 289/1995 Sb. Opatření je třeba ho aplikovat soustavně na celém území

Ochrana lesních pramenů a pramenišť

Popis opatření:

Opatření je souborem organizačních, péstebních a technických opatření s cílem zajistit jakost vod a vydatnost vodních zdrojů v lesích. Ochrana lesních pramenů a pramenišť, které slouží jako zdroje pitné vody je realizována ve správné úrovni formou realizace pásma hygienické ochrany I (PHO I) a kategorizací lesů do kategorie lesů zvláštního určení. Na úrovni opatření lesního hospodaření (LH) se pak jedná především o zajištění trvalých vhodných podmínek pro jakost a vydatnost pramene. Technicky jde především o realizaci úprav pramenů formou jímacích zařízení, studánek atp. Je nutné zajistit pokud možno trvalé hydrologické podmínky na lokalitě, neznečišťovat okolí včetně zamezení vstupu zvěře atp. Součástí jsou i organizační opatření:

- vyloučení přejezdů lesnické techniky na nezamrzlých půdách;
- vyloučení veškerých zemních prací, které by mohly ohrozit vydatnost či kvalitu vody;
- vyloučení chemického posypu cest; vyloučení chemického ošetřování porostů, hnojení, trvalého

i dočasného skladování chemikálii, chemické asanace dřevní hmoty;

- vyloučení budování a provozu krmných zařízení a slanisek pro zvěř včetně volného přikrmování zvěře;
- používání vhodných materiálů k údržbě a obnově cest.

Lokalizace opatření:

Lesy s převažující hydricko-vodohospodářskou funkcí

3 NÁVRH ŘEŠENÍ POTŘEB ČLOVĚKA V KRAJINĚ

3.1 Návrh opatření pro optimalizaci hospodaření v zemědělské krajině

Úvod do problematiky

V rámci ČR existují z pohledu zemědělského hospodaření odlišnosti dané přírodními, zemědělskými, historickými a vlastnickými podmínkami. Ty spolu se zemědělskou politikou a strategiemi ochrany prostředí (např. Standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy, Nitrátová směrnice, ÚSES, systém NATURA 2000, Opatření na ochranu přírody a krajiny komplexních pozemkových úprav aj.) a ekonomickými aspekty (dotace, výkupní/tržní ceny plodin) dnes do značné míry určují např. tvar a velikost půdních bloků a také používané osevní a agrotechnické postupy. Jedna charakteristika se vyskytuje napříč výše uvedenými skutečnostmi a podmínkami: tou je držba půdy, resp. podíl obhospodařované půdy vlastní a půdy v nájmu. V ČR hospodaří zemědělci v průměru z cca 80 % na pronajaté půdě, přičemž tento podíl je – spolu se Slovenskem (90 %) – výrazně nejvyšší v EU (průměrně kolem 50 %). (<http://vodnihospodarstvi.cz/zemedelske-hospodareni-ochrana-zivotniho-prostredi/>)

Základním výrobním prostředkem pro zemědělskou výrobu je samozřejmě půda a ta je také způsobem zemědělského hospodaření nejvíce ovlivněna. Stavem půd v ČR se zabývá VÚMOP v.v.i. (Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd). V posledních 20 až 30 letech dochází k dramatickému zhoršování stavu půd, na který VÚMOP již dlouho upozorňuje. Tento fakt potvrzuje i nedávný výzkum („Trendy půd v ČR“), který měl za cíl zjistit, v jakém stavu jsou nyní půdy ČR ve srovnání s minulostí.

V rámci řešení tohoto výzkumného úkolu „Využití archivních dat ke stanovení trendů změn půdních vlastností“ v letech 2016 a 2017 bylo odebráno 170 kopaných půdních sond. U těchto sond došlo k detailnímu popisu půdy, který slouží při hodnocení změny zemědělského půdního fondu za posledních 40 let. Zároveň bylo odebráno více než 1 300 půdních vzorků, na kterých byly analyzovány fyzikálně-chemické parametry půd metodami srovnatelnými v době konání Komplexního průzkumu půd v 70. letech minulého století. Vznikla nám tak párová data, ze kterých se dají vyhodnotit trendy změn půdních vlastností v ČR v posledních 40 let.

TRENDY PŮD:

- **Utuzení půdy** – alarmující je statisticky průkazné zjištění o celkovém snížení objemové hmotnosti půdy a tudíž snížení celkové pórovitosti půd ČR. Zhoršení fyzikálních vlastností může mít souvislost s technogenní formou utuzení půdy (užívání těžké zemědělské techniky).
- **Eroze půdy** – znatelné projevy především na území Jižní Moravy, kde byly zaznamenány změny půdní bonity až na úrovni půdního typu.
- **Zastavování území** – 37 % všech zaměřených původních sond bylo vlivem rozšiřující se aglomerace měst a obcí z výběru vyřazeno.
- **Půdní sorpce (vázáni živin)** – výzkum poukázal na snižující se úroveň sorpčního komplexu. Tato plíživá forma degradace může do budoucna ovlivnit půdní úrodnost.
- **Půdní struktura** – parametry indexu stability půdní struktury signalizují možné ohrožení „zdraví půdy“ jako důsledek snížené kvality půdní organické hmoty, což úzce souvisí s projevy utuzení půd. Vzniká tak potřeba podpořit opatření směřující k obohacování půdy, především o snadno rozložitelné složky obsažené převážně v rostlinných

zbytcích, hnoji a kompostech.

- **Půdní reakce** – výzkum ukázal na mírné snížení pH půdy, což má za následek sice rychlejší výměnu živin, ale zároveň vyčerpává sorpční komplex – důsledek intenzifikace zemědělství.
- **Organická hmota** – stav celkové organické hmoty je v orniční vrstvě stabilní, mírný úbytek byl zaznamenán v podorničí. Celkový obsah organické hmoty ukazuje na zásobu zdrojů strukturálního uhlíku, neodráží však obsah humusu tolik potřebného k tvorbě stabilních, erozně odolných a vysoce produkčních půd.

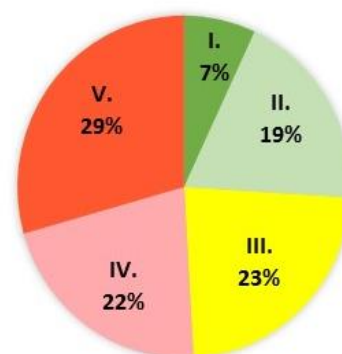
Výsledky výzkumu ukazují, že zcela nepochybně dochází k výraznému utužování zemědělských půd ČR, které postupně vede k rapidnímu snížení zasakovací (infiltrační) schopnosti půd, zrychleným projevům eroze a snížení zásob podzemní vody. V rámci udržitelnosti kvality půdy bude žádoucí střídat osevnické postupy mělkého zpracování půdy s hloubkovým kypřením, dodávat kompost nebo statková hnojiva do půdy a zařadit víceleté pícniny do osevnického postupu.

Z analytické části (I. etapa studie – Průzkumy a rozbor) vyplývá, že zemědělská půda na území ORP Blansko zaujímá pouze 30% z celkové rozlohy zájmového území a vyskytují se zde převážně méně úrodné půdy – viz obrázek „Třídy ochrany půdy“.

Jelikož se jedná o méně produkční zemědělské oblasti, velká část území (59%) spadá do tzv. méně příznivých oblastí (dle nové definice od roku 2018 do oblastí ANC = *Areas with Natural Constraints; oblasti s přirozeným omezením*).

Vymezení „méně příznivých oblastí“ s vyzněním úrodností půd v zájmovém území ORP Blansko je uvedeno na následujícím obrázku.

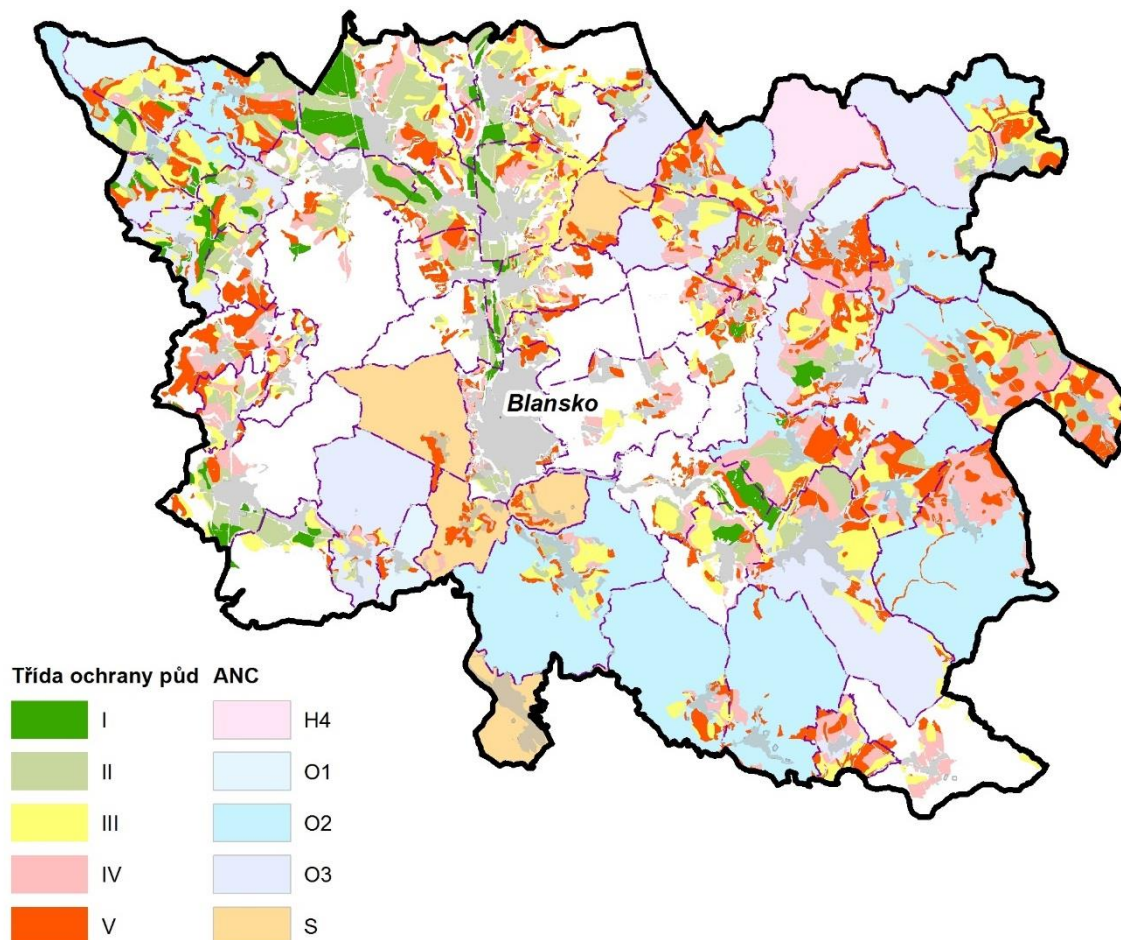
Třídy ochrany půd

Zastoupení jednotlivých tříd ochrany půd v ORP Blansko

Brťov – Jeneč – k.ú. vymezené jako ANC – O2 a O3

Vymezení ANC s uvedením úrodností půd dle tříd ochrany půd

V úvodu je popsána problematika dnešního způsobu zemědělského hospodaření a jeho dopadů zejména na stav půd, které obecně platí pro celé území ČR. Na území ORP Blanska nepatří zemědělská výroba mezi zásadní činnosti – pojmuto vzhledem k rozloze zemědělských pozemků. Jak již bylo uvedeno, vyskytují se zde převážně málo kvalitní půdy vhodné pro extenzivní zemědělské využití.

Nový systém vyplácení dotací v méně produkčních oblastech (ANC) však počítá s vyplácením dotací na veškerou zemědělskou půdu, ne jen na zatravněné plochy (jak tomu bylo v systému LFA do roku 2017). Tento postup v oblastech, kde by právě měl být podporován extenzivní způsob hospodaření a ekologické zemědělství, je krokem zpátky.

Závěry a doporučení

Jak vyplývá z předcházejícího textu, problematika zemědělského hospodaření je poměrně složitá a návrhy opatření na optimalizaci hospodaření v rámci kompetencí územní studie krajiny jsou těžko řešitelné a realizovatelné. Optimalizace hospodaření by měla směřovat k „trvale udržitelnému způsobu hospodaření s využitím nejnovějších vědeckých poznatků a s minimalizací negativních dopadů na životní prostředí“. K tomuto účelu existuje pod gescí Ministerstva zemědělství řada pomocných internetových aplikací. Pro praktické poznatky je možné se zapojit do tzv. „demonstračních farem“, kde

je cílem ukázat že lze skloubit ziskovou zemědělskou výrobu s půdoochrannými technologiemi a posilováním adaptace zemědělství na změnu klimatu.

V rámci ORP Blanska by bylo vhodné podporovat extenzivní zemědělskou výrobu a ekologické zemědělství s pastevním chovem dobytka.

Dotace by měly směřovat k podpoře

- zatravnění
- ekologickému zemědělství, které je charakteristické:
 - nepoužíváním pesticidů
 - pěstováním odrůd a chovem plemen dobytka vhodných pro dané stanovištní podmínky
 - cílem je udržet a zlepšit dlouhodobou úrodnost půdy s její ekologickou funkcí

Pozitivní vliv na vodní režim krajiny, zmírnění eroze půdy, zvýšení retenční schopnosti krajiny

Jak bylo řečeno výše, v rámci ÚSK těžko řešitelné, jde o změnu dotační politiky státu, jelikož zemědělec udržuje krajinu

Konkrétní doporučení pro ÚSK – v působnosti obcí podporovat drobné zemědělské podnikatele, ochrana vhodných ploch v územních plánech k zemědělskému podnikání.

3.2 Návrh optimalizace hospodaření v lesích

Optimalizovaná opatření v lesích z hlediska řešení potřeb člověka v lesní krajině na území správního obvodu ORP Blansko jsou zpracována na vlastních vymezených funkčních typech lesů. Tyto byly stanoveny šetřením deklarovaných veřejných zájmů na funkce lesů na úrovni oblastních plánů rozvoje lesů a územně analytických podkladů Jihomoravského kraje v kombinaci s vlastním šetřením. Tak byly vymezeny na území ORP Blansko následující funkční typy lesů:

1. Lesy s převažující hydricko-vodohospodářskou funkcí
2. Lesy s dominantní půdoochrannou funkcí
3. Lesy s dominantní funkcí ekologicko-stabilizační
4. Lesy s dominantní funkcí sociálně-rekreační
5. Lesy s dominantní funkcí vědeckou výzkumnou
6. Lesy s dominantní funkcí biologické různorodosti
7. Cenné lesní biotopy

Následující kapitoly obsahují konkretizace opatření v těchto lesích na úrovni USK ORP Blansko, která mají podpořit jejich funkční poslání a tím zajištění potřeb člověka v lesích (deklarovaných funkcí lesů):

Lesy s převažující hydricko-vodohospodářskou funkcí

Opatření

- preferovat podrovní a násečný hospodářský způsob
- zabránit znečištění při těžbě
- těžbu a přiblížování provádět v zimě na sněhu nebo zmrzlé půdě
- přiblížování provádět lanovými systémy či koňmi
- bezpečná manipulace s mazivy a palivy
- srážkovou vodu vhodně rozptýlovat do porostu
- zákaz vjezdu mechanizace do PHO 1. stupně.

Lesy s dominantní půdoochrannou funkcí

Opatření

- zaměřovat se na dřeviny s delší životností
- porosty druhově diferencovat - obecně hluboko kořenící dřeviny
- porosty diferencovat prostorově
- uvolňovat koruny dřevin vhodných k přirozené obnově

- využívat vegetativní formy obnovy
- zachovávat spodní etáž
- využívat kvalitního přirozeného zmlazení dřevin následného porostu
- srážkovou vodu vhodně rozptýlovat do porostu

Lesy s dominantní funkcí ekologicko-stabilizační

Opatření

- dodržování plánů péče v MZCHÚ a podmínek orgánu ochrany přírody, především dle požadavků správy CHKO.
- zákaz kultivace geograficky nepůvodních dřevin.

Lesy s dominantní funkcí sociálně-rekreační

Opatření

- pokud možno zapláštít okraje porostů ke zvýšení estetických účinků lesů
- těžít mimo rekreační sezonu
- na frekventovaných místech odstranit těžební odpad
- používat šetrné mechanismy přibližování
- vždy neprodleně sanovat následky technologických operací
- rekreačně zpřístupňovat atraktivní části lesa

Lesy s dominantní funkcí vědeckou výzkumnou

Opatření

- uplatňování principů trvale udržitelného hospodaření
- výrazně preferovat edukativní a účelovou činnost v lesích
- podporovat rekreaci v lesích

Lesy s dominantní funkcí biologické různorodosti

Opatření

- diferencovat cílovou druhovou skladbu dle SLT se zvýšeným podílem dřevin přirozené dřevinné skladby
- upřednostňovat podroštní hospodářský způsob s přirozenou obnovou

- udržovat nižší stavy zvěře, provádět důsledně ochranu porostu proti škodám zvěří
- podporovat dílčí vodohospodářské funkce - vodochrannou kolem vodotečí, desukční a infiltrační

Cenné lesní biotopy

Opatření

- veškeré pěstební opatření v lesích směřovat k posílení kvality biotopu
- uplatňovat principy trvale udržitelného hospodaření v lesích
- využívat zásadně přirozené obnovy pro vznik následného porostu
- aplikovat hospodářský způsob výběrný, násečný a podrostití

3.3 Návrh konkrétních opatření pro zlepšení sídelních propojení a prostupnosti krajiny pro člověka

V rámci územní studie krajiny byly navrženy nové komunikace v krajině. Důvodem k návrhu zlepšení sídelního propojení a prostupnosti krajiny je jednak potřeba rozvoje měkkých forem rekreace (turistické i cyklistické trasy), ale také nutnost podpořit bezpečný pohyb cyklistů v rámci dojíždky do zaměstnání či za službami a to po komunikacích mimo silnice I., II. a III. třídy. V části území nacházející se v Moravském krasu je síť značených cest pro turistické aktivity dostatečná, v několika úsecích jsou však tyto cesty vedeny po silnicích, často v nepřehledném terénu. Územní studie doporučuje tyto úseky řešit odkloněním cest do vhodnější polohy nebo výstavbu souběžného tahu. V případě cyklistické dopravy je problematický úsek především na silnici mezi Šebrovem a Blanskem. Kromě řešení těchto závad je navrženo doplnění stávající sítě cest tak, aby byla zpřístupněna hlavní pracovní centra, místa turistických aktivit i jednotlivé sousední obce.

Cesty navržené územní studií jsou preferovány jako účelové komunikace se smíšeným provozem. Není třeba tyto cesty prioritně budovat pro cyklistiku, jejich realizací však dojde k vytvoření bezpečné cyklotrasy.

Návrh nových cest v rámci ÚSK byl rozdělen do následujících kategorií:

- navržená cesta, pro kterou je již vymezen pozemek v rámci katastru nemovitostí případně se její návrh nachází v ÚP (některé cesty jsou již v tomto smyslu užívané, avšak s nevhodným, doposud neřešeným, povrchem; jiné cesty byly navrženy v rámci komplexních pozemkových úprav či ÚP, avšak nebyly vybudovány, ani nejsou užívány)
- navrženy směr cesty (potřebné propojení, které nemá odezvu v katastru nemovitostí a komunikaci je třeba konkrétně vymežit v rámci územně plánovací dokumentace)
- řešení kolizního souběhu více druhů dopravy

Příklad řešení doplnění cestní sítě v okolí Žernovníku

Copyright © AQUATIS a.s.

Textova_cast_navrh.docx

strana 34

Cesty byly navrhovány s cílem zpřístupnit jednotlivá místa rekreačních aktivit a s cílem propojit sousední obce komunikací bez možného střetu s motorovou dopravou.

Návrh současně přispívá k:

- fragmentaci nadměrných půdních bloků
- rozvoji krajinné zeleně a tím snížení rizika větrné eroze a rozptýlu prachových částic
- zlepšení estetického působení krajiny
- obnovení přístupnosti objektů v krajině (kříže, boží muka apod.)
- snížení erozního ohrožení

Návrh opětovného zpřístupnění objektů v krajině obnovenou cestou u Rájce – Jestřebí

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- v ÚPD přehodnotit návaznost komunikací mezi katastrálními územími jednotlivých obcí
- v ÚPD a KoPÚ respektovat územní studií navržené cesty a směry propojení, případně nahradit vhodnějšími (vždy ve spolupráci s okolními obcemi); konkretizovat směry propojení v návrhu cesty
- v ÚPD a KoPÚ plošně vymezit doprovodnou zeleň
- místa významnějšího charakteru na stávajících i navrhovaných cestách (křížení cest, místo výhledu, hranice katastrálního území) zdůraznit novým prvkem (objekt, odpočívadlo, solitérní zeleň apod.)

3.4 Návrh konkrétních opatření pro rozvoj rekreace a cestovního ruchu

Pro účely analýzy byly v grafické části územní studie vymezeny rekreačně využívané lokality v členění podle významu jako místa rekreačních aktivit nadmístního významu a místa rekreačních aktivit místního významu. Nadmístní význam mají hlavní rekreační lokality uvedené v kapitole 2.3.2.1, jako jsou jeskyně Moravského krasu s prohlídkovými okruhy nebo zámek Rájec nad Svitavou. Řadíme k nim například také regionální muzea (Senetářov – muzeum perleťářství), ekologické volnočasové centrum Švýcárna v Josefovském údolí a poutní místa nebo vodní nádrže vhodné ke koupání (rybník Olšovec v Jedovici, nádrž Palava v Blansku). Cílem sportovních aktivit jsou dále lezecké lokality v Moravském krasu, Singletrail Moravský Kras Jedovnice (délka 28,5 km, 3 okruhy) nebo místo pro výcvik v paraglidingu pod Býkovicemi. Místa lokálního významu jsou výletišť, sportoviště a jiné lokality sloužící ke krátkodobé rekreaci místních obyvatel.

Sloupsko - šošůvské jeskyně a ojedinělé značení Svatojakubské poutní cesty u Vilémovic

V rámci průzkumů a rozborů byly vymezeny rovněž významné linie „rekreačního pohybu“ – dálkové cyklotrasy (Jantarová stezka, Euro Velo 9 a Greenway K-M-W), dálková poutní cesta (značená) a naučné stezky (Bořitov, Hořice, Rudice, Křtiny, Macocha, Lipůvka, Olomučany).

Významnou skutečností pro rozvoj rekreace v území je existence míst návštěvnosti v nejbližším okolí ORP Blansko. Z tohoto hlediska je důležitá podpora návaznosti na tyto lokality v okolí, především město Boskovice (židovské město, Western park, Sportpark Boskovice – půjčovna horských kol, nordic walking holí), zámek Lysice, zámek Kunštát, Paulánský klášter ve Vranově, Bílovice nad Svitavu a návaznost na Brno, Baldovec u Rozstání.

K dalšímu rozvoji rekreace a cestovního ruchu je třeba propojit jednotlivé rekreační aktivity. Návrh zvýšení prostupnosti krajiny je uveden v předchozí kapitole. V případě snahy o významnější využití navrhovaných (nebo stávajících) cest k rekreaci, je možné investovat do finančně náročnějších konstrukcí cest a na vhodných místech výstavbu komunikace podřídit například využití pro in-line bruslení.

Závěr:

Rekreační potenciál území, který byl analyzován v rámci doplňujících průzkumů a rozborů, nám může dát představu o rekreačním využití ORP Blansko především v oblasti turistického ruchu. Významným hlediskem je však také možnost rekreace místních obyvatel, kterou je nutné řešit pro celé území shodně, tedy pro každou jednotlivou obec zvlášť. Této problematice jsme se dotkli již v předchozí kapitole zabývající se návrhem zvýšení prostupnosti krajiny. Kromě podpory výstavby nových cest je třeba v území aktivně vyhledávat a upravovat místa, která se stanou lokálními cíly pro rekreační aktivitu obyvatelstva. Mohou to být lesy, vodní plochy a toky, chráněné i místní památky v krajině nebo další místa spjatá s významnými událostmi a historií obce.

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- Rozvoj rekreace řešit v širších souvislostech nad rámec obce (například v rámci mikroregionů v návaznosti na širší okolí a napojení dalších míst rekreačních aktivit)
- Podpořit vybavenost na dálkových cyklotrasách a dálkové poutní cestě
- Podpořit vytváření tematických okruhů, naučných stezek, křížových cest apod.
- Podpořit vytváření zajímavých krajinných cílů (výletišť, významná archeologická naleziště dokladující historii území, přírodní modlitebny a místa k meditaci, odpočinková místa s výhledem apod.)

3.5 Návrh řešení krajinnych souvislostí s požadavky na urbanizaci území z územně plánovací dokumentace a z dalších podkladů

Při zpracování územní studie krajiny byly respektovány záměry navržené územně plánovací dokumentací včetně zastavitelných ploch vymezených jednotlivými územními plány. Posouzení vhodnosti těchto návrhů není možné v ÚSK uskutečnit. A to především vzhledem ke složitosti procesu, který k návrhu těchto ploch při pořizování územních plánů vede. Je však možné doporučit podmínky a opatření k uplatňování při povolování jednotlivých staveb, a to především z hlediska umístění návrhových ploch v exponovaných polohách, na horizontech, na okraji zástavby apod. Zásady, podmínky i opatření doporučená ÚSK by rovněž měly být podkladem při zpracování změn dokumentací, případně při vyhodnocování uplatňování územních plánů.

Přesto územní studie krajiny navrhuje změny ve využívání ploch a to v případě:

- nových účelových cest (návrhu směru propojení), jejichž návrh je třeba koordinovat ve více správních územích
- prvků ÚSES

4 NÁVRH ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ, SNIŽOVÁNÍ OHROŽENÍ A PŘEDCHÁZENÍ RIZIKŮM V KRAJINĚ

4.1 Doporučení konkrétních opatření ke zlepšení vodního režimu krajiny,

4.1.1 Protipovodňová ochrana území

Absolutní ochrana proti povodním neexistuje a cílem protipovodňových opatření může být pouze jejich důsledky snížit na co nejmenší míru, a to zejména v těch případech, kdy jsou postihována zastavěná území.

Rámcovými cíli ochrany před povodněmi jsou:

- Snížit ohrožení obyvatel před nebezpečnými účinky povodní.
- Omezit ohrožení majetku, kulturních a historických hodnot při prioritním uplatňování principu prevence.

Významnou otázkou prevence před povodněmi je stanovení přiměřenosti stupně ochrany. Velikost povodně je charakterizovaná tzv. N-letou vodou, což je statistický údaj, s jakou dobou opakování se může povodeň určité velikosti, či povodeň větší, průměrně vyskytnout. K N-letým vodám jsou vztahovány kapacity koryt toků jako průtok, který tok bezeškodně převede, aniž by došlo k zaplavení okolního území a škodám v něm. Přiměřenost a volba stupně povodňové ochrany by obecně měly být stanovovány na základě ekonomického a mimoekonomického hodnocení užitek z toho, že se povodňovým škodám zabrání, a nákladů, které je nutno k dosažení ochrany vynaložit.

V rámci rozborové části území (Doplňující rozbor a průzkumy) byly definovány následující okruhy rizik:

- a) Oblasti s významným povodňovým rizikem
- b) Obce nedostatečně chráněné před povodněmi
- c) Místa omezující průtočnost na vodních tocích
- d) Území ohrožená přívalovými srážkami

4.1.1.1 Oblast s významným povodňovým rizikem

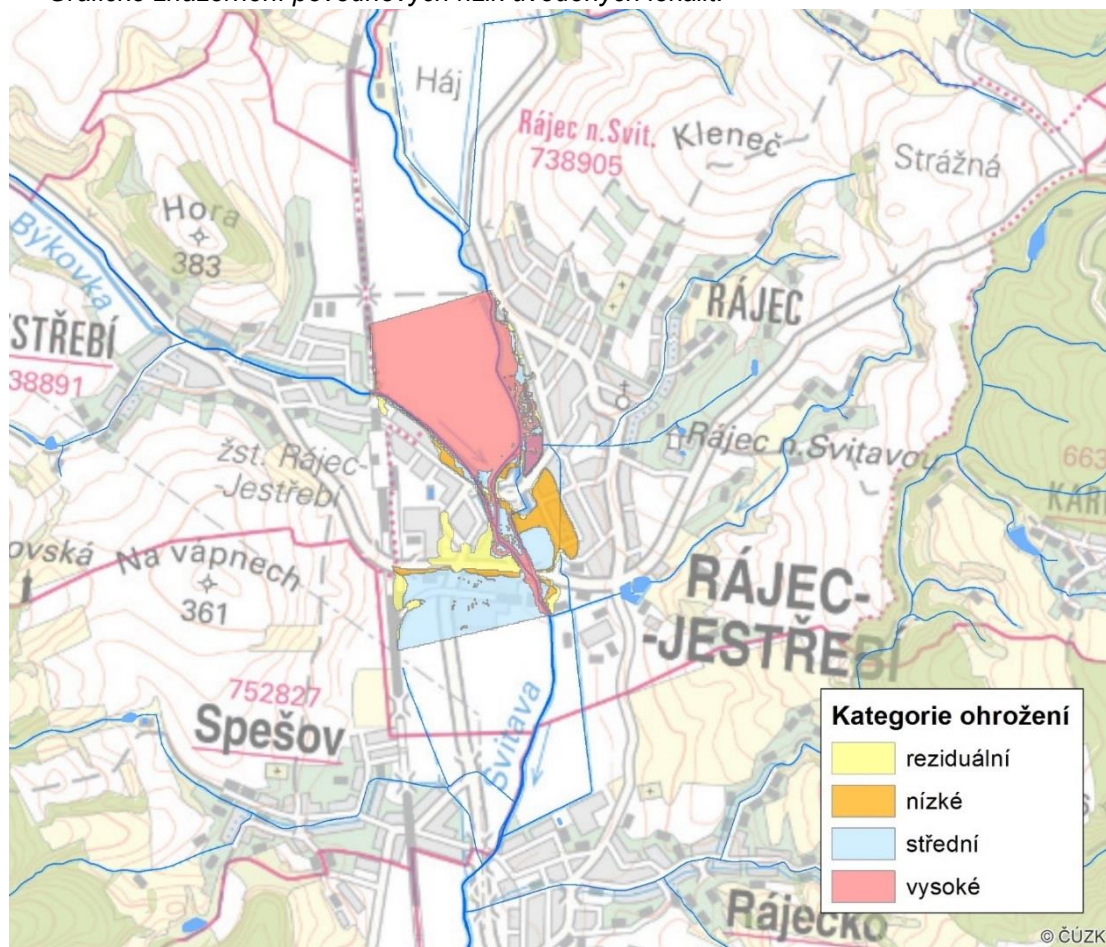
Na území ORP Blansko byly definovány tři oblasti s významným povodňovým rizikem, a to úseky na toku Svitava v obcích Rájec-Jestřebí, Blansko a Adamov, blíže specifikováno v analytické části (Průzkumy a rozbor). Pro oblasti s významným povodňovým rizikem (OsVPR) jsou zpracovány Dokumentace oblasti s významným povodňovým rizikem (DOsVPR). DOsVPR obsahují především popis OsVPR, interpretaci výsledků mapování povodňových rizik a návrh opatření ke splnění konkrétních cílů. Konkrétní doporučení pro uvedené lokality jsou následující:

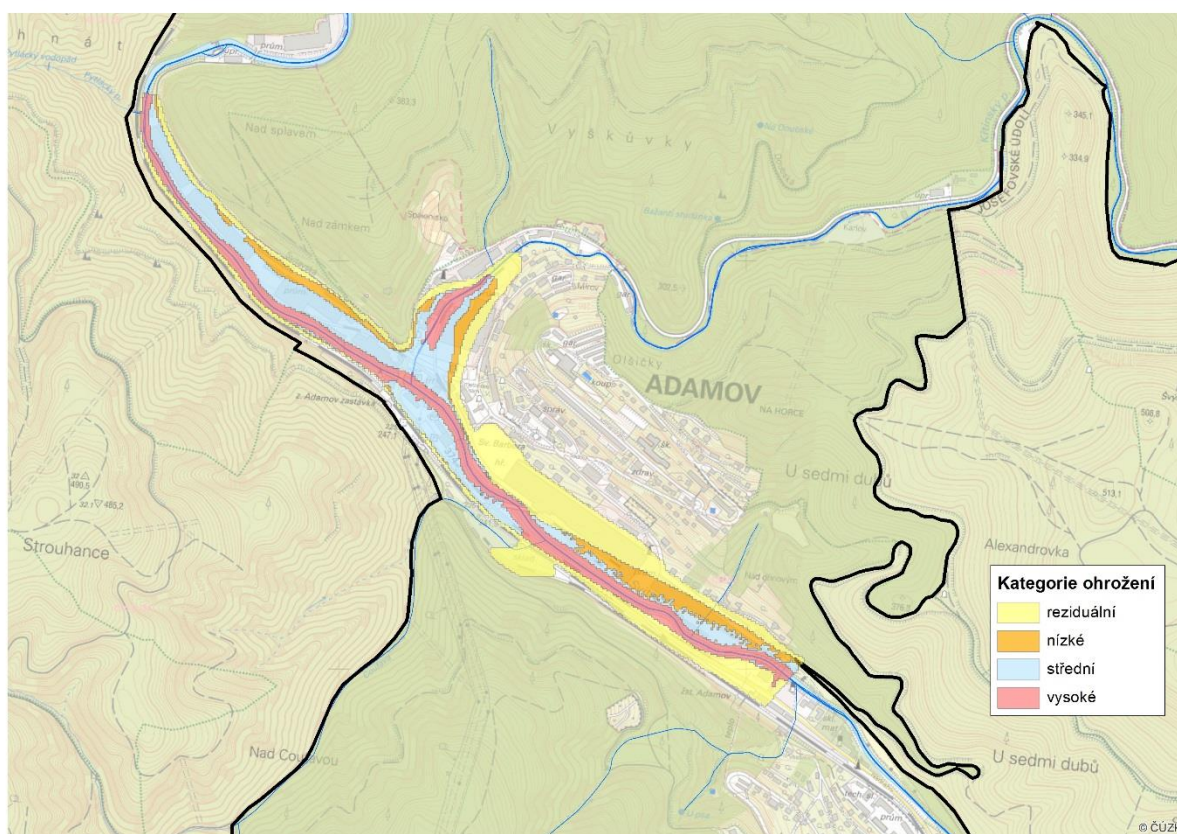
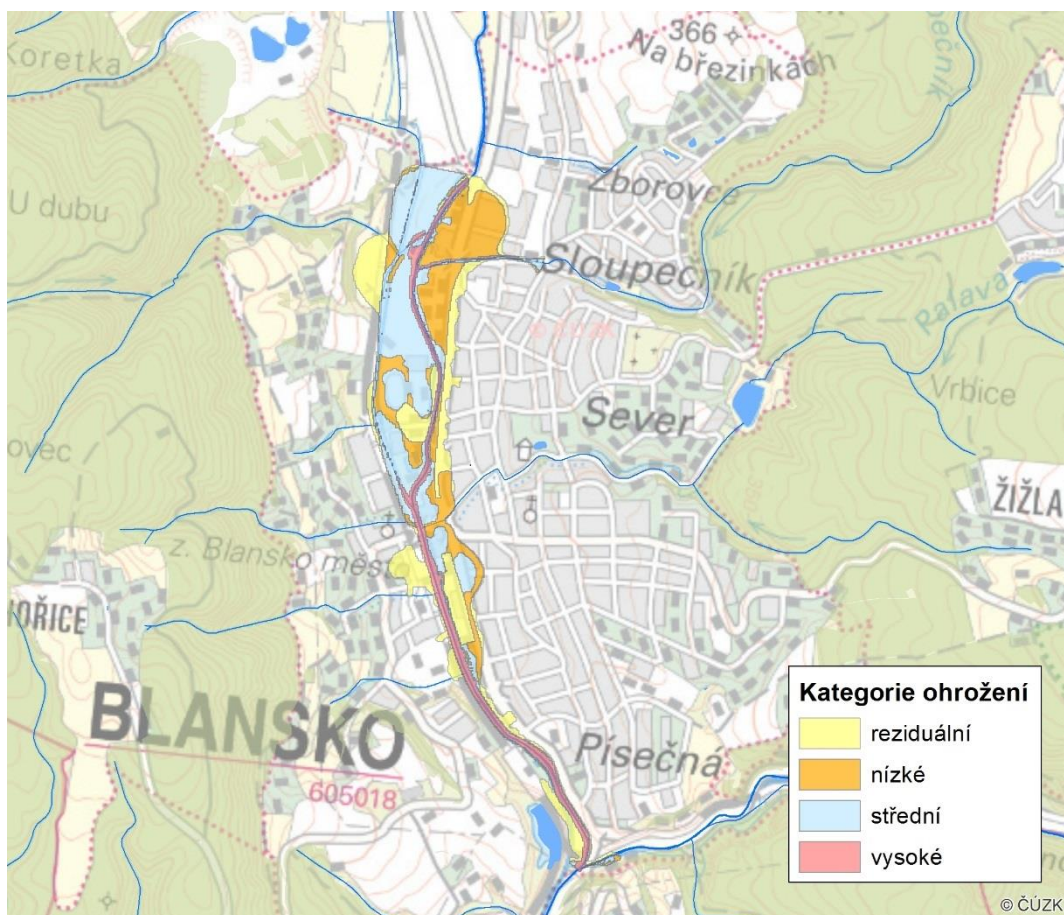
- Lokalita Rájec – Jestřebí: pokračovat v přípravě protipovodňového opatření v souvislosti s výstavbou silničního obchvatu Rájec – Jestřebí
- V ostatních úsecích – lokalitách:
 - je doporučeno prověřit skutečné povodňové ohrožení objektů v riziku a citlivých objektů – individuální posouzení zaměřením charakteristických výškových kót

ve vztahu k možnému zaplavení,

- *dle podrobného posouzení navrhnout úpravu územního plánu pro návrhové plochy v riziku,*
- *je doporučeno posoudit aktuálnost povodňového plánu, připravenost obce na povodňovou situaci.*

Grafické znázornění povodňových rizik uvedených lokalit:

4.1.1.2 Obce s nedostatečnou protipovodňovou ochranou, místa omezující průtočnost toků

Zastavěná území ohrožovaná povodňovým nebezpečím, kde riziko ohrožení překračuje úroveň uznanou jako nejvýše přijatelnou pro daný typ území. V analytické části byly definovány obce s nedostatečnou protipovodňovou ochranou dle normativních doporučení – viz následující tabulka.

Nedostatečně chráněné obce před povodněmi:

ID_obce	Místo	Ochrana	v_OsVPR
581542	Doubravice nad Svitavou	Q ₂₀	ne
556963	Spešov	Q ₅	ne
582239	Rájec-Jestřebí	Q ₂₀	ano
582247	Ráječko	Q ₂₀	ne
581283	Blansko	<Q ₁₀₀	ano
581291	Adamov	Q ₅	ano

V následujícím textu jsou uvedeny zásady a požadavky, které je nutné při konkrétních návrzích protipovodňových opatření dodržovat:

- Při stanovení návrhového průtoku protipovodňových opatření vycházet z koncepčních dokumentů týkajících se protipovodňové ochrany na území dotčených krajů a dále z hodnot doporučené zabezpečení ochrany podle pravděpodobnosti opakování povodňového nebezpečí takto:
 - historická centra měst, historická zástavba $\geq Q_{100}$
 - souvislá zástavba, průmyslové areály $\geq Q_{50}$
 - rozptýlená obytná a průmyslová zástavba a souvislá chatová zástavba $\geq Q_{20}$
 - izolované objekty – individuální ochrana
- Navrhování opatření pro ochranu před povodněmi provádět na podkladě hydrotechnických výpočtů a ekologických charakteristik vodních toků.
- Při zajišťování ochrany lidských sídel proti povodním pomocí ochranných hrází se u nich doporučuje volit návrhový průtok na Q_{100} s bezpečnostním převýšením, aby se minimalizovalo možné přelítí hrází a jejich následné rozplavení, a tak se předcházelo nebezpečí vzniku povodňových škod na chráněném majetku, případně ohrožení lidských životů z povodňové vlny vzniklé rozplavením ochranných hrází. Je vhodné u protipovodňových hrází budovat bezpečnostní přelivy, jako ochranu hrází před destrukcí v případě překročení návrhového povodňového průtoku. Toto opatření je vyžadováno vyhláškou č. 367/2005 Sb., o technických požadavcích na vodní díla.
- Pokud jsou náklady na protipovodňová opatření srovnatelné nebo vyšší než hodnota ochráněného majetku, doporučovat raději možnost vykoupení veškerých nemovitostí v ohroženém území pro umožnění neškodného rozlivu velkých vod.

Další požadavky, které by měly být respektovány v územně plánovací dokumentaci, a to:

- V záplavovém území mimo aktivní zónu, které je územním plánem vymezeno jako zastavitelné, pokud možno povolit realizaci nových staveb pouze v souvisle zastavěném území a s tím, že tyto stavby budou mít přízemní podlaží vyvýšeno nad úroveň hladiny stoletého průtoku. Vyvýšení přízemních podlaží nebude vyžadováno u staveb v prolukách stávající uliční zástavby. Podzemní podlaží v záplavovém území nesmí sloužit k bydlení a skladování látek

závadných vodám a musí být staticky zajištěná. Takové objekty s podzemními podlažními musí mít zpracován protipovodňový plán, a buď musí být zabezpečeny proti zaplavení, nebo musí mít v případě povodňového nebezpečí zajištěnou včasnou evakuaci věcí, které by při zaplavení mohly ohrozit kvalitu vody a musí být zabezpečeny proti rizikům a škodám při zaplavení.

- Nové stavby nesmí významně zhoršovat stávající odtokové poměry. Posoudit možnosti umístění nových staveb v záplavovém území je nutné individuálně podle podrobných výškových údajů v dané lokalitě a průtoků povodňových vod a vždy celou lokalitu jako celek i vzhledem k využití okolního území. Při posuzování vhodnosti umístění nových staveb v záplavovém území je nezbytné posuzovat i rychlost nástupu povodně (přivalové povodně, dlouhotrvající povodně), dobu zaplavení a výskyt bezodtokových oblastí a dále možnosti evakuace. V případě vyloučení části inundační je třeba realizovat odpovídající kompenzační opatření.
- V záplavovém území pokud možno neumísťovat rizikové objekty typu nemocnice, domovy důchodců či školní a předškolní zařízení a objekty, které mohou v případě zaplavení způsobit havarijní zhoršení jakosti vod. Pokud příslušné úřady výjimečně rozhodnou o umístění takovýchto rizikových objektů v záplavovém území, je tak nezbytné učinit na základě individuálního posouzení povodňového rizika příslušné stavby. Takovéto rizikové objekty by také neměly být umísťovány bezprostředně za vysokými ochrannými hrázi (h >2 m). V případě, že se takové objekty navrhuje pod ochranou vysokých hrází, je nutné tuto skutečnost při jejich projektování a provozování zohlednit.
- Pro stavby v záplavovém území používat vhodné stavební materiály (odolnost, nenasákavost apod.).
- Záplavová území, kde se dosud nenachází žádná zástavba chránit před zástavbou a zábořem, udržet je pokud možno bez staveb pro možnost přirozených a bezeškodných rozlivů velkých vod za povodní a nepovolovat zde žádné nové stavební objekty vedoucí k postupné urbanizaci těchto prostorů. V případě, kdy bude skutečně nezbytné část záplavového území zastavět, musí být před tím provedena odpovídající protipovodňová opatření, aby se nezvyšovalo povodňové riziko a současně kompenzační opatření, která zajistí odpovídající náhradu za nepříznivé vlivy na odtokové poměry z vyloučené části záplavového území.
- Zamezit dlouhodobému skladování odplavitelného materiálu v záplavovém území.
- Komunikace v záplavových územích realizovat buď v úrovni stávajícího terénu, nebo s dostatečně kapacitními inundačními mosty a propustky pro umožnění plynulého proudění vyběžených velkých vod.
- Inženýrské stavby nadzemní i podzemní vést v souběhu s vodním tokem minimálně 6 m a více od břehových hran vodních toků, u ohrázených vodních toků alespoň 8 m a více od vzdušných pat hrází, pokud je to z hlediska technického a prostorového možné.
- U staveb, které mohou nepříznivě ovlivnit zasakování a přirozený povrchový odtok dešťových vod, vyžadovat již ve stádiu územního plánování a projektové přípravy taková řešení, aby nedocházelo k negativnímu ovlivnění odtokových poměrů ve vodních tocích urychleným odtokem velkého množství dešťových vod, například budováním retenčních nádrží, zasakovacích příkopů a jiných vhodných opatření pro hospodaření s dešťovými vodami. Veškeré nezbytné stavby dopravní a technické infrastruktury v záplavových územích projektovat a provádět tak, aby jejich nepříznivý vliv na odtokové poměry byl co nejmenší.

Konkrétní opatření na zlepšení protipovodňové ochrany jsou navrhována v rámci koncepčního dokumentu Plánu dílčího povodí Dyje pro období 2016 – 2022, a to opatření Rájec-Jestřebí – výstavba silničního obchvatu s omezovacím povodňovým objektem (ID listu opatření: DYJ217010).

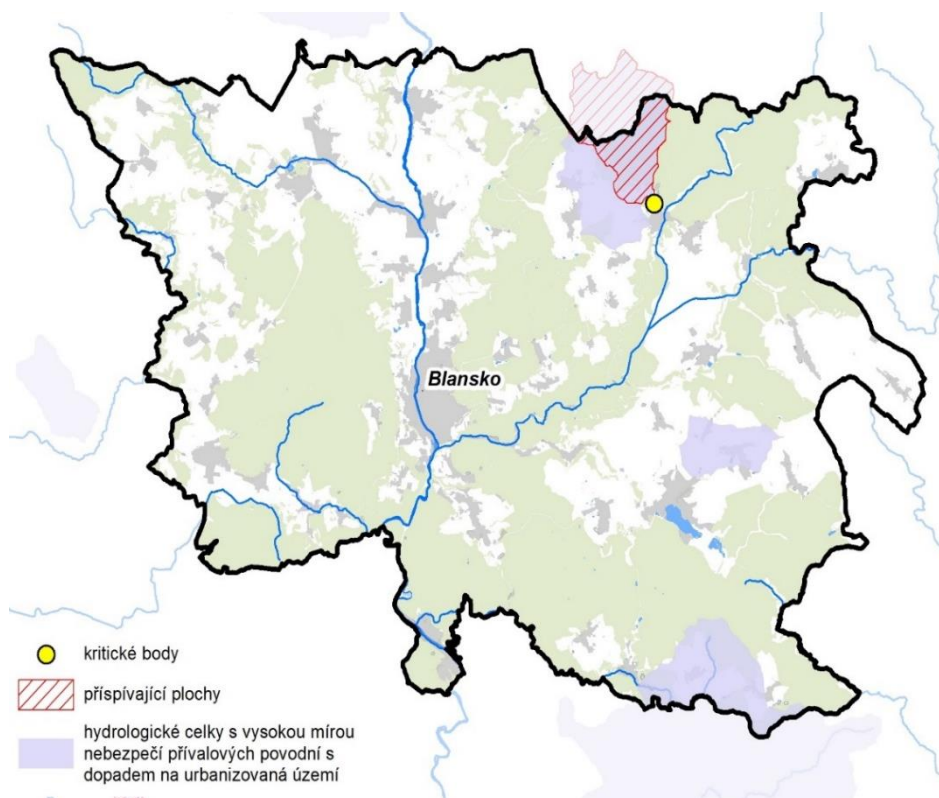
Místa omezující průtočnost vodních toků

Na území ORP Blansko bylo vyhodnoceno celkem 17 míst omezující průtočnost vodních toků, a to konkrétně na toku Svitava a Kotvrdovický potok. Jedná se především o silniční mosty či lávky pro pěší. V rámci procesu plánování o oblasti vod je vyvíjena snaha od správce toku ve spolupráci s ostatními správci technické infrastruktury, zejména dopravní, k postupnému odstraňování kritických míst omezující průtočnost koryt vodních toků.

4.1.1.3 Území ohrožené přívalovými srážkami

V analytické části byly identifikovány tzv. lokality ohrožené přívalovými srážkami, které byly agregované do hydrologických celků s vysokou mírou nebezpečí přívalových povodní s možným dopadem na urbanizovaná území. S ohledem na uvedené charakteristiky přívalových povodní je ochrana před negativními dopady velmi obtížná. S ohledem na rozsah území, která mohou být významně zasažena tímto typem povodní, není reálné všechny kritické lokality proti nim chránit stejnou měrou. Nicméně účinnou prevencí může znamenat již zabezpečení ohrožených staveb a infrastruktury, když ne proti zaplavení, tak alespoň proti dynamickým účinkům proudící vody.

Na území ORP Blansko nejsou tyto lokality významným rizikem, zasahují sem malé plochy na severu a jihu zájmového území – viz. obrázek.

Znázornění ploch s rizikem přívalových povodní

Požadavky, které by měly být respektovány v územně plánovací dokumentaci:

- V územně plánovací dokumentaci přihlédnout k informaci o lokalizaci KB (kritických bodů), taktéž při aktualizaci povodňových plánů.

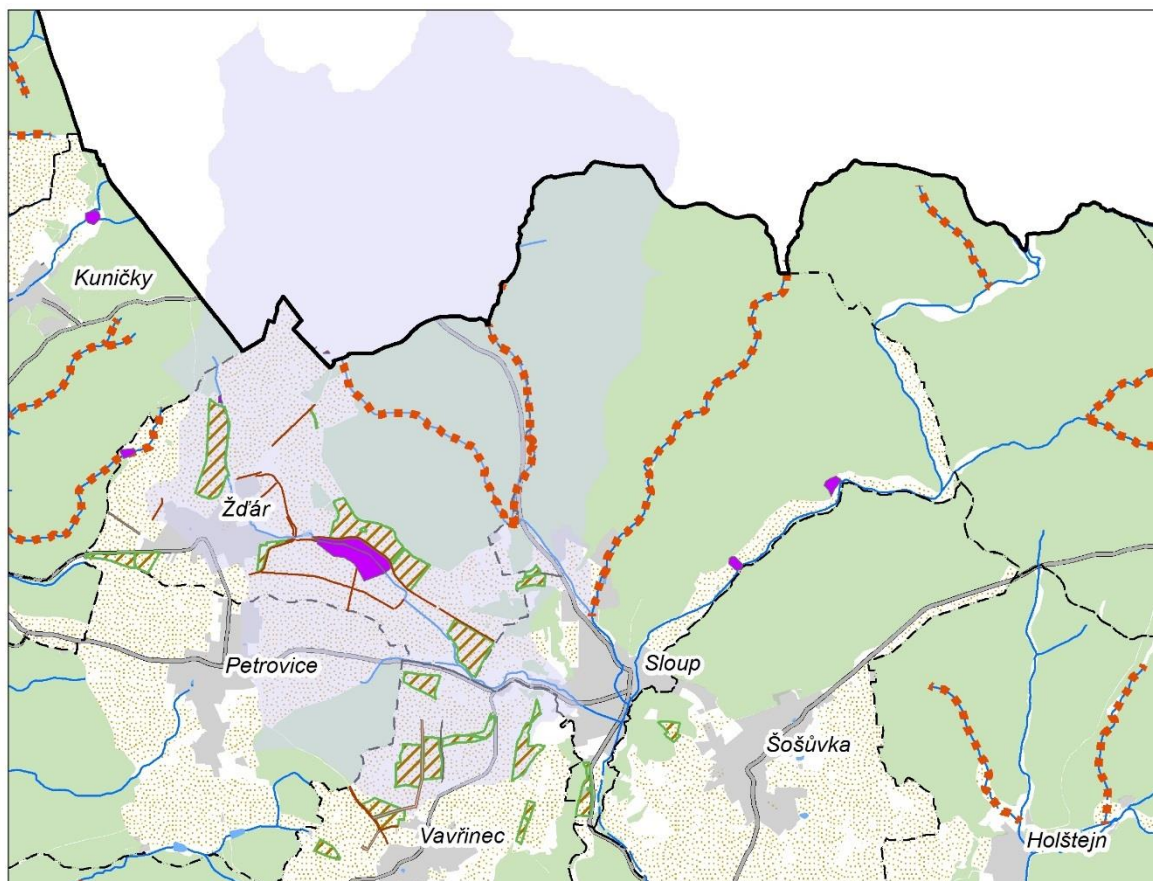
Opatření:

- U hotových komplexních pozemkových úprav realizace prvků z plánů společných zařízení – interakční prvky, protierozní technická opatření, prvky ÚSES.
- Zahájení komplexních pozemkových úprav.
- Na vytipovaných úsecích toků realizace přehrážek ke zpomalení odtoku

Jednou z charakteristik, které byly posuzovány při výběru tzv. kritických bodů a přispívajících ploch (kromě samotné velikosti přispívající plochy, průměrného skonu přispívající plochy), byl také podíl orné půdy v povodí. Proto by měl být kladen důraz na realizaci prvků z plánů společných opatření po provedení komplexních pozemkových úpravách, která budou mít pozitivní dopad na místní odtokové poměry.

Na následujících obrázcích jsou graficky zázorněny návrhy opatření v uvedených lokalitách ohrožených přívalovými srážkami.

Grafické znázornění opatření

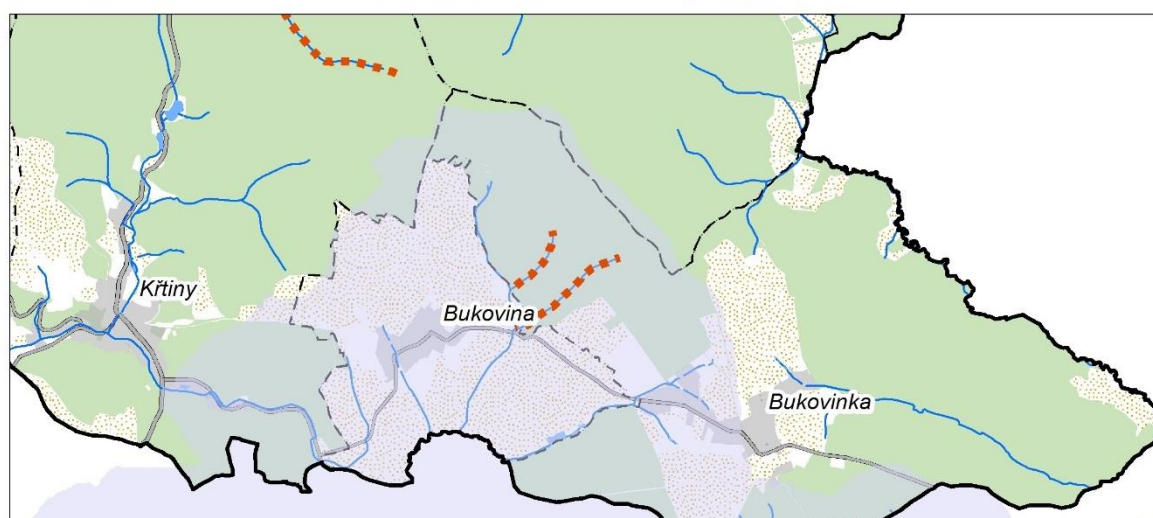
Návrh opatření z dokočených KoPÚ
 vodohospodářská opatření

 protierozní technická

 protierozní organizační

 přehrážky, hrazení na tocích

 hydrologické celky s vysokou mírou nebezpečí přívalových povodní s dopadem na urbanizovaná území

Návrh opatření z dokočených KoPÚ

 vodohospodářská opatření

 protierozní technická

 protierozní organizační

 přehrážky, hrazení na tocích

 hydrologické celky s vysokou mírou
nebezpečí přívalových povodní s
dopadem na urbanizovaná území

4.1.2 Opatření ke zvýšení retence území

Vhodně navržená ochranná opatření v krajině plní vždy řadu funkcí (protierozní, protipovodňovou, ochranu před suchem, ale i ekologickou), zásadně podporujících ochranu krajinných systémů a jejich obnovu v místech předchozího narušení způsobeného převážně za přispění lidské činnosti. Vhodně navržená protipovodňová a protierozní opatření mají i velice pozitivní vliv při ochraně před následky sucha, protože celková ochrana povodí sleduje tyto základní cíle:

- Co nejvíce podpořit vsakování vody do půdy.
- Omezit soustředování odtoku do stružek, tzn. podpořit jeho rozptýlování.
- Zpomalovat a neškodně odvádět povrchový odtok tak, aby nenabyl unášecí síly schopné odnášet zeminu.
- Prodloužit dobu retence vody v ploše povodí.

Omezení délky svahu, zkrácení dráhy odtoku, snížení rizika vzniku soustředěného povrchového odtoku a snížení jeho rychlosti i objemu spolu úzce souvisí a jedná se o hlavní funkce zejména liniových biotechnických opatření. Zvýšení vsaku vody do půdy a prodloužení doby infiltrace závisí jak na zpomalení povrchového odtoku, tak i na stavu půdy (nakypřená půda vodu lépe vsákne) a krajinném pokryvu. Narušení a degradace půdy hrozí zejména u půdy nechráněné krajinným pokryvem. Řešením proti tomu jsou opatření, jejichž součástí je zatravnění nebo jiná ochrana půdního povrchu. S ohledem na tyto účinky, jsou vhodnými krajinnými prvky, podporujícími udržení vody v krajině, právě zasakovací prvky. Ty splňují hlavní aspekty pro zmírnění účinků sucha – podpora infiltrace a prodloužení doby vsaku i zpomalení povrchového odtoku.

Jak vyplývá z předchozího textu, opatření jsou multifunkční a vzájemně se v krajině doplňují. Pro zlepšení retence daného území je třeba zejména zdůraznit následující doporučení a opatření:

- Zlepšení stavu půdy, podpora ekologického zemědělství – tato problematika byla již popsána v kapitole 3.1. Návrh opatření k optimalizaci hospodaření v krajině. Řešení není jednoduché a těžko řešitelné v rámci kompetencí ÚSK a územního plánování.
- Opět realizace prvků společných zařízení z provedených KoPÚ – zejména protierozní, interakční prvky, vodohospodářské.
- V rámci územních plánů a „čekajících“ KoPÚ zkusit prosadit zatravněvací pásy podél vodních toků – podpora vsaku při menších povodňových situacích, protierozní opatření, opatření proti splachu nežádoucích látek do vodních toků z polí.
- Patří sem také opatření kapitoly 4.9 Vymezení ploch vyžadujících revitalizaci, a dále návrh nových či obnova zaniklých vodních ploch vycházející z informací dotazníkové kampaně či z územně plánovací dokumentace.
- Na vytipovaných úsecích toků realizovat přehrážky ke zpomalení odtoku vody
- Hrazení bystřin a strží v území správního obvodu ORP Blansko jako opatření proti následkům sucha - z hlediska ochrany proti důsledkům sucha je žádoucí na úrovni státní správy podpořit přírodě blízká hrazení bystřin a strží v lesích s deklarovanou půdoochrannou funkcí resp. s výskytem kritických sklonů svahů jako opatření proti důsledkům sucha realizované ve veřejném zájmu (viz par. 35 zákona č. 289/1995 Sb. o lesích).
- Další oblastí je drenážní systém a jeho vliv na minimální vodní stavy - projevuje tím, že odvádění vody z krajiny spíše urychluje a projevy přísušků se spíše prohlubují. Je to však závislé na stavu drenážních systémů a jejich stáří, s jehož délkou pak i funkčnost drenážního odvodnění výrazně klesá. Poslední větší rozsah odvodňovacích prací byl spojen s tzv. „náhradními rekultivacemi“ na konci 80. let 20. století, od té doby se větší odvodnění zemědělských ploch v povodí prakticky neprovádějí. Dopad na vodní režim krajiny v tomto aspektu stářím drenáží tak výrazně slábne. Pro relevantní údaje o aktuálním stavu drenážních systémů lze jen doporučit podrobný průzkum.

Závěr:

Na téma zadržování vody v krajině a zvyšování retence krajiny v souvislosti s očekávanou globální změnou klimatu je zpracováváno řada odborných prací se snahou o kvantifikaci množství zadržené vody v krajině pomocí drobných interakčních prvků a změnou ploch využití.

Na území ORP Blanska je nadprůměrné zastoupení lesních porostů. Opatření ke zvýšení retence území by měl být chápán v uceleném kontextu, to znamená, patří sem řešení problematiky „nevhodného“ využití zemědělských pozemků, navržené změny v hospodaření na lesních pozemcích či konkrétní opatření připravené k realizaci, jako např. opatření ze společných zařízení zpracovaných KoPÚ.

4.2 Rámcové vymezení niv vodotečí

Základní vymezení pojmů a problematiky

Údolní niva tvoří velmi důležitou část reliéfu a krajiny, a to nejen z fyzickogeografického pohledu, ale i z hledisek historie a hustoty osídlení krajiny, specifické vegetace, koncentrace zemědělství a průmyslu (Křížek, 2012). Jde o části krajiny navazující na vodní toky, jejichž prostor je s vodním režimem těchto toků funkčně spjat.

Ze zadání územní studie krajiny je patrná potřeba vymezení niv především jako významných krajinných prvků dle § 3 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a to za účelem doplnění jevu č. 23 ÚAP ORP dle přílohy č. 1 vyhlášky 500/2006 Sb.

Niva reprezentuje zcela běžný krajinný jev. Jeho definování umožňující jednoznačné vymezení niv však představuje poměrně složitý problém.

Základní definici předkládá 16. společné sdělení Ministerstva životního prostředí odboru ekologie krajiny a lesa a odboru legislativního (Příbyl 2007) k výkladu pojmu „údolní niva“:

Údolní niva je rovinné údolní dno aktivované při povodňovém stavu vodního toku; tvoří ji šterkovité, písčité, hlinité nebo jílovité naplaveniny, jejichž úložné poměry často vykazují nepravidelnosti způsobené větvením toku, vznikem ostrovů, meandrů, náplavových kuželů a delt, sutí, svahových sesuvů apod.

MŽP předpokládá, že při takto pojatém vymezení údolní nivy jsou do ní zahrnuty i velmi stabilní a přírodovědně hodnotné biotopy - aluviální louky a dále je zohledněna funkce nivy jako retenčního území či funkce biokoridoru územního systému ekologické stability.

Na základě výše uvedené definice MŽP je zřejmé, že za významný krajinný prvek údolní niva dle § 3 písm. b) zák. č. 114/1992 Sb. je považována pouze ta část údolního dna, případně okolí toku, k jehož aktivaci (tedy zaplavení) dochází při povodňových stavech toku.

Z podstaty problému je možné dovodit, že aktivací dna při povodňovém stavu je rozuměn stav přirozené povodně způsobené přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů, nikoli povodeň způsobená jinými než přírodními vlivy. Přirozenou povodní je podle § 64 zák. 254/2001 Sb. (vodního zákona) přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody.

Je třeba zmínit, že vydatnost povodně není nijak specifikována a např. mezi stoletými a 500 letými vodami může být i značný rozdíl v jejich plošném rozlivu a uvažované „aktivaci“ nivy v okolí toku.

Definice nivy založené na aktivaci povodňovými stavy však nepostihuje ty části území, které by přirozeně při povodňových stavech zaplavovány byly, avšak vodoteč je vedena zkapacitněným korytem, které hydrologické poměry údolního dna významně transformuje a snižuje rozliv a „aktivaci“ okolního dna údolí povodní.

Definicí zmíněná „aktivace údolního dna“ a vazba na povodňové stavy toku inklinuje k využití vymezení niv na podkladě aktivních zón záplavového území, jež definuje Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracování návrhu a stanovování záplavových území jako „území v zastavěných územích obcí a v územích určených k zástavbě podle územních plánů, jež při povodni odvádí rozhodující část celkového průtoku, a tak bezprostředně ohrožuje život, zdraví a majetek lidí“. Aktivní zóna se podle této vyhlášky stanovuje pro ustálený průtok odpovídající Q_{100} . Tyto zóny jsou tak neopomenutelnou součástí vymezení niv, ovšem jak je z definice zřejmé, nebudou vymezovány ve volné krajině. Ze stavu vymezování aktivních zón je také patrné, že nejsou vymezovány zdaleka na všech tocích zastoupených v řešeném území.

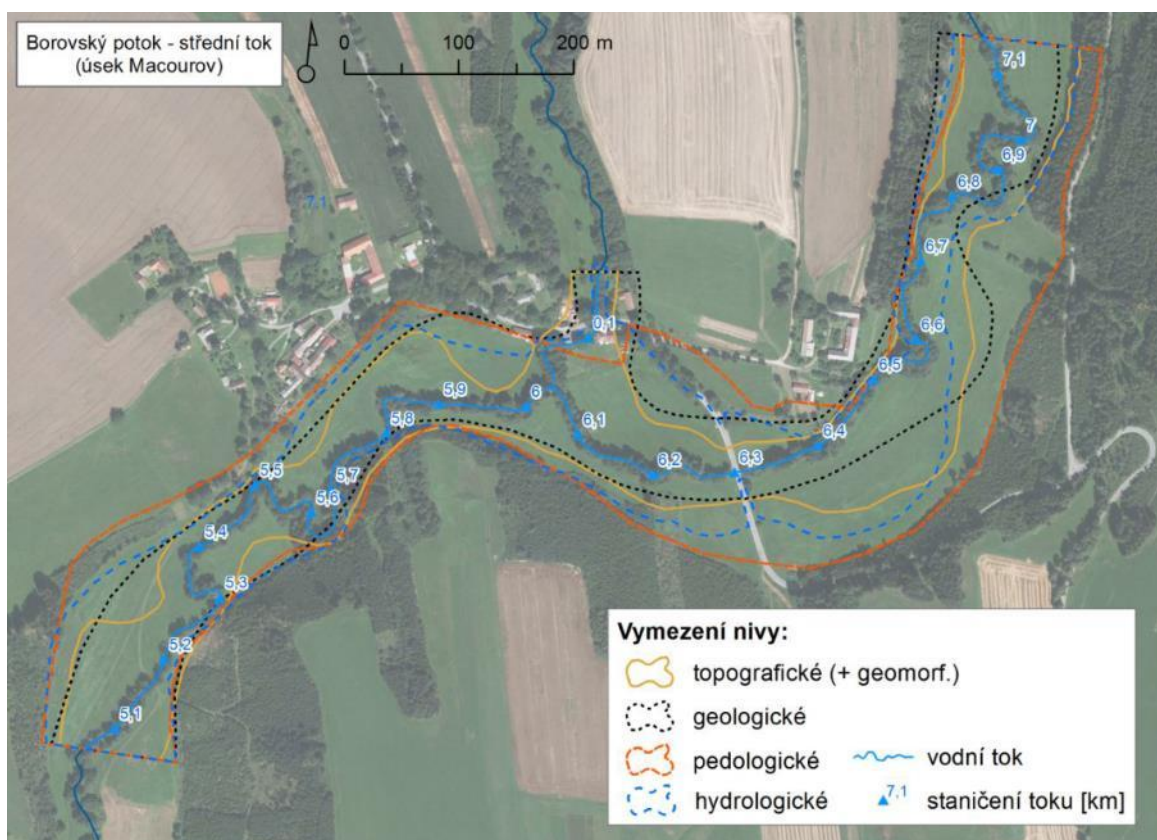
Přístup k vymezení niv

V zájmovém území se nachází různě hydrologicky významné a vodné toky včetně vodních toků podzemních v krasových částech území. V rámci řešení návrhové části územní studie krajiny byly nivy vymezeny pro všechny vodohospodářsky významné toky. Z ostatních zastoupených vodotečí byly schématicky vyneseny nivy občasných vodotečí a bezejmenných vodních toků poskytujících v prostoru této nivy potenciál k případné obnově zaniklých nebo ochraně stávajících nivních vegetačních prvků (mokřadů vodních ploch apod.). Výběr toků byl také ovlivněn jejich relativním významem v krajině. Akceptovány tak byly některé drobnější toky v území chudším na vodní prvky v krajině. Nivy těchto vybraných drobných vodotečí byly stanoveny do vzdálenosti 10 m od vymezené vodoteče. Do ploch takto vymezených niv byly dále zahrnuty existující významnější rozšíření niv těchto vodotečí, obvykle s pozůstatky nivních vegetačních prvků, vodních ploch a mokřadů.

Kvantifikace vymezených niv v zájmovém území

Mapovaný jev	Plocha [ha]
Niva občasného vodního toku	31
Niva bezejmenného vodního toku	257
Podzemní tok	182
Niva vodohospodářsky významného toku	398
Niva zaplavovaná	773
celkem	1641

V souvislosti s problematikou vmezování niv je třeba zmínit problematiku podkladů, na základě kterých jsou nivy vmezovány. Problém různého rozsahu niv v podkladových materiálech (pedologických a geologických mapách, modelovaných rozlivech ad.) je často nejen odrazem akcentování různých diferenciacních znaků, ale často se zde odráží také měřítko, nad kterým byl podklad zpracován, případně podrobnost podkladu a způsob výpočtu modelovaných rozlivů. Podrobnost pedologických a geologických map (obvykle 1:25 000 až 1:50 000) představuje pro podrobné mapování niv v měřítcích 1 : 10 000 pouze schematickou informaci o charakteru půdního a geologického prostředí v nivě, nikoli o rozsahu nivy.

Příklad problematiky prostorového vymezení nivy dle přírodních faktorů prostředí (Jakubínský, 2014)

Citované zdroje:

- JAKUBÍNSKÝ, J. (2014): Potenciál vymezení nivy a říční krajiny na malých vodních tocích. Rigorózní práce, Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Geografický ústav, Brno
- KŘÍŽEK, M. (2012): Údolní niva – její vymezení a vývoj. Geografické rozhledy, 21(5), 2–5.
- PŘIBYL, J. (2007): 16. SPOLEČNÉ SDĚLENÍ odboru ekologie krajiny a lesa a odboru legislativního k výkladu pojmu „údolní niva“. Věstník MŽP, ročník XVII, částka 8/2007,

4.3 Vymezení významných krajinných prvků

Významný krajinný prvek (VKP) je definován v § 3, odst. 1, písm. b zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. v platném znění (dále jen zákon) jako „*ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability.*“

VKP rozlišujeme ve dvou základních typech

- 1) **VKP „ze zákona“** – veškeré lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy;
- 2) **registrované VKP** – mohou se jimi stát jiné části krajiny, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy či odkryvy nebo i cenné plochy porostů v sídelním útvaru, např. historické zahrady nebo parky (historické zahrady a parky mohou být zároveň nemovitou památkou podle zákona o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. v platném znění). Jako VKP je možné registrovat i jiné části krajiny.

V rámci analýz správního území ORP Blansko byly identifikovány polohy (krajinné prvky s potenciálem pro registraci v kategorii významný krajinný prvek registrovaný). Výběrová kritéria lze označit jako relativní, neboť u posouzení významnosti krajinného prvku byl vždy brán v potaz vedle jeho krajinně ekologické hodnoty také jeho relativní význam v krajině. V územích intenzivně zemědělsky využívaných, chudých na krajinné prvky s trvalou vegetací, byly mezi potenciálně významné části krajiny vymezeny i krajinně ekologicky méně významné segmenty, jejichž význam však umocnila okolní krajina. Prvky s potenciálem pro vymezení a registraci v kategorii významný krajinný prvek registrovaný byly vymezovány i v rámci ploch významných krajinných prvků „ze zákona“.

Sumarizace krajinných prvků s potenciálem pro registraci VKP

Formační skupiny	Plošné zastoupení [ha]
V – Vodní toky a nádrže	33
K - Křoviny	312
L - Lesy	1308
M – mokřady a pobřežní vegetace	14
moz.(mozaiky formací)	848
R – Prameniště a rašeliniště	2
S – Skály, sutě a jeskyně	12
T – Sekundární trávníky a vřesoviště	607
Ekologicky cenné lesní porosty	147
Celkem	3283

Evidování krajinného prvku jako části krajiny s potenciálem pro registraci významného krajinného prvku nemusí nutně znamenat jeho vymezení. Je také základní informací o hodnotnějších částech krajiny, které je vhodné i bez následné podrobnější ochranné registrace chránit a bránit jejich poškozování především pak na úrovni změn využití území podpořených nástroji územního a krajinného plánování.

4.4 Protierzní ochrana

4.4.1 Aktuální nastavení protierozní ochrany v ČR

Zemědělský půdní fond je základním přírodním bohatstvím naší země, nenahraditelným výrobním prostředkem umožňujícím zemědělskou výrobu a je jednou z hlavních složek životního prostředí. Ochrana ZPF se řídí zákonem (Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu). Jednotlivé BPEJ (bonitované půdně-ekologické jednotky) jsou zařazeny do 5 tříd ochrany půdy. Do I. třídy ochrany zemědělské půdy jsou zařazeny bonitně nejcennější půdy v jednotlivých klimatických regionech, které je možno odejmout ze ZPF pouze výjimečně. Naopak v V. třídě ochrany jsou zahrnuty BPEJ, které představují půdy s velmi nízkou produkční schopností a jsou pro zemědělské půdy postradatelné.

Vodní eroze ohrožuje více než 50 % výměry orné půdy v rámci ČR. Na vznik vodní eroze má největší vliv sklonitost pozemku v kombinaci s délkou pozemku po spádnici, dále vegetační pokryv, vlastnosti půdy a její náchylnost k erozi, uplatněná protierozní opatření a v neposlední řadě častý výskyt přívalových srážek, které střídá období sucha. Tyto faktory ovlivňují míru eroze vždy ve vzájemné kombinaci. K eroznímu smyvu tak dochází i na půdních blocích, které sice nejsou výrazně sklonité, ale v kombinaci s nepřerušenu délkou svahu jsou nevhodné pro pěstování erozně nebezpečných plodin.

Protierozní ochrana v České republice je nastavena v tzv. Standardech Dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy DZES (GAEC = anglická zkratka). Pro hospodařící subjekty je dodržování těchto pravidel povinné pro získání dotací.

Podmínky pro zachování **dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy** jsou řešeny v rámci **sedmi standardů**, které se týkají:

- 1) ochranných pásů podél vodních toků;
- 2) zavlažovacích soustav;
- 3) ochrany podzemních vod před znečištěním;
- 4) minimálního pokryvu půdy;
- 5) minimální úrovně obhospodařování půdy k omezování eroze;
- 6) zachování úrovně organických složek půdy, včetně zákazu vypalování strnišť;
- 7) zachování krajinných prvků a opatření proti invazním druhům rostlin.

Kontrolu nad dodržováním podmínek DZES provádí Státní zemědělský intervenční fond (SZIF). Ten může dotaci krátiť či vystavit pokutu. K ověřování údajů v žádostech o dotace poskytovaných ve vazbě na zemědělskou půdu, a to bez ohledu na to, zda jde o dotace financované ze zdrojů EU nebo o národní dotační programy, slouží Registr LPIS. Registr je tvořen primárně evidencí využití zemědělské půdy. Od 10. února 2017 je v LPIS (v interním LPIS, iLPIS pro farmáře i veřejném pLPIS) dostupná podkladová rastrová vrstva pro redesign erozní ohroženosti. Tato erozní vrstva bude každoročně k datu 15. listopadu aktualizována, zpřísňená vrstva bude platná od 1. ledna následujícího kalendářního roku pro účely plnění a kontrolu podmínek DZES. Opatření definována v LPIS platí pro půdní bloky s kulturou orná:

Pro půdní bloky s kulturou orná půda jsou stanovena protierozní opatření podle následujících pravidel:

- 1) Na půdním bloku se nevyskytuje žádná plocha silně erozně ohrožená ani žádná plocha mírně erozně ohrožená:
 - Přirazen kód A1.

- 2) Na půdním bloku se vyskytuje plocha silně erozně ohrožená, mohou nastat dvě varianty:
 - Přiřazen kód A2 (plocha silně erozně ohrožená se vyskytuje pouze na části půdního bloku).
 - Přiřazen kód A3 (plocha silně erozně ohrožená se vyskytuje na celém půdním bloku).
- 3) Na půdním bloku se vyskytuje plocha mírně erozně ohrožená, mohou nastat dvě varianty:
 - Přiřazen kód B2 (plocha mírně erozně ohrožená se vyskytuje pouze na části půdního bloku).
 - Přiřazen kód B3 (plocha mírně erozně ohrožená se vyskytuje na celém půdním bloku).
- 4) Na půdním bloku se vyskytuje současně plocha silně erozně ohrožená i plocha mírně erozně ohrožená:
 - Přiřazen kód A2B2.

Kód N1 - Půdní blok má svažitost vyšší jak 7 stupňů, nachází se do 25 m od vody.

Za širokořádkové plodiny se pro účely omezení hospodaření považují kukuřice, brambory, slunečnice, sója, řepa a bob setý.

Kódy vyjadřující jednotlivá omezení jsou následující:

Kód	Omezení
A0	Není vyžadováno žádné protierozní opatření (jiná kultura než orná půda)
A1	Není vyžadováno žádné protierozní opatření (kultura orná půda, nevyskytuje se plocha SEO, ani MEO, není v ZOD nad 7° do 25m od vody)
A1N1	Souvislá plocha širokořádkové plodiny nesmí mít průměrnou sklonitost větší jak 7° a nacházet se blíže jak 15 m od vody.
A2	Širokořádkové plodiny se nesmí pěstovat na plochách SEO (část půdního bloku).
	Porosty obilnin a řepky olejné budou zakládány alespoň na plochách SEO s využitím půdoochranných technologií, zejména setí do mulče, nebo bezorebné setí. V případě obilnin pěstovaných na plochách SEO nemusí být dodržena podmínka půdoochranných technologií při zakládání porostů pouze v případě, že budou pěstovány s podsevem jetelovin.
A2N1	Širokořádkové plodiny se nesmí pěstovat na plochách SEO (část půdního bloku).
	Porosty obilnin a řepky olejné budou zakládány alespoň na plochách SEO s využitím půdoochranných technologií, zejména setí do mulče, nebo bezorebné setí. V případě obilnin pěstovaných na plochách SEO nemusí být dodržena podmínka půdoochranných technologií při zakládání porostů pouze v případě, že budou pěstovány s podsevem jetelovin.
	Souvislá plocha uvedené širokořádkové plodiny nesmí mít průměrnou sklonitost větší jak 7° a nacházet se blíže jak 15 m od vody.
A2B1	Širokořádkové plodiny se nesmí pěstovat na plochách SEO (část půdního bloku).
	Porosty obilnin a řepky olejné budou zakládány alespoň na plochách SEO s využitím půdoochranných technologií, zejména setí do mulče, nebo bezorebné setí. V případě obilnin pěstovaných na plochách SEO nemusí být dodržena podmínka půdoochranných technologií při zakládání porostů pouze v případě, že budou pěstovány s podsevem jetelovin.
	Širokořádkové plodiny se mohou pěstovat na plochách MEO jen s využitím půdoochranné technologie (část půdního bloku).
A2B2N1	Širokořádkové plodiny se nesmí pěstovat na plochách SEO (část půdního bloku).
	Porosty obilnin a řepky olejné budou zakládány alespoň na plochách SEO s využitím půdoochranných technologií, zejména setí do mulče, nebo bezorebné setí. V případě obilnin pěstovaných na plochách SEO nemusí být dodržena podmínka půdoochranných technologií při zakládání porostů pouze v případě, že budou pěstovány s podsevem jetelovin.

Kód	Omezení
	Širokořádkové plodiny se mohou pěstovat na plochách MEO jen s využitím půdoochranné technologie (část půdního bloku). Souvislá plocha uvedené širokořádkové plodiny nesmí mít průměrnou sklonitost větší jak 7° a nacházet se blíže jak 15 m od vody.
B2	Širokořádkové plodiny se mohou pěstovat na plochách MEO jen s využitím půdoochranné technologie (část půdního bloku).
B2N1	Širokořádkové plodiny se mohou pěstovat na plochách MEO jen s využitím půdoochranné technologie (část půdního bloku). Souvislá plocha uvedené širokořádkové plodiny nesmí mít průměrnou sklonitost větší jak 7° a nacházet se blíže jak 15 m od vody.
B3	Širokořádkové plodiny se mohou pěstovat na plochách MEO jen s využitím půdoochranné technologie (celý půdní blok).
B3N1	Širokořádkové plodiny se mohou pěstovat na plochách MEO jen s využitím půdoochranné technologie (celý půdní blok). Souvislá plocha uvedené širokořádkové plodiny nesmí mít průměrnou sklonitost větší jak 7° a nacházet se blíže jak 15 m od vody.

K evidenci a hlášení jednotlivých erozních událostí pak slouží webový portál „Monitoring eroze zemědělské půdy“, který je společným projektem Státního pozemkového úřadu a Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy (VÚMOP, v.v.i.). Cílem monitoringu je zajistit relevantní podklady o rozsahu problému eroze zemědělské půdy. Postup zařazování částí monitorovaných dílčích půdních bloků s projevem eroze do mírně erozně ohrožených pozemků (MEO) a silně erozně ohrožených (SEO) pozemků je popsán na následujícím obrázku.

Schéma metodického postupu řešící zařazování částí monitorovaných dílů půdních bloků s projevem eroze do MEO a SEO

Další podpůrnou funkcí a aplikací pro hospodařící subjekty je tzv. „Protierozní kalkulačka“ (po MZe a MŽP). Jedná se o internetovou aplikaci pro podporu rozhodování v oblasti protierozní ochrany půdy. Aplikace poskytuje uživatelům informace o míře erozní ohroženosti hodnocených lokalit

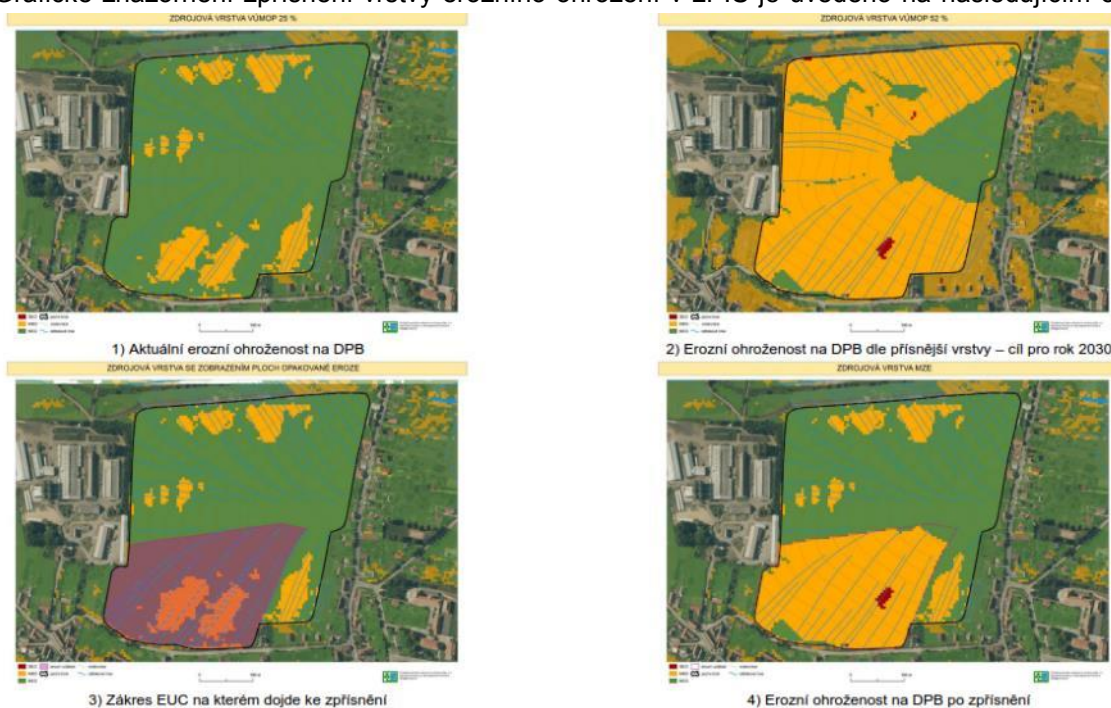
(DPB v rámci LPIS, erozní parcely či libovolné EUC), poskytuje informace o ochranném účinku modelových osevních postupů s možností vytvářet a hodnotit vlastní osevní postupy, po aplikaci osevního postupu na lokalitu vyhodnocuje potřebu přijmout konkrétní doplňující protierozní opatření a vyhodnocuje jeho účinnost, vyhodnocuje dopad bilance organické hmoty na erodovatelnost půdy.

V souladu se Strategií resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030 a na základě schváleného Redesignu erozní ohroženosti půdy v LPIS (č. j.: 43526/2016-MZE) byl stanoven závazný harmonogram aktualizace hodnot přípustné ztráty půdy erozí (Gp). Cílem je zajistit postupný nárůst úrovně ochrany erozně ohrožených ploch až na úroveň „reálné“ erozní ohroženosti, avšak v souladu s požadavky MZe na zohlednění ekonomické náročnosti realizace protierozních opatření a možností adaptace zemědělců.

Harmonogram je následující:

- Od 1. 1. 2018 - plocha chráněné orné půdy 25 % při Gp = 17-17-4 t.ha-1rok-1 (pro hluboké, středně hluboké a mělké půdy).
- Od 1. 1. 2022 - plocha chráněné orné půdy 35 % při Gp = 12-12-3 t.ha-1rok-1.
- Od 1. 1. 2026 - plocha chráněné orné půdy 45 % při Gp = 9-9-2 t.ha-1rok-1.
- Od 1. 1. 2030 - plocha chráněné orné půdy 60 % při Gp = 5-5-1 t.ha-1rok-1.

Grafické znázornění zpřísnění vrstvy erozního ohrožení v LPIS je uvedeno na následujícím obrázku:

Příklad zpřísnění podkladové vrstvy erozního ohrožení v LPIS

4.4.2 Typy protierozních opatření

Agrotechnická protierozní opatření

Protierozní agrotechnická opatření zvyšují vsakovací schopnost půdy, snižují její erodovatelnost a chrání půdní povrch především v období největšího výskytu přívalových srážek (červen, červenec, srpen), kdy erozně nebezpečné plodiny (kukuřice, brambory, cukrová řepa, slunečnice, čirok apod.) svým vzrůstem nebo zapojením nedostatečně kryjí půdu.

Organizační protierozní opatření

Základem organizačních protierozních opatření je optimální tvar a velikost zemědělské parcely, vhodné umístění pěstovaných plodin, včetně ochranného zatravnění a pásového pěstování plodin. Situování zemědělských parcel delší stranou ve směru vrstevnic zároveň stimuluje k obdělávání po vrstevnici a současně zkracuje délku parcel po spádnicí. Zároveň je žádoucí, aby tato délka ve směru odtoku (odtokových linií) nepřekračovala maximální přípustnou délku (vypočtenou např. dle Univerzální rovnice ztráty půdy – USLE), respektive aby i délka odtokové linie procházející přes více než jednu zemědělskou parcelu (bez účinného přerušení odtoku mezi těmito parcelami) nepřekračovala maximální přípustnou délku. V praxi je možno tento typ opatření implementovat nejčastěji v souvislosti s realizací komplexních pozemkových úprav.

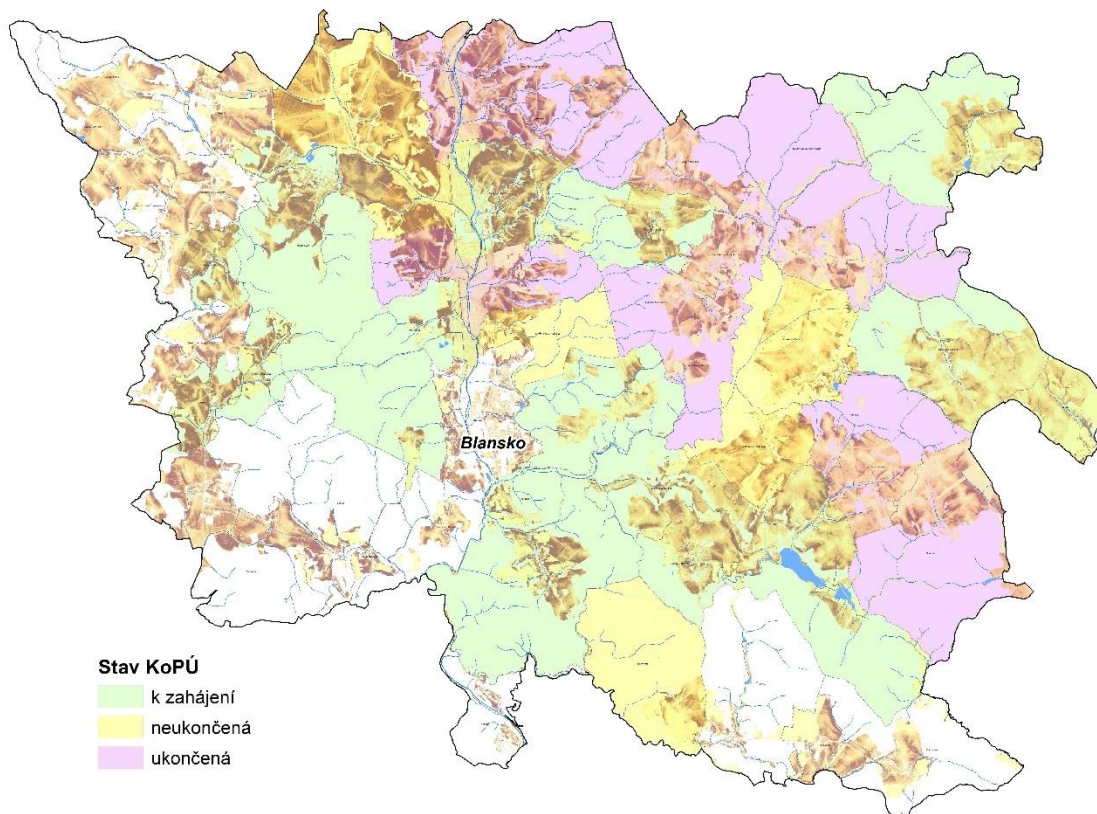
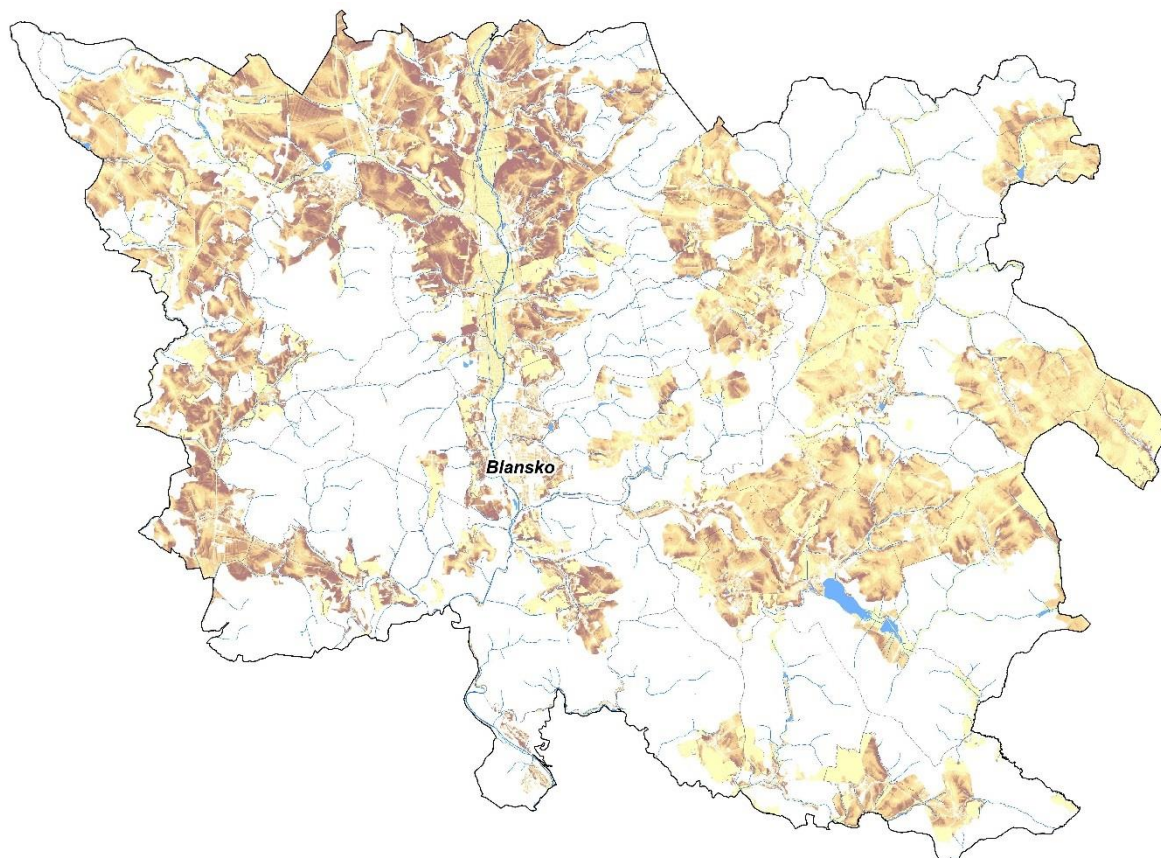
Technická protierozní opatření

Technická protierozní opatření (TPEO) se navrhuje obvykle po vyčerpání možností řešení ochrany proti negativním účinkům vodní eroze organizačními a agrotechnickými opatřeními, většinou jako jejich doplnění. Pokud se potřeba protierozních opatření týká většího rozsahu zemědělských pozemků v jednom katastrálním území, je vhodné ochranu půdy řešit v rámci komplexních pozemkových úprav. Jednotlivá opatření je možno navrhovat a realizovat v rámci podpůrných a dotačních programů na protierozní ochranu (MŽP ČR), protipovodňovou ochranu (MZe ČR) nebo rozvoj venkova (MZe ČR). V úrovni zemědělského podnikatele je nejvyšší doporučenou (či vymahatelnou) formou protierozního opatření trvalé zatravnění pozemku, technická protierozní opatření proto představují určitou nadstavbu. TPEO jsou nejčastěji navrhovaná k ochraně intravilánu, liniových staveb (infrastruktura) nebo sousedních pozemků před nežádoucím povrchovým odtokem a smytou zeminou. Efektivní přístup představuje kombinovat TPEO s prvky ekologické kostry krajiny, čehož lze nejlépe dosáhnout v rámci komplexních pozemkových úprav, kdy se současně řeší majetkoprávní vztahy a řada dalších otázek.

4.4.3 Protierozních opatření v ORP Blansko

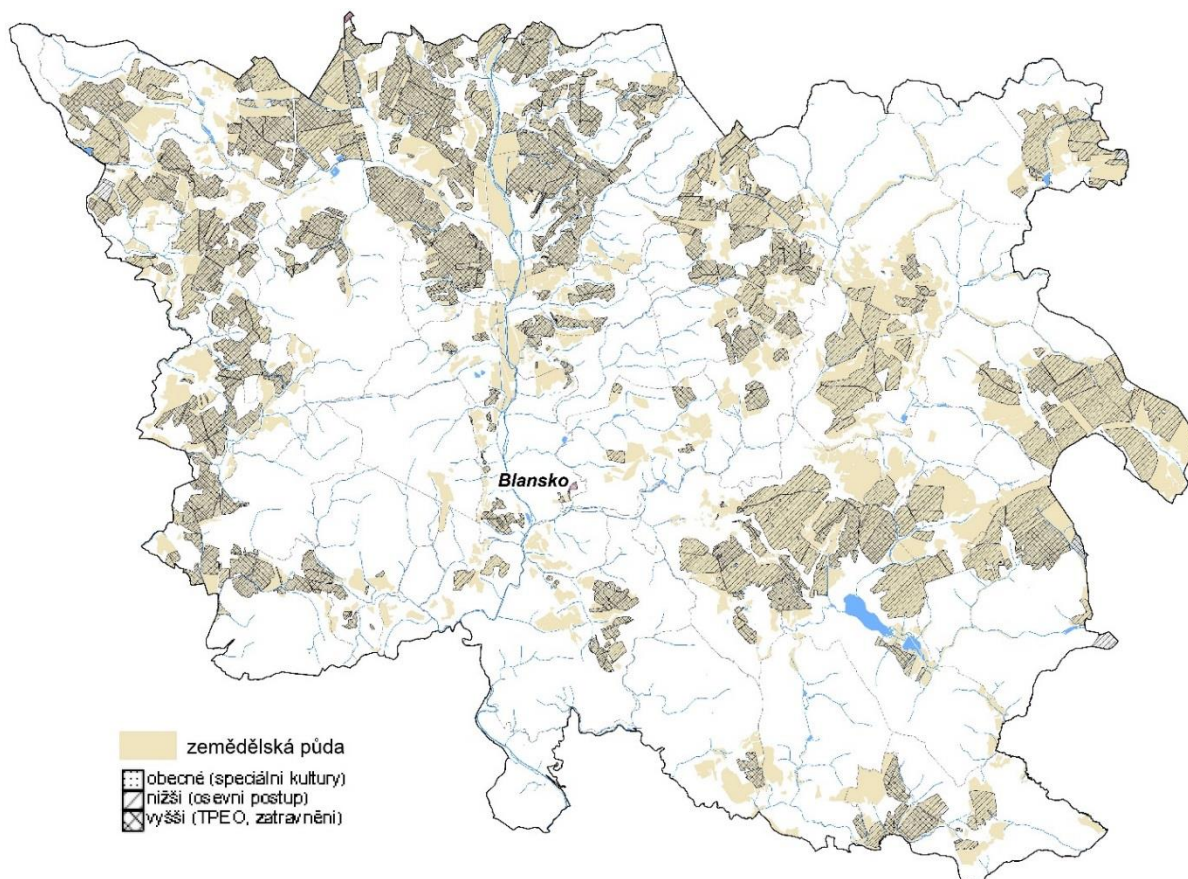
Účelem studie nebylo zpracovat podrobnou erozní analýzu celého ORP Blansko, jelikož tyto výstupy jsou vždy součástí komplexních pozemkových úprav, kde se také navrhuje příslušná protierozní opatření.

Na základě zpětné vazby z dotazníkové kampaně či informací z územních plánů jednotlivých obcí je zřejmé, že problematický odtok ze zemědělských pozemků se vyskytuje v řadě obcí. Na následujících obrázcích je znázornění erozního ohrožení a přehledu zpracovaných komplexních pozemkových úprav, které jsou dokončené, rozpracované nebo se v krátkém časovém výhledu budou zahajovat.

Znázornění erozního ohrožení pomocí dlouhodobé ztráty půdy v t / ha / rok (zdroj VUMOP, v.v.i.) – dolní obrázek se znázorněním stavu KoPÚ

Jak již bylo uvedeno, „protierozní ochrana“ zemědělských pozemků je zakotvena v tzv. zásadách dobré zemědělské praxe a v aplikaci LPIS – portálu pro farmáře a sloužící při kontrole vyplácení dotací. Návrh protierozních opatření pro půdní bloky evidované v LPIS je uveden na následujícím obrázku. Na většině půdních bloků je evidováno nějaké opatření, a to buď změna osevního postupu nebo zatravnění či technické protierozní opatření, což koresponduje s charakterem oblasti a méně produkční oblastí rozebrané v kapitole 3.1.

Znázornění návrhu opatření na půdních blocích v LPIS

4.4.4 Nástroje pro uplatňování protierozní ochrany

Jedním z dlouhodobě připravovaných nástrojů je takzvaná protierozní vyhláška. Protierozní vyhláška měří erozní ohrožení zemědělské půdy a soustředí se na jeho přípustnou míru, přičemž i ukládá vhodná opatření k nápravě. Dále stanovuje půdy, u kterých nemůže být vydán souhlas orgánu ochrany zemědělského půdního fondu k rozorání trvalého travního porostu.

Stanovuje hodnoty přípustné míry erozního ohrožení tak, aby byly zachovány udržitelné principy hospodaření a současně uživatelé zemědělské půdy měli možnost se přijímaným změnám hospodaření v dostatečném časovém předstihu přizpůsobit.

Protierozní vyhláška měla začít platit od začátku roku 2018, v této době by se měla dokončovat.

Projednávaná protierozní vyhláška nyní zahrnuje i systém monitorování projevů eroze, se kterým její původní návrh nepočítal. Nová protierozní vyhláška umožní rovněž sankcionovat ty, kteří

ignorují půdoochranné postupy. V krajním případě bude v souladu se zákonem o ochraně zemědělského půdního fondu zemědělci **hrozit pokuta ve výši až 1 mil. Kč (pro právnické osoby)**. O jejím udělení by měla dle stejného zákona rozhodovat **obec s rozšířenou působností ve spolupráci s dalšími orgány státní správy.**

V současné době mohou být hospodařící subjekty při nedodržení podmínek DZES postiženi krácením dotací, případně pokutou. Kontrolním orgánem je SZIF. V praxi však takovýchto případů je zaznamenáno celkem málo, z celkové částky vyplacených dotací bylo kráceno v posledních pěti letech částka odpovídající pouze několika desetinám procent z celkového objemu vyplacených dotací.

Pro samotné vlastníky zemědělské půdy může být pomocným nástrojem jak snížit degradaci půdy vlastních pozemků uplatňování metodiky – „Metodika půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy“. Metodika je v první řadě určena pro vlastníky zemědělské půdy, kteří na ni sami nehospodaří a půdu pronajímají (propachtovávají – oddíl 4. Pacht, zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník) druhé osobě. Cílem metodiky je zabránění poškození půdy nesprávným obhospodařováním pachtýře a tím snižování ceny pozemku. Obdobně je metodika určena i poctivým pachtýřům, kteří chtějí mít jistotu, že po uplynutí doby pachtu nebudou neoprávněně nařčeni, že půdu poškodili.

Závěr

Eroze zemědělské půdy je pouze jedním z projevů její degradace, i když samozřejmě velice negativně důležitým. Ostatní faktory, jako je úbytek organické hmoty, utužení půd, v některých případech nadměrné používání minerálních hnojiv či nevhodných minerálních hnojiv – zhoršují vlastnosti půdy, vsakování vody a tím i zvyšují náchylnost půd k erozi. Dalším negativním faktorem projevujícím se v posledních cca 20 letech je dramatický úbytek organické hmoty v půdě v důsledku nehnojení, či hnojení v minimální míře, statkovými hnojivy. V tomto případě se zase dostaneme k otázce velkého poklesu živočišné výroby – skotu. Jinými slovy, stav půdy odráží stav českého zemědělství a způsobu hospodaření, které reflektuje požadavky trhu.

Erozní analýza je popsána v širším kontextu zemědělského hospodaření v ČR. Snahou bylo uvedení stručného popisu jak nástrojů podpory protierozních opatření (eroze v LPIS, Protierozní kalkulačka), tak nástrojů kontroly a stavu legislativy – vymahatelnosti nápravných opatření.

Je zcela zřejmé, že uplatňování protierozní ochrany v praxi je zcela v kompetenci hospodařících subjektů nebo pomocí komplexních pozemkových úprav, pokud dojde k realizaci prvků společných zařízení. V tomto případě je třeba zase upozornit, že realizace těchto prvků (kromě cestní sítě) není příliš častá. Důvodem může být „nevypořádaní pozemků“, kdy některé prvky společných zařízení zůstávají na pozemcích soukromých vlastníků, a pak je realizace složitější. Dalším častějším důvodem je nerealizace z důvodu finanční náročnosti údržby těchto prvků (opatření).

Ještě je třeba upozornit na určitou disproporci návrhu limitu přípustné ztráty půdy – dle metodiky *Ochrana zemědělské půdy před erozí, Metodika, Miloslav Janeček a kol., Praha 2012*, je doporučeno nastavit protierozní opatření na hodnotu přípustné ztráty půdy ve výši **4 t/ha/rok, a to pro všechny typy půd (hluboké, středně hluboké i mělké)**. Dle nastavení eroze v LPIS jsou v současnosti hodnoty přípustné ztráty půdy daleko mírnější a dle harmonogramu postupného zpřísnění se dostaneme na hodnotu **5 t/ha/rok až v roce 2030**.

Do budoucna by bylo vhodné uvažovat o zacílení dotačních podpor nejen na realizaci opatření, ale také na jejich následnou dlouhodobou udržitelnost. Bylo by třeba sjednotit politiku ochrany vod, životního prostředí a zemědělství tak, aby došlo k lepší provázanosti a ochraně zemědělského půdního fondu a vod zároveň se zachováním trvale udržitelného zemědělství se zajištěním potravinové soběstačnosti.

4.5 Doporučení pro řešení problémů v oblasti znečištění a kontaminace

V analytické části (Průzkumy a Rozbory) byl popsán stav území v oblasti SEZ, čistoty povrchových a podzemních vod a znečištění ovzduší.

4.5.1 Staré ekologické zátěže

Stará ekologická zátěž – SEZ (environmentální, ekologická závada, kontaminované místo) – je obvykle definovaná jako úroveň znečištění, u které nelze vyloučit negativní důsledky pro zdraví člověka nebo jednotlivé složky životního prostředí. SEZ vznikly dlouhodobou průmyslovou a zemědělskou činností (bodové zdroje) v dřívějších letech, zpravidla před privatizací. Zátěže se v naprosté většině případů koncentrují do podzemních vod a horninového prostředí, odkud mohou být vyplavovány i do povrchových vod.

V analytické části bylo v zájmovém území identifikováno dle podkladů UAP 43 kontaminovaných míst. Nejčastěji se jedná o skládky (26 lokalit). U dvou lokalit je nutné nápravná opatření, jedná se o Adamovské strojírný a ČKD Blansko.

Nápravná opatření SEZů jsou v gesci Ministerstva životního prostředí a postupně jsou realizována, to znamená, že konkrétní realizace nápravných opatření je mimo působnost řešení územní studie krajiny. Jako doporučení je nutné uvést zohlednit tyto lokality při zpracování územně plánovací dokumentace s vazbou na aktuální řešení nápravných opatření (<http://www.sekm.cz/>).

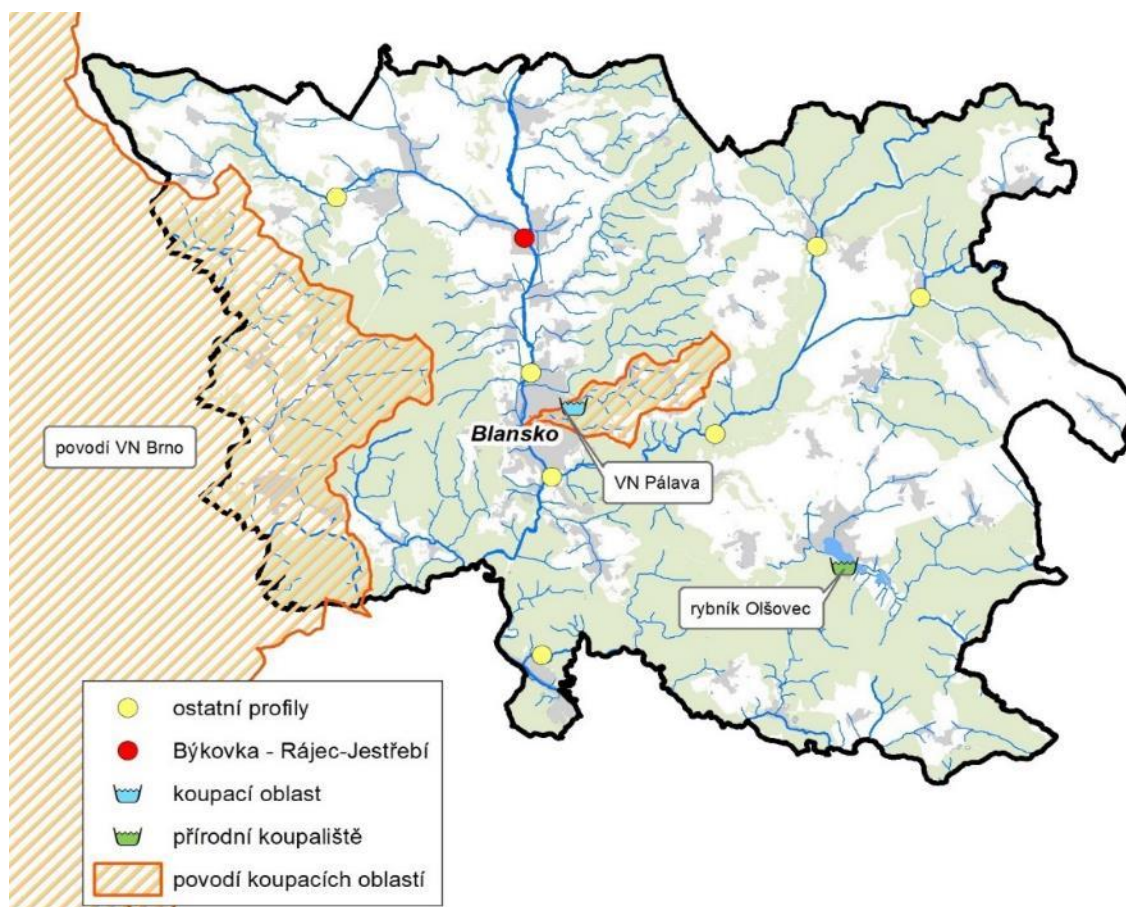
4.5.2 Kvalita povrchových vod

Kvalita povrchových vod v ORP Blansko byla v analytické části uvedena jak z pohledu plánování v oblasti vod tak i dle hodnocení znečištění povrchových vod dle ČSN 75 7221. Výsledné hodnocení kvality povrchových vod odpovídá znečištěné až velmi silně znečištěné vodě (třída jakosti III. a V.). Znečištění je způsobeno převážně vypouštěním komunálních odpadních vod, v případě dusičnanů je příčinou zemědělské hospodaření se zvyšujícím užíváním minerálních hnojiv, což se ale hlavně projevuje v podzemních vodách.

Zásadním opatřením je zde doporučení směřující ke zlepšení čištění v oblasti komunálních zdrojů, jako:

- Provádět výstavbu a rekonstrukce kanalizačních sítí a tam, kde je to možné, přednostně budovat oddílné kanalizační systémy za účelem snížení emisí do vodních toků, vedoucí ke zlepšování stavu vodních útvarů.
- Snižovat množství srážkových vod přiváděných na ČOV. Zavádět účinné systémy hospodaření se srážkovými vodami. „Čisté“ srážkové vody využívat nebo zasakovat v místě vzniku, v případě nevhodných geologických poměrů budovat retenční nádrže a odtok z nich regulovat. Tam, kde se předpokládá znečištění srážkových vod, vybudovat odpovídající havarijní zabezpečení.
- U stávajících jednotných kanalizací, pro zlepšení stavu vod, budovat retenční nádrže pro zachycení odpadních vod po přivalových srážkách s jejich následným odvedením na ČOV k přečištění.
- Provádět výstavbu nových a rekonstrukce stávajících ČOV pro zlepšování stavu vod.

- Zvyšovat podíl obyvatel napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu zakončenou funkční ČOV. Pokud je to technicky možné, preferovat centrální čištění odpadních vod na mechanicko-biologických čistírnách odpadních vod před čištěním odpadních vod na malých (domovních) čistírnách odpadních vod či v jiných, méně účinných zařízeních. Používání takových malých (domovních) ČOV je přípustné pouze pro samostatně stojící objekty příliš vzdálené od trasy kanalizace pro veřejnou potřebu, nikoliv jako koncepční řešení k odkanalizování měst, obcí a jejich částí.
- V obcích, kde je vybudovaná splašková kanalizace, zásadně neumísťovat čištění odpadních vod z rozšiřující se zástavby prostřednictvím nových malých domovních čistíren odpadních vod, výjimky jsou ojediněle přípustné pro samostatně stojící objekty příliš vzdálené od trasy kanalizace pro veřejnou potřebu.
- Zajišťovat mechanicko-biologické čištění odpadních vod ve všech obcích nad 2000 ekvivalentních obyvatel. U čistíren této kategorie, za účelem dosažení cílů ochrany vod jako složky životního prostředí, vyžadovat instalaci a řádné provozování technologie na odstraňování fosforu (např. chemického srážení fosforu), který je v současné době limitujícím ukazatelem pro dosažení dobrého stavu vod.
- Podporovat výstavbu infrastruktury pro odvádění a centralizované mechanicko-biologické postupy čištění odpadních vod i v malých sídlech pod 2000 ekvivalentních obyvatel. I na ČOV v obcích této kategorie v povodích vodárenských nádrží, k ochraně těchto významných vodních zdrojů, vyžadovat instalaci a řádné provozování technologie na odstraňování fosforu, např. chemického srážení fosforu.
- Prosazovat urychlení rekonstrukce technologicky zastaralých a kapacitně nevyhovujících čistírenských zařízení, přednostně v povodích vodárenských nádrží.
- Používat nejlepší dostupné technologie (BAT) při čištění odpadních vod, zejména průmyslových, jako minimálních standardů čištění odpadních vod tam, kde to vyžaduje stav vody ve vodních tocích a stav vodních útvarů.
- V rámci platné právní úpravy vyžadovat plnění emisních standardů, a to nejen ve formě přípustných koncentrací jednotlivých ukazatelů ve vypouštěných odpadních vodách, ale zejména jako minimální přípustné účinnosti čištění (minimální procento úbytku znečištění). Podle NV č. 61/2003 Sb. v platném znění jsou emisní limity stanovené v koncentračních jednotkách a minimální účinnosti čištění v procentech rovnocenné. Pro BAT jsou stanoveny dosažitelné hodnoty účinností (příloha č. 7 NV č. 61/2003 Sb.) a je nezbytné tento nástroj využívat, zvláště tam, kde na vstupu do ČOV natékají silně naředěné odpadní vody.
- V územích vyžadujících zvýšenou ochranu povrchových vod (zejména u vod využívaných pro lidskou spotřebu a koupacích vod) je nezbytné vyžadovat přísnější hodnoty přípustného znečištění povrchových vod k tomu, aby byly dosaženy imisní hodnoty podle přílohy č. 3, tab. 1a NV č. 61/2003 Sb. v platném znění

Znázornění kvality vody v monitorovacích profilech (žltě – třída III. červeně – třída V) a povodí koupacích oblastí

Na území ORP Blansko se nachází jedna koupací oblast, a to VN Pálava a dále do zájmového území zasahuje v jeho západní části povodí VN Brno, kde se dlouhodobě řeší kvalita vody s příslušnými opatřeními.

VN Brno se dlouhodobě potýká s problémy s eutrofizací a masivním rozvojem sinic, který způsobuje zhoršení možností využívání této cenné rekreační lokality. Z tohoto důvodu bylo v roce 2010 přistoupeno k realizaci sady technických opatření na samotné vodní nádrži Brno. Z principu věci jsou tato opatření koncipována jako dočasná, dokud se stav v povodí nezlepší natolik, aby mohla být zrušena. Základním problémem způsobujícím masivní rozšíření sinic je nadbytek P_{celk} pocházející z komunálních zdrojů.

K roku 2018 byl zpracován jakostní model zabývající se původem fosforu v povodí VN Brno s návrhy konkrétních opatření na komunálních zdrojích jako doplnění technologií srážení, maximálního využití potenciálu stávajících ČOV (zvýšení účinnosti čištění v odstraňování fosforu), atd.

V zájmovém území ORP Blanska jde především o dostavbu nových ČOV u obcí Lubě, Malá Lhota, Závist, Milonice, Lažany, Újezd u Černé Hory, Svinošice.

Vodoprávní úřad, který vydává povolení k nakládání s vodami dle § 8 odst. 1) bod c) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, uvádí v povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo do kanalizací vedle obecných náležitostí i náležitosti vyplývající z § 3 odst. 1) a 2) nařízení vlády č. 61/2003 Sb., avšak může uložit v povolení k nakládání s vodami i další podmínky za kterých jej vydává, tj. stanovit další ukazatel nad

rámec nařízení vlády č. 61/2003 Sb. (ustanovení § 38 odst. 9 vodního zákona).

V rámci platné právní úpravy může vodoprávní úřad vyžadovat plnění emisní standardů nejen ve formě přípustné koncentrace vypouštěných odpadních vod, ale zejména jako minimální přípustné účinnosti čištění (minimální procento úbytku znečištění). Dle NV č. 61/2003 Sb. jsou emisní limity stanovené v koncentračních jednotkách a minimální účinnosti čištění v procentech rovnocenné. Pro BAT jsou stanoveny dosažitelné hodnoty účinností (příloha č. 7 NV č. 61/2003 Sb.) a je nezbytné tento nástroj využívat, zvláště tam, kde na vstupu do ČOV natékají silně naředěné vody.

V územích vyžadujících zvýšenou ochranu povrchových vod (zejména u vod pro lidskou spotřebu a koupacích vod) je nezbytné vyžadovat přísnější hodnoty přípustného znečištění povrchových vod v souladu s NV č. 61/2003 Sb. (příloha č. 3, tab. 1a), a to především v ukazateli celkový fosfor, který je rozhodujícím parametrem stupně trofie vod.

4.5.3 Kvalita podzemních vod

Na části území se vyskytují v podzemních vodách zvýšené koncentrace dusičnanů a pesticidů s jejich metabolity. To úzce souvisí s intenzivní zemědělskou výrobou.

Dle „směrnice 2009/128 ES“ musí každý členský stát připravit vlastní národní akční plán (NAP) k bezpečnému používání pesticidů. V současné době je v platnosti „Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů v ČR pro 2018 – 2022“, Ministerstvo zemědělství.

NAP zahrnuje dva hlavní cíle:

- Omezení rizik spojených s používáním přípravků, a to v oblastech ochrany zdraví lidí, ochrany vod a ochrany životního prostředí, optimalizace využívání přípravků bez omezení rozsahu zemědělské produkce a kvality rostlinných produktů.
- Navazující dílčí cíle a termínovaná opatření k zajištění jejich splnění.

Pro minimalizaci rizika pronikání reziduí z přípravků na ochranu rostlin do vod v důsledku jejich užívání hrají klíčovou roli konkrétní zásady hospodaření (zejména v ochranných pásmech), založené na agrotechnických opatřeních (zpracování půdy, osevní postup), správná aplikační praxe, místních geologických a terénních podmínkách (svažitost, erozní ohroženost), kvalitě půdy (utuženost, obsah humusu), případně charakteru zemědělského odvodnění.

Stávající systém ochrany zdrojů vod před kontaminací cizorodými látkami je založen na existenci ochranných pásem v okolí zdrojů podzemních a povrchových vod (OPVZ) v souladu s ustanoveními vodního zákona. Z výstupů sledování pohybu cizorodých látek v povrchových vodách však vyplývá, že zdroje kontaminace vodárenských zdrojů, zejména nádrží, jsou často detekovány na mnohem rozsáhlejších plochách, než je možné pokrýt institutem ochranných pásem. Pro úspěšnou eliminaci pesticidů ve velkých vodárenských zdrojích je tedy nezbytné zvážit možnost zákazu používání některých POR v části povodí, kde účinná látka, metabolit a její rezidua, byla opakovaně zjištěna v nadlimitním množství ve vodním zdroji.

V některých situacích jsou ochranná pásma stanovená dle dřívějších předpisů (ve formě pásem hygienické ochrany – PHO, podle nové terminologie ochranná pásma vodních zdrojů II. stupně v souladu s rozhodnutími o povolení) s ohledem na změny v hospodaření nedostatečná. Dále v protierozních technologiích je stanovena závislost erozního ohrožení pozemků nejen na jejich svažitosti, ale mj. také na délce svahu. I poměrně rovný svah může tedy být ohrožen erozí či tvorbou povrchového odtoku, je-li dlouhý, utužený a s nízkým obsahem humusu a může na něm tedy také

docházet ke splachu použitých přípravků do vodních toků.

Rovněž prokazování nesouladu při kontrolách aplikace přípravků v OPVZ je technicky i finančně náročné a chybí mezirezortní integrace a elektronická evidence POR zejména u profesionálních uživatelů v návaznosti na systém kontrol. Původci kontaminace zdroje pitné vody často nejsou odhaleni a chybí integrace a návaznost systému kontrol (kontrola použití přípravků v OPVZ x monitoring reziduí ve zdrojích pitné vody, zejména povrchové). Hospodařící zemědělské subjekty navíc v některých případech zjišťují velmi obtížně údaje o platných hranicích vyhlášených OPVZ.

Opatření na ochranu vod před znečištěním dusičnany upravuje tzv. nitrátová směrnice. V rámci 4. akčního programu nitrátové směrnice pro období let 2016 až 2020 byl vydán „Metodický návod pro hospodaření ve zranitelných oblastech“. Jde o certifikovanou metodiku pro praxi vydanou Výzkumným ústavem rostlinné výroby, v.v.i. Metodika popisuje aktuální opatření pro ochranu vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů ve zranitelných oblastech. Opatření akčního programu jsou povinná pro zemědělské podnikatele hospodařící ve zranitelných oblastech.

Metodika uvádí konkrétní požadavky na způsob hnojení, limity hnojení k jednotlivým plodinám, období zákazu hnojení atd. Sledování účinnosti akčního programu nitrátové směrnice v České republice je zajištěno v rámci monitoringu akčního programu. Monitoring akčního programu mimo jiné zahrnuje:

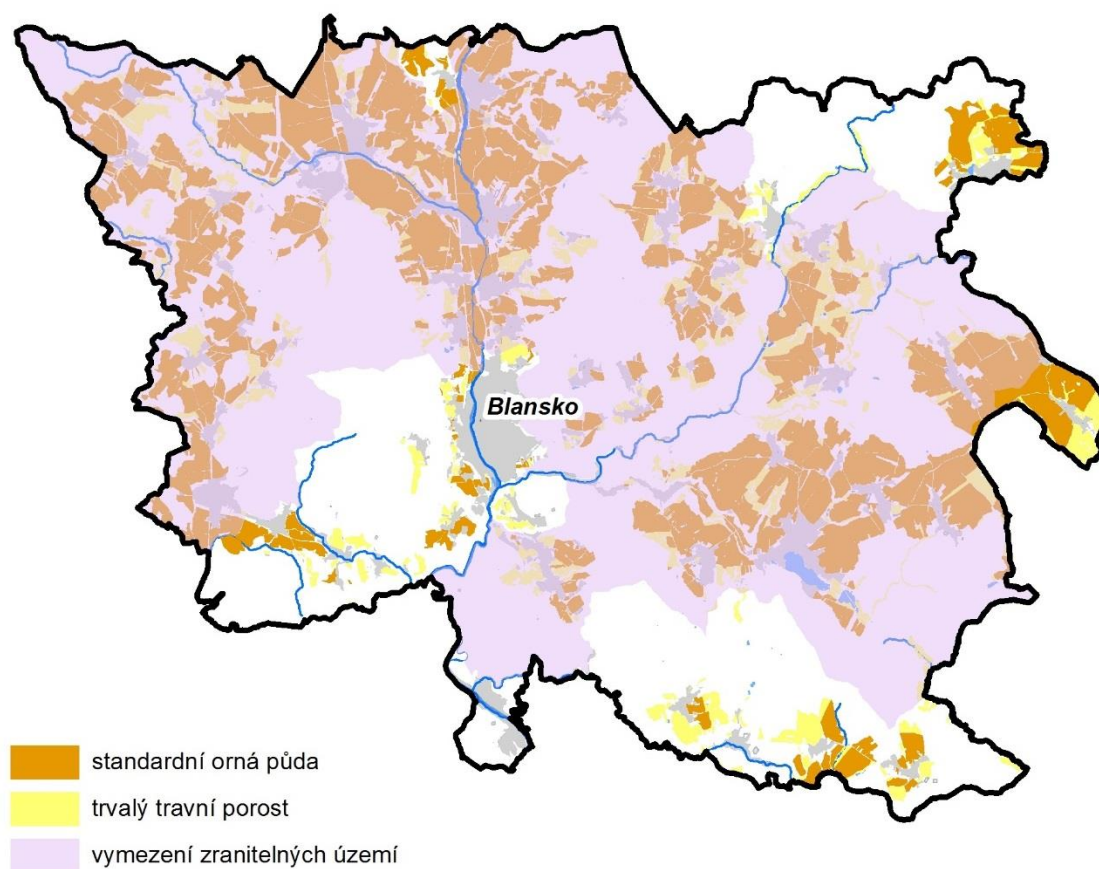
- ověřovací průzkum plnění požadavků akčního programu v zemědělských podnicích ve zranitelných oblastech (cca 30 – 40 pilotních podniků);
- hodnocení vývoje obsahu půdního dusíku z hlediska pěstovaných plodin, používané agrotechniky a průběhu povětrnosti;
- terénní šetření v zemědělských podnicích ve zranitelných oblastech (cca 300 podniků);
- sledování vlivu hospodaření podle akčního programu na jakost vod v pilotním území zranitelných oblastí;
- hodnocení vlivu zemědělského hospodaření, půdně-klimatických podmínek a průběhu povětrnosti na jakost vod ve sledovaných měrných profilech a v 360 dílčích povodích ČR;
- zjišťování toků dusíku ve zranitelných oblastech a modelování pohybu dusíku v půdě a vodě pro předpověď budoucího vývoje jakosti vody;
- sledování vývoje způsobu hospodaření ve zranitelných oblastech na základě dat Českého statistického úřadu, Evidence půdy podle uživatelských vztahů a Evidence hospodářských zvířat.

Na monitoringu se pod koordinací Výzkumného ústavu rostlinné výroby, v.v.i. (VÚRV, v.v.i.) podílí pracovníci Výzkumného ústavu zemědělské techniky, v.v.i. (VÚZT, v.v.i.) a Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. M., v.v.i. (VÚV T.G.M., v.v.i.). Dostupné informace lze najít zde: <http://www.nitrat.cz/monitoring-akcniho-programu.html>.

Doporučení: Jak vyplývá z popsané problematiky, případná doporučení či opatření nejsou realizovatelná v rámci působnosti územní studie krajiny. Do budoucna by bylo třeba posílení kompetencí vodoprávních úřadů s cílem lepší provázanosti vodního hospodářství a zemědělství.

Dalším potenciálním „zdrojem“ znečištění či kontaminace může být použití upraveného kalu z ČOV na ornou půdu. Používání kalů na ornou půdu upravuje vyhláška č. 437/2016 Sb. ze dne 19. prosince 2016. Upravený kal je bohatým zdrojem organické hmoty, která v půdě často chybí, základních živin i stopových prvků. Zlepšují se fyzikální, chemické a biologické vlastnosti půdy, dochází k rychlejšímu rozkladu organických látek. Mezi negativa však patří nestabilita chemického složení, přítomnost rizikových látek a prvků, nadměrná přítomnost těžkých kovů v kalech, obtížná aplikace.

Kaly smí být aplikovány na zemědělský půdní fond **s ohledem na okolní prostředí** a za podmínek stanovených předpisy.

Znázornění zornění na území ORP Blansko a vymezení zranitelných oblastí

4.6 Konkrétní návrhy na úpravu ÚSES, v souvislosti s nenavazujícími prvky na hranicích obcí, střety a s nevhodně vymezenými prvky ÚSES

Návrhová část studie zhodnotila stav vymezení ÚSES v ORP Blansko dle posouzení a porovnání ÚAP, územních plánů a pozemkových úprav jako zatížený běžnými chybami, které byly následně v rámci návrhové etapy studie navrženy k odstranění (případně byl původní stav ponechán v případech, kdy se odstranění ukázalo jako nevhodné). Celkem bylo identifikováno 144 konkrétních problémů (chyb, nedostatků) ve stávajícím vymezení:

- 49 míst s „chybějícím propojením“ dvou a více segmentů
- 10 segmentů „k prověření“, u kterých je potřeba detailně prověřit účelnost jejich vymezení
- 51 segmentů, u kterých bude prověřeno korektní „napojení mimo řešené území“
- 23 segmentů, u kterých bude řešen „střet s infrastrukturou“
- 11 segmentů, u kterých bude prověřena možná „nevhodná biogeografická poloha“

V rámci návrhové etapy bylo řešeno 16 katastrů zájmového území s ukončenými pozemkovými úpravami, ze kterých bude pozemkové vymezení ÚSES zapracováno do podkladu pro aktualizaci vrstvy ÚSES v ÚAP ORP Blansko. Dalších 9 katastrálních území navazujících na ORP Blansko má řešené pozemkové úpravy, na které bylo prověřeno napojení segmentů ÚSES řešeného území. Prověřeno bylo zkreslení ÚSES z územních plánů do vrstev ÚAP. Prověřena byla provázanost na řešený ÚSES obcí sousedících s ORP Blansko (celkem ze sedmi ORP).

Výstupem řešení ÚSES v návrhové části studie je jednotný podklad pro vrstvu ÚAP s vymezenými biocentry a biokoridory všech biogeografických úrovní. Systém ÚSES, který je v rámci možností řešený jako spojitý, navazuje na okolní řešená území.

Dle biogeografického významu je u biocenter a biokoridorů definována jejich příslušnost k třem biogeografickým soustavám prvků:

- **nadregionální:** soustava prvků zajišťující biogeografické minimum na úrovni biogeografických podprovincií.
- **regionální:** soustava prvků zajišťující biogeografické minimum na úrovni bioregionů;
- **lokální:** nejhustší soustava prvků zajišťující biogeografické minimum na úrovni biochor.

Nadregionální územní systém ekologické stability

Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje vymezují v zájmovém území nadregionální ÚSES s následující biogeografickou specifikací, která se odráží ve zpřesňování a posuzování vymezení biocenter a biokoridorů:

- **Segmenty mezofilní hájové** jsou v zájmovém území zastoupeny v jeho jižní části až jihovýchodní části - reprezenzovány jsou koridory K 129 MB, K 130 MB a K 131 MB. Součástí větve jsou dvě nadregionální biocentra a 5 vložených biocenter v regionálních parametrech (některá jsou společná s mezofilními bučinnými větvemi).

- **Segmenty mezofilní bučinné** jsou v jižní části zájmového území reprezentovány koridory K 129 MH. Součástí větve je nadregionální biocentrum a 2 vložená biocentra v regionálních parametrech (některá jsou společná s mezofilními bučinnými větvemi) Centrální a severní částí zájmového území je dále veden koridor K JM 01 MB.

Regionální územní systém ekologické stability

Regionální územní systém ekologické stability je v ORP Blansko reprezentován osmi samostatnými větvemi (jednou hydrofilní a sedmi mezofilními) komponovanými z 27 biokoridorů a biocenter:

- RK JM028, RK JM 029, RBC JM16
- RK JM 025, 027, 028, RBC JM 12 a 13
- RK1495, 1496 a RBC 208
- RK1418, 1419, 1420, 1467, RBC 235 a 1537
- RK1412 a 1421, RBC 290
- RK1411
- RK1468A
- RK 1415, RK 1416A, RK 1468B, RBC 279, RBC JM14

Místní územní systém ekologické stability

Mapa problémů vymezení ÚSES k řešení územní studií identifikovala celkem 312 biokoridorů (z toho 230 náležících k mezofilním větvím místního ÚSES a 82 k větvím hydrofilním) a 206 biocenter případně částí těchto segmentů vymezených v územních plánech obcí případně zpřesněných pozemkovými úpravami. Z celkového počtu bylo k hydrofilním větvím přiřazeno 300 segmentů, přičemž zbývající segmenty náleží k větvím mezofilním (včetně teplomilným a mezofilním typům větví nadregionálního ÚSES).

4.7 Návrh zpřesnění migračně významných území, dálkových migračních koridorů

Migračně významná území jsou územní kategorií navrženou pro ochranu konektivity krajiny pro velké savce. Zahrnují jak oblasti stálého výskytu, tak území nutná pro zajištění migračního propojení populací těchto druhů (Anděl a kol. 2010). Dle koncepce ochrany konektivity krajiny se definují tři hierarchicky uspořádané typy území (Anděl a Gorčicová 2007).

- 1) Migračně významná území (MVÚ) – nejvyšší jednotka, vztahují se k ochraně krajiny jako celku.
- 2) Dálkové migrační koridory (DMK) - základní jednotka, zajišťují minimální konektivitu krajiny.
- 3) Migrační trasy – podrobná jednotka, jsou určeny pro úroveň technických investičních opatření (v zájmovém území nejsou řešena, v trasách DMK zde nebyla identifikována kritická místa).

Dálkové migrační koridory (DMK) jsou součástí koncepce ochrany a dlouhodobé udržitelnosti konektivity krajiny pro velké savce. Tato ochrana zahrnuje tři kategorie konektivity: migračně významná území – dálkové migrační koridory – migrační trasy (migrační trasy reprezentují konkrétní projekty pro podporu migrace a v rámci řešeného území nebyly identifikovány polohy, ve kterých by byl vhodný jejich návrh). Hlavní funkcí dálkových migračních koridorů je propojení populací velkých savců na národní i středoevropské úrovni. V rámci tras dálkových migračních koridorů nejsou v zájmovém území identifikována žádná místa omezení vyžadující speciální ochranu. Koridory jsou vedeny souvislými lesními porosty a jejich vymezení bylo jen mírně upraveno, aby nezasahovalo do zastavěných území drobných stavebních enkláv.

Základní měřítko mapy migračně významných území poskytovaných AOPK je 1 : 500 000 a s touto přesností je třeba při jejím praktickém využití počítat. Přesto, že se při zpřesňování mapy pracovalo i s podrobnějšími měřítky, nelze tuto mapu automaticky zobrazovat v měřítku 1 : 50 000 a podrobnějším. Při přípravě dalších mapových podkladů odvozených od MVÚ, které vyžadují větší rozlišení (např. v procesech územního plánování), je proto vždy třeba provést upřesnění vrstvy odpovídající požadovanému měřítku (Anděl a kol 2010).

Migračně významná území jsou vymezeny pro následující účel:

- Jedná se o území nezbytná pro zajištění dlouhodobé existence populací zájmových druhů velkých savců v ČR (rysa ostrovida, medvěda hnědého, vlka obecného, losa evropského a jelena lesního). Zahrnují tedy jak oblasti stálého výskytu těchto druhů, tak území nutná pro zajištění migračního propojení. Obě tyto kategorie se přirozeně prolínají.
- Obsahují a propojují všechny oblasti stálého výskytu zájmových druhů v ČR.
- Základní funkcí MVÚ je ochrana konektivity krajiny jako celku. Z tohoto hlediska jsou kategorií klíčovou.
- Mají převážně plošný charakter, zauímají značnou část území ČR. Liniový charakter mají MVÚ pouze v místech, kde procházejí silně fragmentovanou krajinou, která obsahuje pouze zbytky vhodných biotopů.
- Mají charakter vzájemně propojené sítě, nezahrnují malá izolovaná území (pokud je nelze funkčně propojit s hlavní sítí).

Kvantifikace zastoupení migračně významného území (po jeho zpřesnění)

Kategorie území	Kvantifikavce před zpřesněním	Kvantifikace po zpřesnění
Migračně významné území	221,4 km ²	214,0 km ²
Dálkový migrační koridor	55 km	27 km ²
Kritická místa	852 m a 367 m	

Dálkové migrační koridory mají tyto základní vlastnosti:

- Propojují oblasti významné pro trvalý a přechodný výskyt velkých savců.
- Jsou koncipovány jako nezbytné minimum (nikoliv optimum) pro zachování průchodnosti krajiny pro velké savce, nejen z hlediska současnosti, ale i dlouhodobé udržitelnosti.
- Jsou součástí migračně významných území. V místech, kde MVÚ dosahují velké rozlohy (většinou horské oblasti, místa trvalého výskytu druhů, např. Šumava), představují DMK pouze reprezentanta řady možných potenciálních migračních koridorů. Naopak v místech s velmi omezenou migrační průchodností a úzkými liniovými MVÚ jsou DMK často posledním místem umožňujícím migraci velkých savců v krajině. Právě ochrana posledních reálně průchozích tras je klíčovým úkolem DMK.
- DMK jsou navrženy jako liniové krajinné struktury o délce řádově desítky kilometrů a šířce v průměru 500 m.
- Součástí DMK nejsou intravilány obcí, i když se nacházejí v daném pásmu 250 m na každou stranu od osy koridoru. Regulativy požadované pro DMK se na intravilány obcí nevztahují.
- Představují místa se zvýšenou pravděpodobností pohybu velkých savců.
- Jsou koncipovány tak, aby byly v celé své délce maximálně průchodné. Místa, kde se na DMK již dnes vyskytují neprůchodné bariéry, se označují jako kritická. Jedná se o výjimečné případy a podmínkou je, aby dodatečné zajištění průchodnosti bylo reálně dosažitelné. Může se jednat o ekonomicky či organizačně náročná opatření (např. výstavba ekoduktu, dosadba zeleně), ale nikoliv o opatření nemožná (zbourání části obce).

Účelem DMK je umožnit živočichům vázaným na lesní společenstva průchod krajinou, a zajistit tak podmínky pro vzájemné propojení populací. To je nezbytným předpokladem dlouhodobého přežití druhů. Šíře koridorů je stanovena tak, aby umožnila bezproblémovou migraci všech druhů živočichů včetně druhů s nejvyššími nároky na prostředí (velké šelmy, jelen, los). Koridory jsou navrženy v hustotě, která představuje nezbytné minimum pro zajištění dlouhodobé existence populací.

Zásady přístupu územních plánů k plochám migračně významných území a dálkovým migračním koridorům

Migračně významná území jsou koncipována jako území, která umožňují dlouhodobě udržitelnou existenci populací druhu a zajišťují jejich migrační propojení. Pro zvláště chráněné druhy velkých savců (rys ostrovid, medvěd hnědý, vlk obecný, los evropský) je MVÚ možné chápat jako biotop zvláště chráněného druhu s příslušnou ochranou z toho vyplývající. Při ochraně MVÚ se jedná především o ochranu propustnosti krajiny jako celku tak, aby byla zajištěna dostatečná kvalita lesních biotopů a variabilita jejich propojení. Proto jsou jako MVÚ vymezena poměrně široká území a navržené regulativy mají především rámcový charakter.

Dálkové migrační koridory jsou koncipovány jako součást migračně významných území, ve kterých představují reprezentanty reálného dálkového průchodu územím. Představují nikoliv optimum, ale minimum průchozích cest pro migrující živočichy. Jedná se o liniové struktury šířky cca 500 m, u kterých je základním požadavkem, aby do budoucna nebyly přerušeny jakoukoliv bariérou znemožňující migraci živočichů. DMK mají významně menší rozlohu než MVÚ, ale limity využívání a ochrany území jsou zde přísnější.

Při ochraně migračně významných koridorů by měly být zohledněny následující zásady:

- a) Obecným principem je nezužovat šířku migračního koridoru výstavbou, která by mohla negativně ovlivnit jeho využívání migrujícími druhy. To se týká především bytové výstavby, průmyslové výstavby, stavby energetických zařízení, rekreační výstavby a budování nočního osvětlení.
- b) V případě křížení migračního koridoru s významnými liniovými dopravními stavbami (čtyřproudé a víceproudé komunikace se středním dělicím pruhem, oplocené koridory vysokorychlostních tratí) je nutné počítat s vyhovujícím migračním objektem (podchod nebo nadchod). Při jejich navrhování je třeba vycházet z Technických podmínek Ministerstva dopravy č. 180 a zpracovat příslušnou migrační studii, která navrhne řešení podle konkrétních místních podmínek. U ostatních silnic I. třídy a hlavních železničních tratí je třeba podle konkrétních podmínek počítat s využitím prostředků omezujících mortalitu živočichů, které však zároveň neomezují průchodnost komunikace pro živočichy.
- c) Průchodnost zemědělské krajiny je zapotřebí zachovat v ose koridoru a okolním prostoru o celkové šířce 500 m. Riziko představuje především zřizování plotů, ohrad a dalších migračních bariér (pasevní areály, vinice, pěstování rychle rostoucích dřevin apod.). Zvýšenou pozornost je třeba věnovat ochraně veškeré mimolesní zeleně, která plní funkci tzv. „nášlapných kamenů“ (úkrytů a míst odpočinku) pro migrující živočichy.
- d) Běžné hospodaření v lesích včetně používání oplocenek lesních kultur o ploše odpovídající platným předpisům není třeba z hlediska migrace živočichů nijak omezovat. Funkci migračních koridorů však mohou negativně ovlivnit stavby umístěné v lese nad rámec běžného lesnického hospodaření, např. oborní ploty. Při plánování těchto staveb by tedy mělo být zohledněno zachování průchodnosti migračního koridoru.
- e) Správu vodních toků v místě křížení s migračními koridory není třeba upravovat, pokud nedochází k takovým úpravám břehů toků, které by živočichům znemožnily překonat vodní tok (zpevnění břehů panely, dlažbou, oplocení aj.).

Citované zdroje:

ANDĚL, P., a kol. (2005): Hodnocení fragmentace krajiny dopravou. Metodická příručka. AOPK ČR, Praha.

ANDĚL, P., HLAVÁČ, V., LENNER, R. et al. (2006): Migrační objekty pro zajištění průchodnosti dálnic a silnic pro volně žijící živočichy. Technické podmínky Ministerstva dopravy č. 180. ISBN 80-903787-0-6.

ANDĚL, P., GORČICOVÁ, I. et PETRŽÍLKA L. (2009): Metodika hodnocení fragmentace krajiny na úrovni EU. Evernia, Liberec.

ANDĚL, P., MINÁRIKOVÁ, T., ANDREAS, M. (ed.) (2010): Ochrana průchodnosti krajiny pro velké savce. Evernia, Liberec.

4.8 Návrhy dalších opatření k ochraně a zvýšení biodiverzity a k předcházení fragmentace krajiny

Základním nástrojem k ochraně a zvýšení biodiverzity je realizace prvků územních systémů ekologické stability především pak v územích po dokončených pozemkových úpravách, kde je předpoklad, že řešení ÚSES včetně interakčních prvků řeší vedle biodiverzity i další požadavky jako je protierozní ochrana či vliv na odtokové charakteristiky území.

Dalšími nástroji může být péče a rozvoj krajinných prvků s aktuálním nebo očekávaným potenciálem pro možné vymezení významného krajinného prvku registrovaného a péče o vymezené nivy, zvláště pak typické nivní biotopy, jakými jsou fragmenty vegetačních doprovodů toků, mokřady a prameniště.

Významným příspěvkem k biodiverzitě a estetické hodnotě území v méně lesnatých krajinách je péče o vegetační doprovody komunikací včetně travinobylinných lemů podél těchto komunikací.

4.9 Vymezení ploch vyžadujících revitalizaci anebo renaturalizaci a návrhy případných řešení.

V minulosti provedené technické zásahy do přirozené trasy koryt vodních toků měly za následek ztrátu jejich přirozené členitosti. Technické zásahy zpravidla spočívaly ve změně trasy vodních toků tak, aby co nejméně překážela při zemědělském využívání, umožnila územní rozvoj osídlení, průmyslu, dopravní infrastruktury atd. Celkově úpravy přinesly tyto hlavní problémy: zrychlení běžných i povodňových průtoků, omezení migrace vodních živočichů nevhodným průtokovým režimem a migračními překážkami, snížení samočisticí schopnosti vodního toku apod.

Na základě výše uvedeného je zřejmé, že se jedná o opatření, která mají napravovat naznačené problémy, převážně v extravilánech a zemědělské krajině. Obecně lze hovořit o těchto opatřeních – o rybích přechodech, rybích úkrytech, odstranění zakrytých (zatrubněných) úseků toků, o obnově přirozené členitosti koryt toků, o aktivaci, obnově a zřizování postranních ramen, tůní a mokřadů, o hospodaření na rybnících atd.

Použitím těchto opatření lze dosáhnout přiblížení se přirozenosti vodního toku obnovou jeho členitosti, vytvoření přirozených úkrytů a podmínek pro život ryb, pro obnovu migrační propustnosti, retence vody v území a zvýšení krajinytvorné a estetické funkce toku.

K základním revitalizačním opatřeními tedy patří rybí přechody, rybí úkryty, odstranění zakrytých (zatrubněných) úseků toků, obnova přirozené členitosti koryt toků, aktivace, obnova a zřizování postranních ramen, tůní a mokřadů, hospodaření na rybnících, atd.

Problematika revitalizací vodních toků je podrobně řešena jednak v rámci procesu plánování v oblasti vod, dále jsou zpracovávány projekty, jejichž iniciátorem je Agentura ochrany přírody a krajiny nebo samotný správce toku, jako podnik Povodí Moravy, s.p. a bce. Dalším zdrojem informací jsou podněty samotných obcí, které byly posbírány v rámci Průzkumů a rozborů ÚSK pomocí dotazníkové kampaně.

Zájem o revitalizaci toků na svém území obce mají obce:

- Bukovinka, Holštejn, Jedovnice, Křtiny, Město Blansko, Městys Černá Hora, Petrovice, Spešov, Žďár, Žernovík

Doporučení v rámci ÚSK ORP Blansko je respektování následujících pravidel:

Hlavními cíli revitalizací vodních toků jsou především obnova či zlepšení ekologického stavu vodního toku a jeho okolí, dále posílení protipovodňové ochrany v povodí a v neposlední řadě také zlepšení estetické funkce říčního či potočního koridoru a to hlavně v zastavěných územích. Určitým vodítkem při navrhování revitalizací vodních toků jsou přirozené vodní toky, kterým se revitalizovaná koryta snaží co nejvíce přiblížit.

Při celkové revitalizaci koryt vodních toků však v první fázi dochází k totálnímu odstranění nevhodných úprav a spolu s nimi i všech stávajících ekosystémů. K opětovnému oživení nových revitalizovaných koryt dochází velmi pozvolna (v průběhu několika let) a vegetací nepokryté břehy dávají prostor k náletu zavlečených a invazivních druhů rostlin. Revitalizace koryt vodních toků by proto měla být prováděna na úsecích nebo na částech koryt vodních toků (např. část úseku jednoho břehu apod.), u kterých není možná obnova k přirozenému stavu renaturací (např. zatrubněné nebo příliš zahlužené úseky vodních toků apod.). Dovolují-li to místní podmínky, pak je vhodné revitalizační prvky kombinovat s prvky renaturace tak, aby nedocházelo k úplné likvidaci stávajících ekosystémů.

4.10 Návrhy opatření pro transformaci zjištěných významných opuštěných areálů a ploch ve volné krajině a v kontaktu s ní

Pro nevyužívané areály se využívá také označení „Brownfield.“ Jedná se o nemovitost (pozemek, objekt, areál), která je nedostatečně využívaná, zanedbaná a může být i kontaminovaná. Vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity. Existence brownfieldů v území má na okolí negativní dopad. Mimo vlastní degradace prostředí sem patří i nebezpečí ze špatného stavebně-technického stavu (odpadávání jednotlivých částí staveb, propady, zřícení...), a snížení ekonomického potenciálu okolí (snížení cen nemovitostí, přesun podnikatelských aktivit mimo blízké okolí brownfieldu...). Tyto dopady málokdy nastanou všechny současně, ale postupně se mohou projevovat kumulovaně.

Nevyužívané lokality „Brownfields“ v ORP Blansko

Obec	Popis lokality	Zdroj informací
Blansko	Blansko - Nad cihelnou	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Blansko	Blansko - Adast (J část)	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Blansko	Blansko - Adast (S část)	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Blansko	Blansko - býv. sklady Selio	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Adamov	Adamov - průmyslový areál	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Habrůvka	Habrůvka - areál ZD	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Habrůvka	Habrůvka - ŠLP Křtiny	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Kuničky	Kuničky - Na Krátké	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Ostrov u Macochy	Částečně nevyužitý je areál bývalého JZD	dotazník
Petrovice	Vepřín	dotazník
Rájec-Jestřebí	Rájec-Jestřebí - zemědělský areál	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Rájec-Jestřebí	Rájec-Jestřebí - býv. JMD závody	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Rájec-Jestřebí	Rájec-Jestřebí - areál býv. pivovaru	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Ráječko	Ráječko - zemědělský areál	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Šošůvka	Areál Zemspolu	dotazník
Újezd u Černé Hory	Újezd u Č. H. - zemědělský areál	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Újezd u Černé Hory	Újezd u Č. H. - průmyslový areál	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)
Vysočany	Vysočany - areál stolařství	http://www.brownfieldy-jmk.cz/ (UAP)

Pro možnou adaptaci a revitalizaci podobných území byla vypracována Národní strategie regenerace brownfieldů 2016 – 2020. Vizí této strategie je transformace brownfieldu v České republice na ekonomicky produktivní, ekologicky a sociálně zdravá území pomocí koordinovaného úsilí všech úrovní veřejné správy, soukromého sektoru a neziskových organizací. (www.brownfieldy.eu) Předpokladem řešení situace je zapsání problémových území do databáze brownfieldů a vytvoření podmínek ke změně jejich využití v územně plánovací dokumentaci. Podmínky je třeba stanovit individuálně v souladu s koncepcí rozvoje jednotlivých obcí. Pro realizaci záměru je možné využít finanční podpory programů na regeneraci území či podporu podnikatelských aktivit.

V rámci doplňujících průzkumů a rozborů byly některé ze jmenovaných areálů vyhodnoceny jako negativně působící v obrazu krajiny. V případě dalšího využití těchto ploch je třeba v územně plánovací dokumentaci posoudit jejich dálkové působení a navrhnout opatření ve smyslu doplnění zeleně uvnitř i na okraji areálů.

Doporučení vyplývající z uvedeného:

- V ÚPD stanovit podmínky pro případné nové využití území v souladu se zachováním hodnot a příznivého životního prostředí (např. výškové omezení, podíl zeleně apod.).
- Zapojit se do celorepublikové databáze brownfieldů s možností využití finanční podpory jednotlivých programů.

4.11 Návrhy na snížení ohrožení ztráty venkovského charakteru obcí

Krajinný ráz Blanenska je tvořen nejen znaky přírodní povahy, jako je například morfologie terénu, ale i civilizačními vlivy – způsobem a strukturou osídlení. Charakteristickým znakem pro strukturu venkovských obcí je, bez ohledu na typ a dobu jejich založení, výrazná zeleň, která se uplatňuje v dálkových pohledech i ve vnímání vnitřních veřejných prostor. Většina tradiční zástavby v regionu je řešena formou řadové nebo dvorcové zástavby na úzkých a protáhlých pozemcích, které jsou směrem do krajiny osázeny ovocnými stromy. Tato výrazná vzrostlá zeleň tak tvoří rámec zastavěnému území obce při pohledu z krajiny.

Ztrátou výlučně zemědělské funkce vesnic došlo i ke změně charakteru u nově vznikající zástavby. V současnosti je stavebníky preferována výstavba samostatně stojících objektů na menších pozemcích s okrasně řešenou zahradou. V případě užitkových zahrad a sadů jsou vysazovány nižší formy dřevin, které se snadno ošetřují a sklizeň úrody je pak jednodušší. Dalším problémem, který ovlivňuje vzhled obcí, je častá výsadba cizorodých jehličnanů, například tují ve formě živých plotů.

Pro zachování původního venkovského charakteru obcí by byla nutná relativně striktní regulace nové zástavby a případně i výsadby soukromé zeleně, která by značně zasáhla do individuálních představ o podobě bydlení jednotlivých stavebníků. Přísné podmínky určující nejen charakter zastavění pozemku (řadová nebo volná zástavba), ale i například sklon střech, barevnost, použitý materiál, typ oplocení apod. nelze uplatňovat při pořizování územního plánu a často ani v podrobnějším regulačním plánu nebo územní studii. Mohou však být součástí vize či programu obce, která má zájem na zachování těchto hodnot. Je pak na zvážení obce – jejích představitelů i občanů, do jaké míry bude rozvoj obce usměrňovat.

Pro zachování základních hodnot a předpokladů harmonického rozvoje obce v návaznosti na krajinu navrhuje dodržování alespoň těchto minimálních zásad:

- Velikost rozvojových ploch navrhopat přiměřeně k velikosti obce.
- Preferovat místně obvyklý způsob zastavění (především v oblastech s velmi kvalitní půdou je vhodné navrhopat sevřenou – řadovou zástavbu).
- Při návrhu nové zástavby dávat přednost protáhlému tvaru pozemku s jasně oddělenou částí k zastavění a nezastavitelnou zahradou.
- V ÚP chránit siluetu zástavby a zapojení do krajinného rámce podmínkami využití ploch s rozdílným způsobem využití - zelený rámec, zeleň na veřejných prostranstvích.
- Při návrhu nových zastavitelných ploch zvážít možnost ponechat vybrané historicky a esteticky hodnotné části záhumenních prostor v původním okrajovém postavení s navazující volnou krajinou a do záhumenních ploch nenavrhopat novou zástavbu.
- V případě již navržených ploch s malými pozemky bez možnosti výsadby větších stromů realizovat na okraji lokality ve styku s volnou krajinou pás veřejné zeleně (s případnou záhumenní cestou).
- U nově vybudovaných komunikací a ulic uvnitř obcí realizovat zeleň formou aleje místních druhů stromů a na vhodných místech v centrech lokalit vytvářít veřejná prostranství se zelení.
- Při návrhu zastavitelných ploch nezapomínat na potřebu průchodu do krajiny - respektovat současné a navrhopat nové vstupy do volné krajiny.

- Na okraji zástavby podpořit realizaci zeleně, která vytvoří přirozený přechod mezi zastavěnou částí obce a krajinou, především v případě velkých výrobních areálů situovaných na pohledově exponovaných místech.
- Zástavbu v zastavěných a zastavitelných plochách, které se nacházejí na exponovaných svazích a horizontech, navrhovat s přihlédnutím k jejich poloze (celkový dojem bude ovlivněn měřítkem objektů, jejich výškou, tvarem a orientací střech včetně jejich barevnosti, zapojením vzrostlé zeleně apod.).
- Zástavbu v zastavěných a zastavitelných plochách v blízkosti kulturních dominant a zástavbu, která by mohla ovlivnit působení těchto dominant, navrhovat s přihlédnutím k tomuto aspektu.
- Zástavbu v zastavěných i zastavitelných plochách, která by mohla ovlivnit významné pohledy na sídlo a okolní krajinu navrhovat s přihlédnutím k tomuto aspektu.

4.12 Návrhy snižování nepřiměřených zátěží v území

V rámci provedených doplňujících průzkumů a rozborů nebyly v území zjištěny žádné nepřiměřené zátěže nad rámec obvyklých dopadů využívání území.

Potenciálním problémem, který by mohl v budoucnosti ovlivnit negativně krajinu, je rozvoj individuální rekreace ve volné krajině, často ve střetu s ochranou přírody. Častým jevem je postupná proměna těchto ploch určených ke krátkodobé rekreaci na plochy s objekty trvalého bydlení. Vzhledem k tomu, že se tak stává často bez vědomí úřadů nebo dochází ke změnám územně plánovací dokumentace po jednotlivých pozemcích, není toto území často řešeno komplexně – i z hlediska obsluhy vhodnými komunikacemi a inženýrskými sítěmi.

Možné zátěže z takto využívaného území je možné předejít následujícími opatřeními:

- Omezit rozšiřování území individuální rekreace (chatových oblastí).
- V územích individuální rekreace (chatové oblasti) řešit případnou změnu využití území pro trvalé bydlení komplexně pro celou lokalitu včetně dopravní a technické obsluhy území a změnu umožnit pouze v plochách navazujících na zastavěné území obce.

4.13 Doporučení pro opatření v lesích

Návrh opatření k řešení problémů, snižování ohrožení a předcházení rizik v lesích je formulován pro všechny lesy území - lesy na PUPFL v území správního obvodu ORP Blansko s přihlédnutím k prioritním opatřením v hodnotných lesích (funkčních typech lesů) s tím, že vychází z vymezení rizik a ohrožení prezentovaných v téže kapitole. Opatření jsou formulována pro jednotlivé hospodářské soubory, které se vyskytují na území lesů ORP Blansko, a jsou stejně jako v případě opatření pro ochranu a rozvoj lesů v území vybrána ze zásobníku katalogu přírodě blízkých opatření pro zadržení vody v krajině dle přílohy č. 13 Usnesení vlády České republiky č. 528 o Koncepci ochrany před následky sucha pro území České republiky. Pro jednotlivé hospodářské soubory jsou pak částečně upravena podle místních podmínek.

Vybraná opatření dle přílohy č. 13 Usnesení vlády České republiky č. 528

A. Tvorba polyfunkčního lesa s pestrou dřevinnou skladbou

Obecnou podmínkou aplikace polyfunkčního lesa je definice polyfunkčního lesa a přirozená fragmentace lesa v rámci stanovištních poměrů. Tento les je ve výsledku charakterizován rozmanitou texturou v prostoru tak, aby na rozsáhlejších plochách byly porosty všech věkových stupňů a různých struktur a druhů dřevin.

B. Omezení smrku ve 3. a 4. lesním vegetačním stupni

Omezení smrku ve 3. a 4. lesním vegetačním stupni znamená postupné omezení smrkových monokultur, či dominantních směrů ve zmiňovaných LVS. Do budoucna je žádoucí obecně ve 3. LVS smrk nahradit jinou vhodnou hospodářskou dřevinou, ve 4. LVS zavést jeho pěstování pouze v příměsí jednotlivé či v malých skupinách. Aplikace opatření vyžaduje změnu v lesnických plánovacích dokumentech.

C. Podpora hospodářských způsobů s trvalým půdním krytem s dlouhou nebo nepřetržitou obnovní dobou

Aplikace podpory hospodářských způsobů s trvalým půdním krytem s dlouhou nebo nepřetržitou obnovní dobou je vhodná až na výjimky dané především dopravně-technologickými omezeními prakticky na všech lesních stanovištích. Vyžaduje změny v lesnických plánovacích dokumentech.

D. Vhodné postupy při těžbě a důsledná sanace potěžebních a jiných technologických narušení půdy

Aplikace vhodných postupů při těžbě a důsledná sanace potěžebních či jiných technologických narušení půdy je opatření, které většinou vyplývá z povinností technologie lesní těžby. Je třeba ho důsledně realizovat nejen v případě obnovních těžeb, ale i v případě těžeb výchovných a nahodilých a dalších technologických operacích v lesích.

E. Nízký les (les vegetativního původu)

Podmínkou aplikace nízkého lesa jeho nasazení na typologických jednotkách krajiny, které odpovídají výskytu dřevin s výmladnou schopností. Efekt nízkého lesa je vyšší, pokud se na lokalitě vyskytuje mozaika různověkých struktur nízkého lesa. Limitem využití je chudé stanoviště, které může být takto rychleji degradováno odběrem živin. Realizace nízkého lesa na pozemku určeného k plnění funkcí lesa je podmíněno jeho zařazením do lesního hospodářského plánu (LHP) příslušného lesního majetku, resp. projednáním výjimky u orgánu státní správy lesa.

F. Ochranné lesní pásy kolem vodohospodářsky významných vodních toků

Opatření lze aplikovat na lesní porosty, které jsou technicky v přímé interakci s vodohospodářsky významnými vodními toky. Obvykle se jedná doprovodné lesní porosty s návazností na břehové porosty, případně lesní porosty v zaplavovaném území. Podmínkou jejich označení jako OLP je jejich výskyt na pozemcích určených k plnění funkcí lesů. Jak bylo uvedeno výše, o jeho aplikaci rozhoduje obecně orgán státní správy lesů na žádost vlastníka, či z vlastního popudu a to nejčastěji v době obnovy lesního hospodářského plánu.

Aplikace opatření dle hospodářských souborů vymezených v lesích na území ORP Blansko

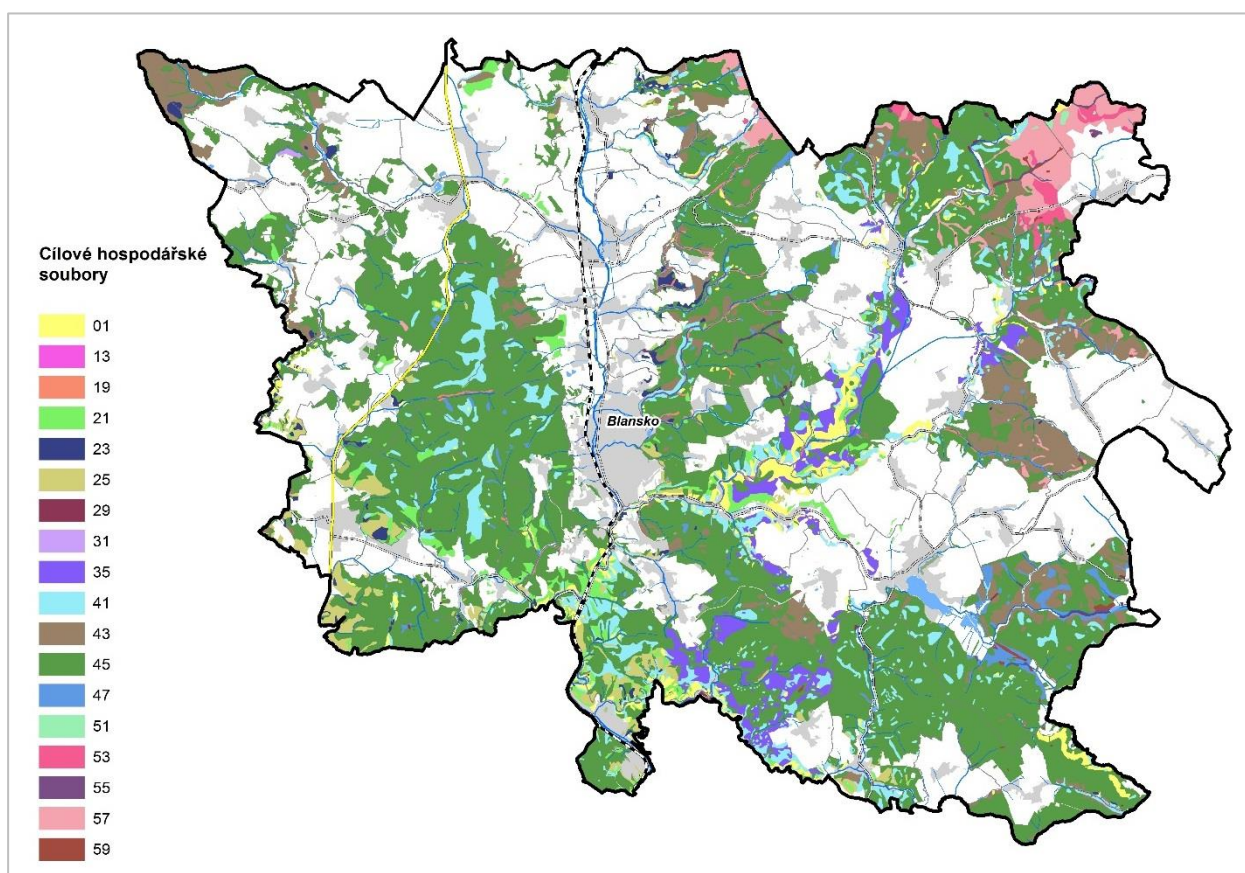
Hospodářský soubor (HS) představuje strategickou plánovací jednotku v lesním hospodářství, ke které jsou plánována základní hospodářská rozhodnutí a která pak slouží jako podklad lesnímu hospodářskému plánování. HS je tvořen agregací SLT (SLT- soubor lesních typů) s obdobnými růstově-ekologickými podmínkami a v zásadě tak poukazuje na typ stanoviště ve smyslu nadmořské výšky, resp. lesního vegetačního stupně a typ půdních poměrů ve smyslu trofnosti, resp. ovlivnění vodou příslušných lesních stanovišť.

V území ORP Blansko je v současné době konstituováno celkem sedmnáct HS s tím, že zcela dominantní jsou HS středních poloh (41, 43 a 45), které pokrývají cca. 82 % území.

Hospodářské soubory území

HS	Plocha (ha)	Plocha (%)
13	0,7	0,0
19	256,3	1,4
21	508,7	2,8
23	148,7	0,8
25	478,4	2,6
29	62,4	0,3
31	7,6	0,0
35	654,5	3,6
41	1463,3	8,0
43	1851,8	10,2
45	11686,6	64,2

HS	Plocha (ha)	Plocha (%)
47	273,5	1,5
51	48,1	0,3
53	117,2	0,6
55	9,2	0,1
57	569,8	3,1
59	53,4	0,3

Lokalizace hospodářských souborů území

Aplikace opatření dle hospodářských souborů vymezených v lesích na území ORP Blansko prezentuje následující tabulka. V tabulce nejsou uvedeny hospodářské soubory kategorie lesů ochranných (01, 02 a 03), které podléhají specifickému režimu hospodaření.

Návrh možnosti aplikace opatření v lesích dle hospodářských souborů (HS)

HS	Popis	Možná opatření
13	Hospodářství přirozených borových stanovišť	(A), (C), (E)
19	Hospodářství lužních stanovišť	A, (B), (C), D, (E), F
21	Hospodářství exponovaných stanovišť nižších poloh	A, (B), C, D, E
23	Hospodářství kyselých stanovišť nižších poloh	A, (B), C, D, E
25	Hospodářství živných stanovišť nižších poloh	A, (B), C, D, E
29	Hospodářství olšových stanovišť na podmáčených půdách	A, (B), C, D, E, F
31	Hospodářství vysychavých a sušších acerózních a bazických stanovišť středních poloh	A, B, C, D, E
35	Hospodářství živných bazických stanovišť středních poloh	A, B, C, D, E
41	Hospodářství exponovaných středních poloh	A, B, C, D, E
43	Hospodářství kyselých stanovišť středních poloh	A, B, C, D, E
45	Hospodářství živných stanovišť středních poloh	A, B, C, D, E
47	Hospodářství oglejených stanovišť středních poloh	A, B, C, D, (E)
51	Hospodářství exponovaných stanovišť vyšších poloh	A, C
53	Hospodářství kyselých stanovišť vyšších poloh	A, C
55	Hospodářství živných stanovišť vyšších poloh	A, C
57	Hospodářství oglejených stanovišť vyšších poloh	A, C, (D)
59	Hospodářství podmáčených stanovišť středních a vyšších poloh	A, C, D, (F)

Poznámka:

1. Pokud je opatření uvedeno v závorce, pak je jeho aplikace v daném HS spíše mezní povahy
2. Opatření B je uvedeno i u HS, které se dle vyhlášky 83/1996 nevymezují ve 3. a 4. LVS, ale mají smrk jako alternativní cílovou dřevinu

4.14 Doporučení opatření v souvislosti s adaptací na změny klimatu

Úvod - Jak vnímáme krajinu České republiky?

„Krajina České republiky se skládá z mozaiky přírodních stanovišť, která přispívá k přírodní rozmanitosti (biodiverzitě). Změny klimatu přinášejí jednorázové extrémy v podobě dlouhodobého sucha nebo povodní. Větru dešti sice neporučíme, ale udržitelným hospodařením v krajině se můžeme probíhajícím změnám lépe přizpůsobit. Využívání krajiny nelze ponechat čistě na libovůli uživatelů prosazujících své finanční zájmy na úkor budoucích generací. Chybí nám nebo nedostatečně využíváme politické nástroje pro ochranu, správu a plánování krajiny ve smyslu Evropské úmluvy o krajině.

Říkáme, že nastal výprodej krajiny pro jednostranné zájmy velkopodnikatelů. S nejasně danými podmínkami využívání a prodeje půdy stěží zamezíme plošnému záboru půd. V zemědělství převládá velkoplošné hospodaření s přemírou chemických látek a absencí organického hnojení. To má za následek uniformní krajinu s ochuzenou biodiverzitou a erozí půdy. Také systém zemědělských dotací zaměřený na produkci nezohledňuje nežádoucí účinky na zemědělskou půdu a krajinu. Se správou krajiny to vypadá, jakoby pravá ruka nevěděla, co dělá levá. Chybí zde návaznosti výsledků výzkumu na koordinované politické rozhodování ve věci využívání krajiny.“ (zdroj: <http://nasekrajina.eu/krajina-cr/>)

V souvislosti s narůstajícími projevy klimatické změny a zvyšující se extremitou výskytu jednotlivých hydrologických a meteorologických jevů je v posledních letech věnována značná pozornost rizikům výskytu sucha, prognózám vývoje klimatu a dopadům sucha na krajinu. Problematikou sucha se komplexně zabývá např. projekt Intersucho (<http://www.intersucho.cz>), který reaguje na rostoucí riziko výskytu sucha ve střední Evropě. Cílem projektu je analyzovat výskyt sucha v minulosti, vyvinout kvalitativně nové metody pro jeho monitoring a odhadnout a popsat trendy vývoje suchých epizod v budoucnosti. Jde o mezioborový projekt, na jehož řešení se podílí odborníci mnoha specializací. Výzkumné práce probíhají na pracovištích Centra výzkumu globální změny AV ČR (CzechGlobe), Mendelovy univerzity, Masarykovy univerzity, ČHMÚ a agrometeorologické observatoře v Doksanech. Monitoring sucha se zaměřuje na meteorologické a zemědělské sucho. Vstupní data pro výpočty jsou poskytována ČHMÚ. Monitoring kombinuje výsledky pozemních měření, dynamický model vodní bilance a metody dálkového průzkumu Země. Co do kvality a rozsahu vstupních dat, použitých metod, stupně rozlišení a způsobu ověřování celého systému se jedná o novou etapu monitoringu sucha na území ČR. Veřejnosti je k dispozici archiv týdenních map ČR pro ukazatele Intenzita sucha, Nasycení půdního profilu, Stav vegetace, Zásoba vody v půdě a Dopady sucha na vegetaci.

Kromě již zmíněného projektu Intersucho se tomuto tématu věnuje řada odborných institucí a výzkumných projektů, jejichž výsledky jsou implementovány do různých strategií na národní úrovni. Cílem by měl být tzv. holistický přístup (tzn. celostní) k vodnímu režimu krajiny, protože voda „ovlivňuje“ většinu činností člověka a naopak člověk svou činností ovlivňuje vodní režim krajiny.

V následujícím textu uvádíme doporučení v oblasti vodohospodářských činností, vodního režimu krajiny či hospodaření – zlepšení stavu půd.

Návrh doporučení, opatření:

Stanovení minimálního zůstatkového průtoku

Hlavními cíli, které prevence před negativními důsledky suchých období sleduje, je zabránit kritickým hodnotám průtoků ve vodních tocích během sucha a přitom zajistit všechny základní potřeby užívání vody. Prakticky jde o to nepřipustit nedodržení minimálních zůstatkových průtoků (MZP) v závěrných profilech vodních útvarů, kde dochází k výraznému ovlivnění přirozených poměrů (vlivem užívání vody) a současně přitom dosáhnout patřičné míry zabezpečení užívání vody podle jeho druhu.

Stanovení minimálního zůstatkového průtoku

Průtok Q_{355d} v toku	Minimální zůstatkový průtok
< 0,05 m ³ /s	Q_{330d}
0,05 – 0,5 m ³ /s	$(Q_{330d} + Q_{355d}) \cdot 0,5$
0,51 – 5,0 m ³ /s	Q_{355d}
> 5,0 m ³ /s	$(Q_{355} + Q_{364}) \cdot 0,5$

Tabulka stanovuje pouze směrná čísla, od kterých se teprve odvíjí stanovení konečné hodnoty s přihlédnutím k dalším podmínkám (druhy biotopů, celková hydrologie vodního toku, jiné veřejné zájmy apod.). Tyto hodnoty tudíž nelze aplikovat automaticky u všech typů toků a musí být stanovovány vždy podle aktuální situace a celkového stavu v příslušném profilu. Hodnotu MZP stanoví pro jednotlivé případy vodoprávní úřad, který může stanovit i vyšší než směrné hodnoty.

Revize odběrů vod

Revize odběrů vod (či obecně nakládání s vodami) a jejich alespoň sezónní omezení (minimální průtoky jsou evidovány v létě a na podzim) včetně případů, kdy je povolen odběr vody vyšší než dlouhodobě skutečně dosahovaný. U významnějších odběrů podzemních vod (tj. nad 10 l/s) stanovovat minimální hladiny podzemních vod.

Nové odběry vod

Nové odběry vody nebo nakládání s vodami, které způsobuje snížení vodnosti zdrojů povrchových nebo podzemních vod, povolovat jen tak, aby neměly negativní dopad na stav povrchových a podzemních vod a na využívání stávajících povolení k nakládání s vodami. V případě potřeby požadovat doložení odborného posouzení dopadu nového nakládání s vodami na vodní poměry v území.

Optimalizace vodního režimu krajiny,

K dosažení cílů a nápravě některých nedostatků ve vodním režimu krajiny je třeba patřičných legislativních a organizačních opatření i opatření technických, které jsou však povětšinou mimo působnost správců vodních toků, vodoprávních úřadů či nástrojů v územním plánování. Organizační opatření zasahují do uživatelských práv subjektů hospodařících na pozemcích v krajině. Celkově se jedná o opatření směřující ke zvýšení retenční schopnosti krajiny, především půdy. Přitom je nutné citlivě vytvářet rovnováhu mezi urbanizací území a hospodářským rozvojem na straně jedné a nutností zpomalení odtoku a akumulace vody na straně druhé. Toho se dá dosáhnout nejlépe kombinací různých dílčích opatření, jakými jsou:

- ochrana a organizace povodí (legislativní a organizační opatření);
- změna rostlinného pokryvu, způsobu využití pozemků a jejich obhospodařování (organizační opatření);

- vytváření protierozních mezí, remízků, záchytných příkopů, průlehů, zatravnovacích údolnic (technická opatření) – realizace prvků ze společných zařízení KoPÚ;
- správné způsoby lesnického hospodaření, změna druhové a prostorové skladby lesních porostů ve prospěch jejich přirozené skladby, tj. hlavně převody smrkových monokultur na hydrologicky příznivější a odolnější smíšené porosty;
- zatravnování břehů toků (při zemědělském obhospodařování pozemků v blízkosti vodních toků probíhá orba často až k břehové čáře a zatravnění chybí – opět zakotveno v pravidlech správné zemědělské praxe)
- revitalizace toků a budování malých vodních ploch
- přehrážky a hrazení drobných toků ke zpomalení odtoku vody (byly vytipovány konkrétní úseky toků dle typologie vodních toků, jako je nadmořská výška, geologického podloží a tzv. řádu toku).

Hrazení bystřin a strží v území správního obvodu ORP Blansko jako opatření proti následkům sucha - z hlediska ochrany proti důsledkům sucha je žádoucí na úrovni státní správy podpořit přírodě blízká hrazení bystřin a strží v lesích s deklarovanou půdoochrannou funkcí resp. s výskytem kritických sklonů svahů jako opatření proti důsledkům sucha realizované ve veřejném zájmu (viz par. 35 zákona č. 289/1995 Sb. o lesích).

Jakost vod

Toto téma sem patří zdánlivě nepřímo, ale je důležité zdůraznit, že při nižších průtocích se zvyšují koncentrace znečišťujících látek v tocích. Je nutné důsledně dodržovat doporučení pro komunální zdroje znečištění uvedené v kapitole 4.5.2.

Půda

Jedním z vládních dokumentů zabývajících se tematikou klimatické změny je „Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030“, který byl schválený vládou dne 2. 5. 2016. Oblast půdy je ve Strategii řešena v kapitole Zemědělství prostřednictvím strategického cíle: A.8 Zvyšování ochrany půdy v době klimatické změny s ohledem na udržitelné hospodaření a na komplexní rozvoj a tvorbu krajiny.

Příklady opatření k naplňování strategického cíle jsou následující:

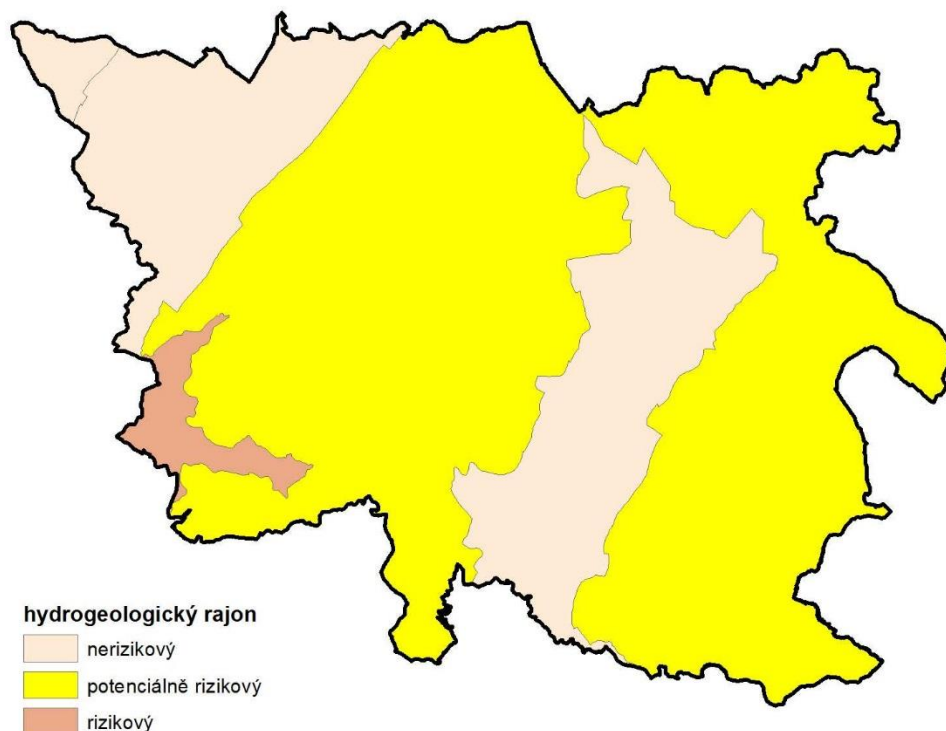
- Důsledné využívání všech možností ochrany půdy.
- Vytvoření vzorové pachtovní smlouvy.
- Usilovat o soulad intenzivní zemědělské výroby s ochranou půdy.
- Rozšíření a zdokonalení podpůrného metodického nástroje „Protierozní kalkulačka“.
- Dokončení digitalizace komplexního průzkumu půd.
- Zastavení degradace zemědělské půdy zejména nadměrnou erozí, utužením, úbytkem organické hmoty.
- Podpora přirozeného zadržování a vsakování vody do půdy.
- Snížení tempa úbytků zemědělského půdního fondu, zejména nejkvalitnějších půd.

- Motivace uživatelů ke zvyšování podílu vlastní půdy.
- Podpora realizace pozemkových úprav.

Jedná se o celý komplex návrhů a opatření uvedených v přechozích kapitolách a jak bylo uvedeno v úvodním textu, také o přístup člověka ke krajině jako takové.

V návaznosti na úvodní text této kapitoly na závěr uvádíme další výstupy projektu SUCHOVKRAJINĚ, - „v souvislosti s řešením problematiky sucha a činností meziresortní komise VODA-SUCHO byl v letech 2015–2017 na platformě VÚV TGM v součinnosti s MŽP a MZe vytvořen informační webový portál www.suchovkrajine.cz. Cílem tohoto webu je především shromažďovat a představovat informace o problematice sucha široké veřejnosti a v tomto smyslu je zamýšlen i jako jedna z forem veřejné osvěty.“

Výstupy, jak je uvedeno, jsou veřejně přístupné. Území ORP Blansko nepatří v rámci České republiky k oblastem nejhůře postižené suchem, nicméně tato problematika se samozřejmě dotýká i tohoto území, jelikož krajinu musíme také chápat jako celek s pominutím správních hranic území. Na následujících obrázcích uvádíme výstupy tohoto projektu, a to zobrazení rizikových lokalit (hydrologických povodí a hydrogeologických rajonů) vzhledem k nedostatku vody pro její užívání, zejména odběry. Datovou sadu zpracoval VÚV TGM, v.v.i., v roce 2016 v rámci dílčího úkolu „Vyhodnocení vlivu sucha na užívání vod“ projektu „Sucho v krajině“, v gesci Ministerstva životního prostředí.

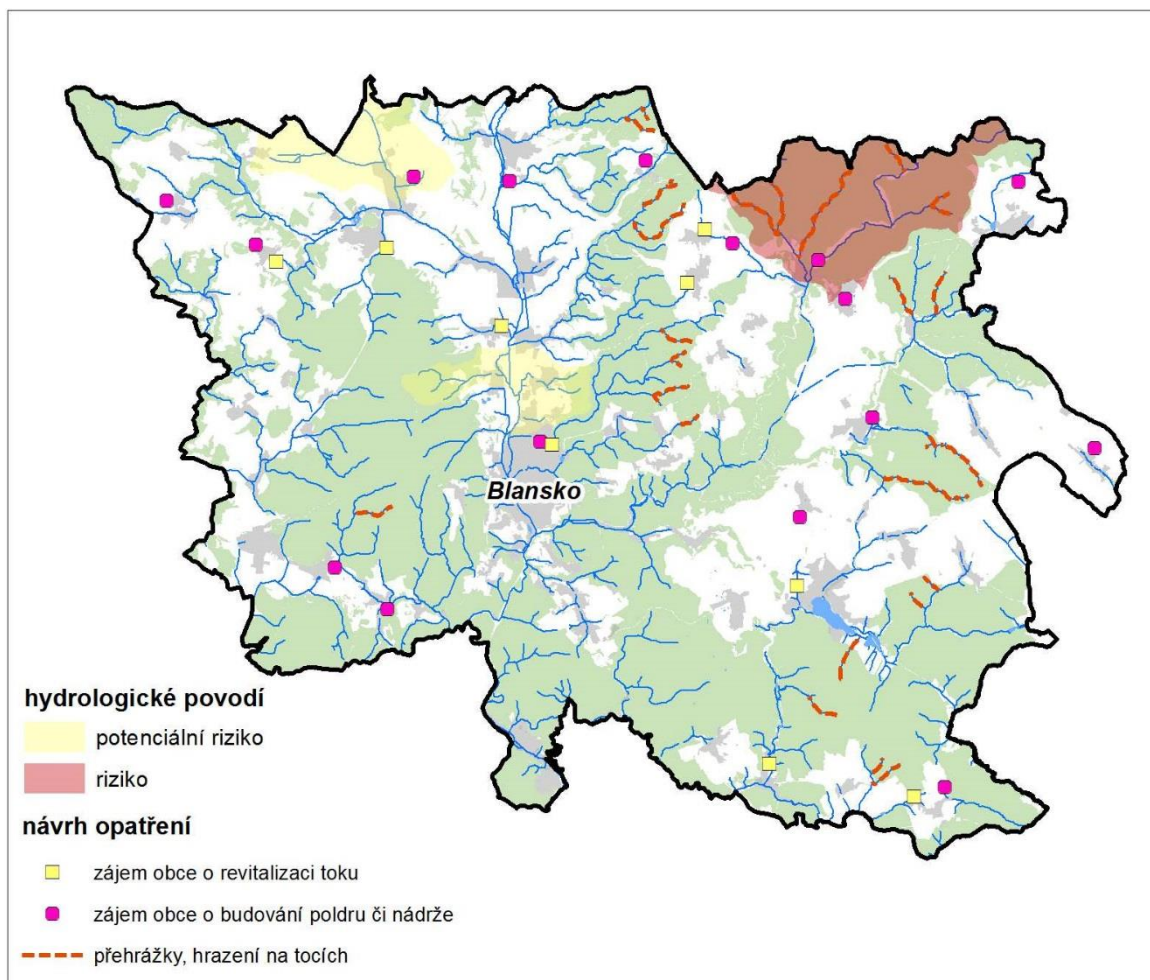

Hydrologické rajony s rizikem nedostatku vody pro její užívání

Copyright © AQUATIS a.s.

Textova_cast_navrh.docx

strana 86

Hydrologická povodí s rizikem nedostatku vody pro její užívání

5 ČLENĚNÍ ÚZEMÍ NA KRAJINNÉ OKRSKY SE STANOVENÍM RÁMCOVÝCH PODMÍNEK VYUŽITÍ A RÁMCOVÝCH DOPORUČENÍ PRO OPATŘENÍ

5.1 Krajinné okrsky

Skupina lesních okrsků

Krajinné okrsky jsou vymezeny v prostoru souvislých lesních celků Dražanské vrchoviny a jsou převážně situovány ve čtvrtém vegetačním stupni na severovýchodě, okrajově zasahují do vegetačního stupně páteho a na jihozápadě třetího. Matrice krajinného okrsku je tvořena souvislými lesními celky, které jsou spíše vzácně narušeny menšími plochami bezlesí (drobné extenzivní zemědělské plochy, mokřady, rekreační zástavba).

Zásady pro utváření krajiny:

- Fragmentace lesních porostů novou zástavbou je zcela nepřijatelná obdobně jako jakékoli formy „tvrdé“ rekreace. S výhradami je přípustná realizace infrastruktury (dopravní i energetické).
- Podporovat měkké formy rekreace především v kvalitním zpřístupnění lesní cestní sítě (návštěvní infrastruktura) spolu se značením cest a odpovídajícím mobiliářem.
- V obnově lesních porostů přizpůsobit druhové složení měnícímu se klimatu. Smrk a modřín se v této oblasti stávají výrazně nevhodnými dřevinami. Vhodné je komponování porostů s cílovou druhovou skladbou odpovídající 3. max. 4. vegetačnímu stupni. Na osluněných exponovaných a vysychavých svazích je pak možné uplatnit druhové složení 2. vegetačního stupně.

Skupina zemědělských až lesních okrsků údolí a sníženin

Krajinné okrsky jsou vymezené v reliéfně zarovnaných až vrchovinných partiích správního území ORP Blansko, a to jak v prostoru nejnižších partií území (údolí a niva Svitavy), tak v nejvýše položených částech Dražanské vrchoviny.

Zásady pro utváření krajiny:

- Cílená fragmentace souvislých lánů orné půdy vegetačními prvky při respektování snadné obhospodařovatelnosti zemědělské půdy.
- Důraz na realizaci a ochranu prvků ÚSES.
- Důsledná ochrana veškerých stávajících krajinných prvků s trvalou vegetací, údržba a zakládání vegetačních doprovodů dopravní infrastruktury a vegetačních doprovodů toků.

Skupina zemědělských okrsků hřbetů, vrchovin, plošin a planin

Krajinné okrsky jsou vymezené v reliéfně zarovnaných až vrchovinných partiích správního území ORP Blansko. V krajině jsou pravidelně zastoupeny lesní porosty různé velikosti. Přestože zemědělsky využívané části jsou místy zorněny do rozsáhlejších nečleněných ploch, celkově je zastoupení prvků s trvalou vegetací spíše dostatečné a krajina se poměrem intenzivního využití k ekologicky stabilizujícím prvkům blíží harmonickému měřítku území.

Zásady pro utváření krajiny:

- Fragmentace souvislých lánů orné půdy vegetačními prvky při respektování snadné obhospodařovatelnosti zemědělské půdy ideálně za využití stávajících návrhů prvků ÚSES.
- Ochrana stávajících krajinných prvků s trvalou vegetací, údržba a zakládání vegetačních doprovodů dopravní infrastruktury a vegetačních doprovodů toků.
- Ochrana souvislejších lesních porostů před fragmentací.
- Podporovat měkké formy rekreace.

5.2 Zastoupení sledovaných/řešených aspektů problematiky krajiny a zásad utváření krajiny v jednotlivých krajinných okrscích

Návrhová část studie vymezila krajinné okrsky, pro které následně stanovila cílové vize krajiny. Cílovou vizi (kap. 5.2) formulují „zásady utváření krajiny – využití a podpora potenciálu území“, spolu s „požadavky na základní způsoby využití území“ (zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, urbanizace, infrastruktura, rekreace a cestovní ruch). Zásady a požadavky jsou relevantní v celém území ORP Blansko, avšak v různých krajinných okrscích mají rozdílnou váhu a význam. Tuto skutečnost zohledňuje tabulka „Zásady utváření krajiny“, která zvýznamňuje zásady a požadavky pomocí intervalu významu od 0 po 3 (0 – bez významu / jev v území není zastoupen, 1 – nízký význam, 2 – střední význam, 3 – vysoký význam). Na cílovou vizi krajiny navazuje návrh rámcových podmínek a doporučení pro opatření v území (kap. 5.3), které rozvádí detaily požadavků na jevy v jednotlivých krajinných okrscích ORP Blansko.

Zásady utváření krajiny

Krajinný okrsek	Žernovnicko	Zlobice	Vyškovské hřbitky	Vranovské lesy	Vrankův les	Újezd u Černé hory	Údolí Krkaté báby	Údolí Býkovky	Šošůvecko-Ostrovské plošiny	Svitavské údolí	Svinošický prolom	Svahy Blanenského prolomu	Suchý a Pustý žleb	Sloupské plošiny	Rozsocháčsko-škátulské lesy	Protivanovská planina	Petrovické plošiny	Milonická sníženina	Lipůvecká sníženina	Lysická sníženina	Krhovský hřbet	Kojálské planiny	Jedlůvka	Hořický les	Dránský žífbek	Bučinky	Brdsko skalské lesy	Blanenský prolom dno	Adamovské údolí	Adamovské lesy	
Ochrana krajinného rázu	2	2	3	3	3	1	3	2	1	3	2	1	3	2	3	1	1	1	2	1	2	1	3	3	3	2	3	1	1	3	
Ochrana přírodních hodnot	2	2	2	3	3	1	3	2	1	3	2	1	3	2	3	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3	2	3	1	1	3	
Ochrana historických a kulturních hodnot	3	3	2	3	2	3	2	3	3	1	2	3	3	3	1	2	2	2	2	3	3	3	0	1	1	3	2	2	2	3	
Ochrana estetických hodnot	3	2	3	3	2	3	2	2	3	1	2	3	2	3	2	2	3	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	1	2	3	
Ochrana zdrojů vod	3	2	3	2	2	2	2	2	3	2	3	3	3	2	3	2	3	3	2	3	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3
Ochrana ZPF	3	2	0	1	0	1	2	1	1	0	2	3	2	2	1	1	1	1	3	3	1	3	1	1	2	1	2	3	0	0	
Ochrana lesů	1	2	1	3	3	1	3	2	0	3	1	0	3	0	3	0	0	0	0	1	1	0	2	3	3	1	3	0	3	3	
Zlepšení prostupnosti	3	2	2	1	2	3	1	3	2	2	1	3	1	1	1	2	2	3	2	3	3	2	2	1	2	1	1	2	1	1	

Krajinný okrsek	Žernovnicko	Zlobice	Vyškovské hřbitky	Vranovské lesy	Vrankův les	Újezd u Černé hory	Údolí Krkaté báby	Údolí Býkovky	Šošůvecko-Ostrovské plošiny	Svitavské údolí	Svinošický prolom	Svahy Blanenského prolomu	Suchý a Pustý žleb	Sloupské plošiny	Rozsocháčsko-škatské lesy	Protivanovská planina	Petrovické plošiny	Milonická sníženina	Lipůvecká sníženina	Lysická sníženina	Krhovský hřbet	Kojálské planiny	Jedlůvka	Hořický les	Dránský žlíbek	Bučinky	Brdsko skalské lesy	Blanenský prolom dno	Adamovské údolí	Adamovské lesy
Podpora rekreace	3	3	2	2	2	3	2	3	2	2	1	3	1	1	2	3	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3	2	1
Zlepšení vodního režimu	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Ochrana niv	1	2	2	1	1	2	2	3	1	3	3	1	3	1	1	1	2	3	3	3	2	1	1	1	2	1	2	3	1	1
VKP	1	2	2	3	3	1	3	2	1	3	2	1	3	2	3	3	2	1	1	1	1	1	3	3	3	2	3	2	1	3
Protierozní ochrana	3	1	3	0	0	3	0	2	3	1	3	3	1	3	1	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1	3	1	2	1	0
Znečištění a kontaminace	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	1	3	0	2	0	1	2	1	1	1	0	2	0	1	0	1	2	2	3	1
Kvalita vod	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
ÚSES	2	2	2	3	3	1	3	2	1	3	2	1	3	2	3	3	2	2	1	1	1	1	3	3	3	2	3	2	1	3
Migrace	1	2	2	3	3	1	3	2	1	3	2	1	3	2	3	3	2	1	1	1	1	1	3	3	3	2	3	2	1	3
Ochrana biodiverzity	1	1	1	3	3	1	3	2	1	3	2	1	3	2	3	2	2	1	1	1	1	1	3	3	3	1	3	2	1	3
Revitalizace	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	3	2	3	2	2	2	3	2	3	2	3
Brownfield	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	3	1	1

Krajinný okrsek	Žernovnicko	Zlobice	Vyškovské hřbitky	Vranovské lesy	Vrankův les	Újezd u Černé hory	Údolí Krkaté báby	Údolí Býkovky	Šošůvecko-Ostrovské plošiny	Svitavské údolí	Svinošický prolom	Svahy Blanenského prolomu	Suchý a Pustý žleb	Sloupské plošiny	Rozsocháčsko-škatské lesy	Protivanovská planina	Petrovické plošiny	Milonická sníženina	Lipůvecká sníženina	Lysická sníženina	Krhovský hřbet	Kojálské planiny	Jedlůvka	Hořícký les	Dránský žíbek	Bučinky	Brdsko skalské lesy	Blanenský prolom dno	Adamovské údolí	Adamovské lesy
Venkovský charakter obcí	3	0	3	0	0	3	0	1	3	0	1	2	0	3	1	2	2	2	1	3	2	3	0	1	0	3	0	2	0	0
Nepříměrné zátěže	1	0	2	0	0	1	1	1	1	3	1	3	2	1	3	0	1	0	0	1	1	2	0	1	0	1	3	2	1	1

5.3 Návrh rámcových podmínek a doporučení pro opatření v území

Rámcové podmínky využití budou podkladem pro podrobnější zpracování řešení krajiny zejména v územních plánech. Zahrnou požadavky na řešení plošného i prostorového uspořádání území (včetně základních podmínek ochrany krajinného rázu) a na stanovení podmínek pro využití jednotlivých ploch v územních plánech.

Rámcová doporučení pro opatření budou podkladem pro činnost jiných orgánů veřejné správy a dalších subjektů (např. správci, hospodáři), kteří mohou uložit a realizovat opatření ke zlepšení stavu krajiny. Pro přehlednost byly všechny rámcové podmínky a doporučení zpracovány do následující tabulky.

Rámcové podmínky a doporučení

ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY ORP BLANSKO	
NÁVRH RÁMCOVÝCH PODMÍNEK VYUŽITÍ A RÁMCOVÝCH DOPORUČENÍ PRO OPATŘENÍ	
NÁVRH OCHRANY A ROZVOJE HODNOT KRAJINY A VYUŽITÍ KRAJINNÝCH POTENCIÁLŮ	
Podmínky využití	Doporučení pro opatření
Ochrana přírodních hodnot – zvláště chráněných území a významných krajinných prvků (VKP) – kap. 2.2.1	
Ochrana zvláště chráněných území se řídí zákonem 114/1992 Sb. a dílčími požadavky stanovenými plánem péče o zvláště chráněná území.	Významné krajinné prvky by měli být chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení VKP nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.“ V praxi se může jednat i o méně závažné zásahy a ten, kdo zásah zamýšlí, je povinen požádat o závazné stanovisko vždy, když je zde pouhá možnost takového ovlivnění.
Ochrana přírodních hodnot – zabránění fragmentace přírodních prvků – kap. 2.2.1	
Souvislé lesní porosty a zvláště pak plochy migračně významných území a dálkových migračních koridorů by měli být chráněny proti změnám využití území.	
Ochrana přírodních hodnot – fragmentace zemědělské krajiny, ÚSES – kap. 2.2.1	
	Účelným nástrojem fragmentace je realizace navržených ploch ÚSES a ochrana stávajících ekologicky aktivních krajinných prvků.
Ochrana historických a kulturních hodnot – památky – kap. 2.2.2.1	
V ÚP důsledně vymezovat historické objekty v krajině včetně objektů, které nejsou památkově chráněné a jejich ochranu zakotvit do podmínek využití ploch.	

V ÚP a KPÚ v nejvyšší možné míře respektovat stávající komunikace zpřístupňující historické objekty v krajině, případně navrhnout nové zpřístupnění, možné řešení je navrženo územní studií krajiny.	Návrh komunikací zlepšující prostupnost krajiny a zpřístupnění zjištěných historických objektů v krajině.
Podmínkami využití ploch s rozdílných způsobem využití V ÚP zachovat a podporovat vizuální význam jednotlivých objektů v krajině.	Výsadba solitérní zeleně u objektů v krajině.
Zamezit přemísťování objektů.	Zapojení stávajících objektů do sítě cest turistických, poutních, naučných a vycházkových okruhů.
V případě památek nadmístního významu, které jsou výrazně viditelné v krajině, vyznačit a respektovat v ÚP pohledové osy a podmínkami využití ploch s rozdílným způsobem využití chránit jejich dominantní působení	
Ochrana historických a kulturních hodnot – doklady vývoje osídlení – kap. 2.2.2.2	
V nejvyšší možné míře respektovat vývoj obce a logiku historického uspořádání ploch při návrhu ÚP nebo KoPÚ.	
Ochrana dokladů osídlení – historické utváření půdorysu obce a typu zástavby, především v lokalitách s dochovaným uceleným sídelním útvarem.	
Při návrhu nových zastavitelných ploch zvážit možnost ponechat vybrané historicky a esteticky hodnotné části záhumenních prostor v původním okrajovém postavení s navazující volnou krajinou a do záhumenních ploch nenavrhovat novou zástavbu včetně zachování původního prstence zahrad v okolí zástavby.	Zdůraznění historického vývoje – osvěta, informační systém pro turistický ruch, tvorba tematických turistických okruhů – například cesta po moravských mlýnech nebo zaniklých středověkých vsích.
Respektovat tyto lokality v souvislosti s návrhem ploch s rozdílným způsobem využití při návrhu ÚP.	
Při návrhu komplexních pozemkových úprav i při návrhu nových (obnovovaných) struktur v ÚP v krajině vycházet z historické struktury krajiny v místě (původní plužina).	Obnova tradiční struktury krajiny v návaznosti na historický způsob obhospodařování krajiny (cesty, meze, remízky), zapojení zástavby do krajinného rámce.
Respektovat logiku urbanistické struktury, nepřipouštět „závleky“ – výstavbu v hloubi pozemku (platí pro odsouvání objektu i pro výstavbu více objektů za sebou přístupných ze soukromé komunikace.	
Pro zastavitelné plochy, u kterých nevyplývá jednoznačně z územního plánu způsob	

<p>zastavění (stavební čára, dopravní obslužnost objektů apod.) je doporučeno vypracování územní studie.</p>	
<p>Ochrana estetických hodnot – přírodní krajinné dominanty, krajinné horizonty panoramata, exponované svahy – kap. 2.2.3.1</p>	
<p>Přírodní dominanty vymezení jako zvláště chráněné části krajiny je vhodné respektovat v jejich pohledovém okolí, tak aby případné změny v území negativně neovlivnily působení přírodních dominant na okolní krajinu.</p>	
<p>Přírodní dominanty nevymezené jako zvláště chráněné části krajiny je v území chránit speciálními požadavky na plochy v územně plánovací dokumentaci. Opět je vhodné respektovat také jejich pohledové okolí, tak aby případné změny v území negativně neovlivnily působení přírodních dominant na okolní krajinu.</p>	<p>Přírodní dominanty nevymezené jako zvláště chráněné části krajiny je možné registrovat jako registrované významné krajinné prvky.</p>
<p>Neumísťovat žádné stavby na přírodní dominanty – výrazné vrcholy zalesněných hřbetů, přípustná je obnova původních sakrálních staveb, podmíněně přípustná je výstavba nových sakrálních staveb a rozhleden za podmínky, že nedojde k výraznému narušení působení těchto dominant.</p>	
<p>Při návrhu ÚPD chránit hlavní a vedlejší pohledové horizonty</p>	<p>Pohledové horizonty by měli být chráněny proti situování zástavby a to jak objektů budov, tak prvků technické infrastruktury. Ochrana území se vztahuje i k bezprostřednímu okolí vymezených linií horizontů, kde by případná výstavba mohla pohledový horizont převýšit.</p>
<p>Při návrhu ÚPD chránit doplňkové pohledové horizonty.</p>	<p>Horizonty mají v území vizuálně výrazně menší význam. Jejich poloha je spíše informativní. Případné změny území situované do blízkosti těchto horizontů by měly vzít potaz vizuálně výraznější dopad v krajině.</p>
<p>Zástavbu v zastavěných a zastavitelných plochách, které se nacházejí na exponovaných svazích a horizontech, navrhovat s přihlédnutím k jejich poloze (celkový dojem bude ovlivněn měřítkem objektů, jejich výškou, tvarem a orientací střech včetně jejich barevnosti, zapojením vzrostlé zeleně apod.).</p>	

<p>Při návrhu ÚPD chránit exponované svahy.</p>	<p>Pohledově exponované svahy by měli být chráněny proti situování pohledově výrazné zástavby, a to jak objektů budov, tak prvků technické infrastruktury. Území by mělo být chráněno proti negativním změnám struktury jeho využití a přednostně by zde měli být uplatňovány záměry doplňující strukturu území krajinně esteticky hodnotné prvky (realizace mezí, remízů, stromořadí, doprovodné zeleně, solitérních dřevin)</p>
<p>Ochrana estetických hodnot – kulturní krajinné dominanty – kap. 2.2.3.2</p>	
<p>V ÚP chránit siluetu zástavby a zapojení do krajinného rámce a podmínkami využití ploch s rozdílným způsobem využití podpořit jejich dominantní působení.</p>	
<p>Zástavbu v zastavěných a zastavitelných plochách v blízkosti kulturních dominant a zástavbu, která by mohla ovlivnit působení těchto dominant, navrhovat s přihlédnutím k tomuto aspektu.</p>	
<p>Ochrana estetických hodnot – významné výhledy do krajiny – kap. 2.2.3.3</p>	
<p>Zástavbu v zastavěných i zastavitelných plochách, která by mohla ovlivnit významné pohledy na sídlo a okolní krajinu navrhovat s přihlédnutím k tomuto aspektu.</p>	<p>Místa výhledů podpořit odpočívadly, objekty v krajině. Vyhlídkové body reprezentují polohy, ze kterých je okolní krajina v širším měřítku přehledná, případně se zde také nabízí místně až regionálně specifické a reprezentativní pohledy na území s potenciálem pro začlenění poloh do turistických tras případně také k realizaci vyhlídkových objektů (pakliže zde již neexistují). Každý z vymezených bodů by měl být v rámci umožňovaných změn využití území chráněn před negativním ovlivněním, jak z pohledu možného zastínění výhledu do okolního území změnami v blízkém okolí bodu, tak z pohledu změn v jeho blízkém okolí, které by se díky značné exponovanosti místa výrazně promítly do obrazu okolní krajiny.</p>
<p>Ochrana estetických hodnot – kompoziční osy a komponovaná krajina – kap. 2.2.3.4</p>	
<p>Chránit tyto kompoziční osy a komponované krajiny, včetně souvisejícího okolí, které může ovlivnit jejich působení.</p>	
<p>Ochrana estetických hodnot – sídelní krajinné osy – kap. 2.2.3.5</p>	
<p>V ÚP posoudit možnost podpořit propojení jednotlivých sídel podél toků, komunikacemi sloužícími pěšímu provozu a vhodnými k umístění cyklotras – částečně realizováno.</p>	

Ochrana zdrojů vod využívaných k vodárenským účelům – kap. 2.2.4	
<p>Respektování aktuálního vymezení OPVZ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ sjednocení OPVZ vyhlášené dle dřívější legislativy a stále platné jako PHO, nastavení jednotného systému ➤ při revizích OPVZ 2. stupně dbát na riziko zvyšujícího se množství dusičnanů a pesticidů pocházející z intenzivní zemědělské výroby ➤ dbát na ochranu i méně vydatných zdrojů, které nejsou legislativou podchyceny (zdroje s menším odběrem než 10 000 m³ za rok) zejména v důsledku nastávající klimatické změny, či zdrojů, které se pro menší vydatnost opouštějí ➤ nepovolovat odběry, které by mohly nadměrně exploatovat zdroje podzemních vod
Ochrana kvalitní zemědělské půdy – kap. 2.2.5	
<p>Důsledné respektování pravidla pro odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu.</p>	<p>V územně plánovacích dokumentacích doporučujeme důsledně dodržovat pravidla týkající odnětí pozemků ze ZPF tak, aby nedocházelo ke zmenšování ploch kvalitních zemědělských ploch.</p> <p>Upřednostňovat revitalizaci nevyužívaných areálů (zemědělský či průmyslových) na úkor nového záboru půdy.</p>
Opatření pro ochranu a rozvoj lesů v území – kap. 2.2.6	
<p>Respektování doporučení uvedených k tomuto tématu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tvorba polyfunkčního lesy s pestrou dřevinnou skladbou ➤ Omezení smrku ve 3. a 4. lesním vegetačním stupni ➤ Podpora hospodářských způsobů s trvalým půdním krytem s dlouhou nebo nepřetržitou obnovní dobou ➤ Vhodné postupy při těžbě a důsledná sanace potěžebních a jiných technologických narušení půdy ➤ Ochrana lesních pramenů a pramenišť

NÁVRH ŘEŠENÍ POTŘEB ČLOVĚKA V KRAJINĚ	
Podmínky využití	Doporučení pro opatření
Optimalizace hospodaření v zemědělské krajině – kap. 3.1	
V působnosti obcí podporovat drobné zemědělské podnikatele, ochrana vhodných ploch v územních plánech k zemědělskému podnikání.	Realizace prvků společných zařízení ze zpracovaných KoPÚ – zejména interakční prvky a ÚSES.
Optimalizace hospodaření v lesích – kap. 3.2	
Respektování návrhů opatření uvedených v této kapitole.	<p>Opatření byla navržena pro následující funkční typy lesů:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Lesy s převažující hydricko-vodohospodářskou funkcí ➤ Lesy s dominantní půdoochrannou funkcí ➤ Lesy s dominantní funkcí ekologicko-stabilizační ➤ Lesy s dominantní funkcí sociálně-rekreační ➤ Lesy s dominantní funkcí vědeckou výzkumnou ➤ Lesy s dominantní funkcí biologické různorodosti ➤ Cenné lesní biotopy
Zlepšení sídelních propojení a prostupnosti krajiny pro člověka, orientace v krajině – kap. 3.3	
V ÚPD přehodnotit návaznost komunikací mezi katastrálními územími jednotlivých obcí.	
V ÚPD a KoPÚ respektovat územní studií navržené cesty a směry propojení, případně nahradit vhodnějšími (vždy ve spolupráci s okolními obcemi); konkretizovat směry propojení v návrhu cesty.	Návrh komunikací zlepšující prostupnost krajiny a zpřístupnění zjištěných historických objektů v krajině.
V ÚPD a KoPÚ plošně vymezit doprovodnou zeleň.	Návrh ozelenění stávajících cest.
	Místa významnějšího charakteru na stávajících i navrhovaných cestách (křížení cest, místo výhledu, hranice katastrálního území) zdůraznit novým prvkem (objekt, odpočívá, solitérní zeleň apod.).
Podpora rekreace a cestovního ruchu – kap. 3.4	
	Podpořit vybavenost na dálkových cyklotrasách a dálkové poutní cestě
	Podpořit vytváření zajímavých krajinných cílů (výletišť, významná archeologická naleziště dokladující historii území, přírodní modlitebny a místa k meditaci, odpočinková místa s výhledem apod.).

	Podpořit vytváření tematických okruhů, naučných stezek, křížových cest apod.
Rozvoj rekreace řešit v širších souvislostech nad rámec obce (například v rámci mikroregionů v návaznosti na širší okolí a napojení dalších míst rekreačních aktivit).	Návrh komunikací zlepšující prostupnost krajiny a zpřístupnění zjištěných historických objektů v krajině.

NÁVRH ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ, SNIŽOVÁNÍ OHROŽENÍ A PŘEDCHÁZENÍ RIZIKŮM V KRAJINĚ	
Podmínky využití	Doporučení pro opatření
Zlepšení vodního režimu krajiny – protipovodňová ochrana území – kap. 4.1.1	
Respektování záplavových zón, nepovolovat nové stavby v záplavových územích, dodržování podmínek pro územně plánovací dokumentaci citovaných v příslušné kapitole 4.1.1.	Při stanovení návrhového průtoku protipovodňových opatření vycházet z koncepčních dokumentů týkajících se protipovodňové ochrany na území dotčených krajů a dále z hodnot doporučené zabezpečení ochrany podle pravděpodobnosti opakování povodňového nebezpečí takto: <ul style="list-style-type: none"> ➤ historická centra měst, historická zástavba $\geq Q_{100}$ ➤ souvislá zástavba, průmyslové areály $\geq Q_{50}$ ➤ rozptýlená obytná a průmyslová zástavba a souvislá chatová zástavba $\geq Q_{20}$ ➤ izolované objekty – individuální ochrana
Obce s nedostatečnou protipovodňovou ochranou: respektování požadavků v územně plánovací dokumentaci uvedené v kap. 4.1.1.2.	
Pro území ohrožené přívalovými srážkami: v územně plánovací dokumentaci přihlídnout k informaci o lokalizaci tzv. Kritických bodů a taktéž při aktualizaci povodňových plánů.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ u hotových komplexních pozemkových úprav realizace prvků z plánů společných zařízení – interakční prvky, protierozní technická opatření, prvky ÚSES ➤ zahájení komplexních pozemkových úprav ➤ přehrážky či hrazení vytipovaných úseků toků
Zlepšení vodního režimu krajiny – zvýšení retence území – kap. 4.1.2	
Preference ploch navržených ke změně užívání za účelem revitalizací toků, obnovu nádrží či výstavbu nových nádrží v územně plánovacích dokumentacích.	Realizace opatření s platným územním rozhodnutím, dopracování navazujících dokumentací pro navrhovaná opatření vedoucí k možnosti postupné realizace těchto opatření .
Ochrana niv vodotečí – kap. 4.2	
ÚP respektovat vymezené nivy.	Ochrana a podpora rozvoje veškerých přírodních biotopů: nivních luk, mokřadů, vegetačních doprovodů toků, přirozených úseků koryt toků. Situování zástavby i mimo vymezené rozlivy n-letých vod je v prostorách niv nevhodné. Realizace nových vodních ploch je možné za předpokladu prokázání jejich nezbytnosti a posouzení vlivu na VKP niva.

Významné krajinné prvky – kap. 4.3	
<p>Ochrana zvláště chráněných území se řídí zákonem 114/1992 Sb. a dílčími požadavky stanovenými plánem péče o zvláště chráněná území.</p>	<p>Významné krajinné prvky by měli být chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení VKP nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umisťování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů.“ V praxi se může jednat i o méně závažné zásahy a ten, kdo zásah zamýšlí, je povinen požádat o závazné stanovisko vždy, když je zde pouhá možnost takového ovlivnění.</p>
Protierozní ochrana – kap. 4.4	
<p>Respektování zásad „dobré zemědělské praxe“, v budoucnu dodržování podmínek protierozní vyhlášky, která v současnosti stále není v platnosti.</p>	<p>Podpora realizace prvků z plánů společných zařízení ze zpracovaných KoPÚ Problematika podrobně rozebrána v příslušné kapitole 4.4.</p>
Znečištění a kontaminace – staré ekologické zátěže – kap. 4.5.1	
<p>Nápravná opatření SEZů jsou v gesci Ministerstva životního prostředí a postupně jsou realizována, to znamená, že konkrétní realizace nápravných opatření je mimo působnost řešení územní studie krajiny. Zohlednit tyto lokality při zpracování územně plánovací dokumentace s vazbou na aktuální řešení nápravných opatření (http://www.sekm.cz/).</p>	<p>Nápravná opatření SEZů jsou v gesci Ministerstva životního prostředí a postupně jsou realizována, to znamená, že konkrétní realizace nápravných opatření je mimo působnost řešení územní studie krajiny. Zohlednit tyto lokality při zpracování územně plánovací dokumentace s vazbou na aktuální řešení nápravných opatření (http://www.sekm.cz/).</p>
Kvalita povrchových vod – kap. 4.5.2	
<p>Respektování požadavků na nezhoršení stavu povrchových vod – u povolování nových vypouštění důsledně dbát na doporučení uvedené v kap. 4.5.2</p>	<p>Podrobná doporučení jsou uvedena v příslušné kapitole 4.5.2, u oblastí koupacích vod v povoleních vypouštění komunálních vod dodržovat doporučení nad rámec platné legislativy v oblasti limitů nutrientů (hlavně fosforu).</p>

Kvalita podzemních vod – kap. 4.5.3	
Respektování podmínek uvedených v OPVZ vodních zdrojů. Respektování podmínek Nitrátové směrnice. Respektování podmínek zásad „dobré zemědělské praxe“	Aktualizace OPVZ, nastavení přísnějších podmínek pro hospodaření, důležité, OPVZ jsou součástí informačního portálu pro farmáře LPIS. Problematika je podrobně popsána v příslušné kapitole 4.5.3, v rámci řešení ÚSK ORP Blansko a územně plánovacích dokumentací je těžko řešitelná.
Územní systém ekologické stability (ÚSES) – kap. 4.6	
Obecné principy využití území.	Využití ploch je možné pouze s ohledem na zachování a rozvoj hlavní funkce ploch, kterou je podpora a rozvoj biodiverzity území. Možná je realizace vegetačních opatření případně revitalizační projekty. Polyfunkční využití prvků je možné za předpokladu respektování hlavní funkce ploch. Vyloučené je umísťování staveb vyjma staveb dopravní a technické infrastruktury křížící v odůvodněných a nezbytných případech liniové prvky ÚSES v kolmém směru.
Migračně významná území a dálkové migrační koridory – kap. 4.7	
Obecné principy využití území.	Obecným principem je nezužovat šířku migračního koridoru výstavbou, která by mohla negativně ovlivnit jeho využívání migrujícími druhy. To se týká především bytové výstavby, průmyslové výstavby, stavby energetických zařízení, rekreační výstavby a budování nočního osvětlení.
Principy řešení křížení migračního koridoru s liniovými dopravními stavbami.	V případě křížení migračního koridoru s významnými liniovými dopravními stavbami (čtyřproudé a víceproudé komunikace se středním dělicím pruhem, oplocené koridory vysokorychlostních tratí) je nutné počítat s vyhovujícím migračním objektem (podchod nebo nadchod). Při jejich navrhování je třeba vycházet z Technických podmínek Ministerstva dopravy č. 180 a zpracovat příslušnou migrační studii, která navrhne řešení podle konkrétních místních podmínek. U ostatních silnic I. třídy a hlavních železničních tratí je třeba podle konkrétních podmínek počítat s využitím prostředků omezujících mortalitu živočichů, které však zároveň neomezují průchodnost komunikace pro živočichy.
Principy zachování průchodnosti v zemědělské krajině.	Průchodnost zemědělské krajiny je zapotřebí zachovat v ose koridoru a okolním prostoru o celkové šířce 500 m. Riziko představuje především zřizování plotů, ohrad a dalších migračních bariér (pasevní areály, vinice, pěstování rychle rostoucích dřevin apod.). Zvýšenou pozornost je třeba věnovat ochraně

	veškeré mimolesní zeleně, která plní funkci tzv. „nášlapných kamenů“ (úkrytů a míst odpočinku) pro migrující živočichy.
Principy hospodaření v lesích.	Běžné hospodaření v lesích včetně používání oplocenek lesních kultur o ploše odpovídající platným předpisům není třeba z hlediska migrace živočichů nijak omezovat. Funkci migračních koridorů však mohou negativně ovlivnit stavby umístěné v lese nad rámec běžného lesnického hospodaření, např. oborní ploty. Při plánování těchto staveb by tedy mělo být zohledněno zachování průchodnosti migračního koridoru.
Koridory a vodní toky.	Správu vodních toků v místě křížení s migračními koridory není třeba upravovat, pokud nedochází k takovým úpravám břehů toků, které by živočichům znemožnily překonat vodní tok (zpevnění břehů panely, dlažbou, oplocení aj.).
Ochrana a zvýšení biodiverzity a předcházení fragmentace krajiny – kap. 4.8	
Základním nástrojem pro obnovení a rozvoj biodiverzity systematicky budovaná síť ekologické stability podpořená stabilizací pozemků pro ÚSES v pozemkových úpravách.	Významná je podpora péče a ochrana o veškeré drobné prvky s trvalou vegetací včetně stromořadí podél dopravní infrastruktury a vegetačních doprovodů vodotečí a občasných vodních ploch. V intenzivně zemědělsky obhospodařovaných krajinách je účelné vkládat do území přírodní prvky (segmenty ÚSES), které souvisle využívané území fragmentují s cílem umenšit souvislé plochy, ve kterých neexistuje pro přirozenou biodiverzitu prostor.
Plochy vyžadující revitalizaci nebo renaturalizaci – kap. 4.9	
Respektování návrhů revitalizací uvedených v kapitole 4.9 v územně plánovací dokumentaci.	Realizace opatření uvedených v této kapitole.
Transformace brownfield – kap. 4.10	
V ÚPD stanovit podmínky pro případné nové využití území v souladu se zachováním hodnot a příznivého životního prostředí (např. výškové omezení, podíl zeleně apod.).	Zapojit se do celorepublikové databáze brownfieldů s možností využití finanční podpory jednotlivých programů.
Návrhy na snížení ohrožení ztráty venkovského charakteru obcí – kap. 4.11	
Velikost rozvojových ploch navrhovat přiměřeně k velikosti obce.	
Preferovat místně obvyklý způsob zastavění (především v oblastech s velmi kvalitní půdou je vhodné navrhovat sevřenou – řadovou zástavbu).	Při návrhu nové zástavby dávat přednost protáhlému tvaru pozemku s jasně oddělenou částí k zastavění a nezastavitelnou zahradou.
V ÚP chránit siluetu zástavby a zapojení do krajinného rámce podmínkami využití ploch	Na okraji zástavby podpořit realizaci zeleně, která vytvoří přirozený přechod mezi zastavěnou

s rozdílným způsobem využití - zelený rámec, zeleň na veřejných prostranstvích.	částí obce a krajinou, především v případě velkých výrobních areálů situovaných na pohledově exponovaných místech.
Při návrhu nových zastavitelných ploch zvážit možnost ponechat vybrané historicky a esteticky hodnotné části záhumenních prostor v původním okrajovém postavení s navazující volnou krajinou a do záhumenních ploch nenavrhnout novou zástavbu.	
	V případě již navržených ploch s malými pozemky bez možnosti výsadby větších stromů realizovat na okraji lokality ve styku s volnou krajinou pás veřejné zeleně (s případnou záhumenní cestou).
	U nově vybudovaných komunikací a ulic uvnitř obcí realizovat zeleň formou aleje místních druhů stromů a na vhodných místech v centrech lokalit vytvářet veřejná prostranství se zelení.
Při návrhu zastavitelných ploch nezapomínat na potřebu průchodu do krajiny - respektovat současné a navrhovat nové vstupy do volné krajiny.	
Zástavbu v zastavěných a zastavitelných plochách, které se nacházejí na exponovaných svazích a horizontech, navrhovat s přihlédnutím k jejich poloze (celkový dojem bude ovlivněn měřítkem objektů, jejich výškou, tvarem a orientací střech včetně jejich barevnosti, zapojením vzrostlé zeleně apod.)	
Zástavbu v zastavěných a zastavitelných plochách v blízkosti kulturních dominant a zástavbu, která by mohla ovlivnit působení těchto dominant, navrhovat s přihlédnutím k tomuto aspektu.	
Zástavbu v zastavěných i zastavitelných plochách, která by mohla ovlivnit významné pohledy na sídlo a okolní krajinu navrhovat s přihlédnutím k tomuto aspektu	
Návrhy na snižování nepřiměřených zátěží v území – kap. 4.12	
Omezit rozšiřování území individuální rekreace (chatových oblastí).	
V územích individuální rekreace (chatové oblasti) řešit případnou změnu využití území pro trvalé bydlení komplexně pro celou lokalitu včetně dopravní a technické obsluhy území a změnu umožnit pouze v plochách navazujících na zastavěné území obce.	

Předcházení rizikům v krajině – doporučení pro opatření v lesích – kap. 4.13	
Respektování doporučení uvedené v této kapitole.	Aplikace opatření dle hospodářských souborů vymezených v lesích na území ORP Blansko.
Doporučení opatření v souvislosti s adaptací na změny klimatu – kap. 4.14	
	Dodržování pravidel při stanovení minimálního zůstatkového průtoku, revizí odběrů vody, při povolování nových odběrů vod. Zavádět opatření k optimalizaci vodního režimu krajiny a zlepšení stavu půd uvedených v kapitole 4.14.

6 ZÁVĚR S ODŮVODNĚNÍM

6.1 Souhrnné doporučení pro zohlednění návrhu v územně plánovací dokumentaci, včetně návrhů změn stávající územně plánovací dokumentace

Uvedené rámcové podmínky využití a rámcová doporučení pro opatření budou podkladem ke zpracování územních plánů, změn územních plánů, případně požadovaných územních studií. Specifikují jak jednotlivé úkoly pro územní plánování, tak i požadavky na využití území a stanovení konkrétních podmínek využití ploch s rozdílným způsobem využití.

Jedná se o následující:

Požadavky na ochranu hodnot

- Důsledně vymezit historické objekty v krajině včetně objektů, které nejsou památkově chráněné a jejich ochranu zakotvit do podmínek využití ploch.
- Respektovat stávající komunikace zpřístupňující historické objekty v krajině, případně navrhnout nové zpřístupnění.
- Podmínkami využití ploch s rozdílným způsobem využití v ÚP zachovat a podporovat vizuální význam jednotlivých objektů v krajině.
- V nejvyšší možné míře respektovat vývoj obce a logiku historického uspořádání ploch při návrhu ÚP nebo KoPÚ.
- Při návrhu nových zastavitelných ploch zvážit možnost ponechat vybrané historicky a esteticky hodnotné části záhumenních prostor v původním okrajovém postavení s navazující volnou krajinou a do záhumenních ploch nenavrhovat novou zástavbu.
- Respektovat kulturní krajinné oblasti.
- Respektovat vymezené estetické hodnoty v krajině.
- Důsledně dbát na ochranu vodních zdrojů určených k vodárenskému využití.

Požadavky na urbanistickou koncepci

- Rozvoj rekreace řešit v širších souvislostech nad rámec obce (například v rámci mikroregionů v návaznosti na širší okolí a napojení dalších míst rekreačních aktivit).
- V ÚPD stanovit podmínky pro případné nové využití území brownfields v souladu se zachováním hodnot a příznivého životního prostředí (např. výškové omezení, podíl zeleně apod.).
- V ÚPD stanovit podmínky pro zastavitelné plochy s cílem ochrany vymezených hodnot.

Požadavky na koncepci veřejné infrastruktury

- V ÚPD přehodnotit návaznost komunikací mezi katastrálními územími jednotlivých obcí.
- V ÚPD a KoPÚ respektovat územní studii navržené cesty a směry propojení, případně nahradit vhodnějšími (vždy ve spolupráci s okolními obcemi); konkretizovat směry propojení v návrhu cesty.
- Realizovat již vypracované návrhy společných zařízení.

Požadavky na koncepci uspořádání krajiny

Z pohledu vodního hospodářství je důležité respektovat podmínky vyplývající z procesu plánování v oblasti vod. Plánování v oblasti vod vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice). Proces plánování v oblasti vod se v současné době řídí ustanovením vodního zákona v Hlavě IV, plánování v oblasti vod, a prováděcími právními předpisy. Účelem plánování v oblasti vod je dle vodního zákona vymezit a vzájemně harmonizovat veřejné zájmy:

- ochrany vod jako složky životního prostředí,
- snížení nepříznivých účinků povodní a sucha,
- udržitelného užívání vodních zdrojů, zejména pro účely zásobování pitnou vodou.

Smyslem Rámcové směrnice je zabránit dalšímu zhoršování stavu povrchových i podzemních vod a zlepšit stav vod a na vodu vázaných ekosystémů. Hlavním cílem Rámcové směrnice je dosažení tzv. dobrého stavu vod do roku 2015, s možností prodloužení lhůty až do roku 2021 a 2027. Na základě nově stanovené praxe musí být každý záměr s potenciálním dopadem na stav vodního útvaru/útvárů posouzen, zda nezpůsobuje zhoršení stavu vodního útvaru/ útvárů nebo neohrožuje schopnost vodního útvaru/ útvárů dosáhnout dobrého stavu/ potenciálu. Výjimka z dosažení environmentálních cílů je z pohledu Rámcové směrnice možná jen při splnění podmínek uvedených v čl. 4.7 této směrnice. V této souvislosti byl v rámci Společné strategie provádění Rámcové směrnice a Směrnice o povodních aktuálně vydán technický dokument CIS Guidance Document No. 36 / Pokyn č. 36 (prosinec 2017). Metodický dokument blíže rozvádí podmínky uplatňování a zdůvodňování výjimek definovaných čl. 4.7 Rámcové směrnice. Dokument odráží neformální konsensuální postoj k nejlepší praxi schválený řediteli pro vodní politiku EU.

Dále doplnit do ÚPD aktualizované vymezení ÚSES.

Odůvodnění:

Územní plán je základním nástrojem pro racionální rozvoj území obce. Zakotvením podmínek využití lze zásadním způsobem ovlivnit využívání území a určit směr rozvoje ve všech složkách života obce. Odůvodnění jednotlivých rámcových podmínek a doporučení pro opatření je součástí kapitol č. 2 až 4.

6.2 Souhrnné doporučení pro zohlednění návrhu při činnosti orgánů veřejné správy a dalších subjektů

Obecní úřad, zastupitelstvo obce:

- Při pořizování územně plánovací dokumentace požadovat zakotvení do podmínek využití ochranu všech hodnot nejen v zastavěném území, ale i v krajině.
- Při rozvoji rekreace a cestovního ruchu a při realizaci opatření ke zvýšení prostupnosti krajiny spolupracovat s okolními obcemi.
- Navržené podmínky a doporučení opatření lze uplatňovat i u skutečností zjištěných vlastním průzkumem a na základě vlastní zkušenosti (například u místně významných historických hodnot nebo rekreačních lokalit, které nebyly zjištěny při zpracování ÚSK ORP Blansko).

Úřad obce s rozšířenou působností:

- Rámcové podmínky využití a rámcová doporučení pro opatření zakotvit do zadání územně plánovací dokumentace.
- Podporovat řešení problematiky krajiny v širších vztazích.
- Při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových se řídit doporučeními uvedenými v kapitole 4.5.2, v definovaných územích – jako oblasti koupacích vod, vyžadovat dodržování přísnějších limitů nad rámec současné platné legislativy.
- Průběžně aktualizovat OPVZ dle aktuálních podmínek a doporučení uvedených v kapitole 2.3.1.

Hospodařící subjekty:

ÚSK krajiny ORP Blansko popisuje v širších souvislostech problematiku dnešního způsobu zemědělského hospodaření, které s sebou nese i negativní dopady na krajinu. V dnešním nastavení dotační politiky jsou tato negativa těžko řešitelná. V budoucnu by bylo dobré usilovat o změnu zemědělské politiky, která by umožňovala tzv. trvale udržitelnou formu hospodaření (zachování únosné intenzity zemědělské výroby se zmírněním negativních dopadů na stav přírodních zdrojů a hodnot přírody a krajiny).

Majitelé pozemků, kteří půdu pronajímají:

Vyžadovat posouzení pronajatých pozemků dle „Metodiky půdního průzkumu zemědělských pozemků určená pro pachtovní smlouvy“. Cílem metodiky je zabránění poškození půdy nesprávným obhospodařováním pachtýře a tím snižování ceny pozemku. Obdobně je metodika určena i poctivým pachtýřům, kteří chtějí mít jistotu, že po uplynutí doby pachtu nebudou neoprávněně nařčeni, že půdu poškodili.

6.3 Přehled jevů doporučených k doplnění do územně analytických podkladů

Následující přehled jevů, které jsou doporučeny k doplnění do územně analytických podkladů, byl vymezen již v části doplňujících průzkumů a rozborů. Jedná se o jevy, které dosud nejsou evidovány v územně analytických podkladech a které jsou přitom významné pro řešení problematiky krajiny v územně plánovací dokumentaci. Jedná se o tyto jevy:

- místo rekreačních aktivit nadmístního významu
- místo rekreačních aktivit místního významu
- naučná stezka
- dálková cyklotrasa
- dálková poutní trasa značená (Svatojakubská cesta)
- kulturní památka / hodnotný objekt nadmístního významu
- kulturní památka / hodnotný objekt místního významu (nacházející se ve volné krajině nebo ovlivňující její obraz)
- poutní místo
- významný vyhlídkový bod
- kompoziční osa
- sídelní krajinná osa
- pohledové horizonty (včetně oblastí s exponovanými svahy)
- biocentra a biokoridory ÚSES (územní studií krajiny upravený a doplněný systém prvků)
- nivy
- biotopy s vysokou ekologickou hodnotou
- zpřesněné krajinné typy a krajinné okrsky

Z pohledu vodního režimu krajiny by bylo dobré doplnit do územně analytických podkladů následující informace, které mohou ovlivnit využití ploch v krajině:

- tzv kritické body a přispívající plochy kritických bodů
- místa omezující průtočnost vodních toků využitelné při aktualizaci povodňových plánů
- oblasti definované jako oblasti s významným povodňovým rizikem
- nedostatečně chráněné obce před povodněmi – zastavěná území ohrožovaná povodňovým nebezpečím, kde riziko ohrožení překračuje úroveň uznanou jako nejvyšše přijatelnou pro daný typ území.
- hydrologické celky s vysokou mírou nebezpečí přívalových povodní s dopadem na urbanizovaná území

Dále by bylo vhodné doplnit již zpracované návrhy společných zařízení z provedených Komplexních pozemkových úprav. Jedná se i o návrhy, které nejsou tzv. pozemkově vypořádány.

Odůvodnění:

Zjištěné jevy v území mohou být významným podkladem při pořizování územně plánovací dokumentace obcí i při vytváření vize nebo programu rozvoje obcí, mikroregionů i dalších skupin a sdružení. Důvod a způsob vymezení jednotlivých jevů je popsán v části doplňujících průzkumů a rozborů ÚSK i v kapitolách č. 2 až 4 návrhové části tohoto dokumentu.

6.4 Souhrnné doporučení pro řešení územních problémů, které nelze vyřešit v rozsahu a podrobnosti ÚSK

Územní studie krajiny ve svém zadání sdružuje mnoho témat a ne vždy jsou řešitelná v rámci působnosti ÚSK či v územně plánovacích dokumentacích obecně. Jedná se především o problematiku vodního režimu krajiny, erozního ohrožení, ochrany vodních zdrojů – stanovování a aktualizaci OPVZ, optimalizaci zemědělského hospodaření v krajině. Tato témata v širších souvislostech byla podrobně rozebrána v příslušných kapitolách tohoto dokumentu.

Rovněž není možné v rámci ÚSK konkretizovat nadmístní záměry, jako jsou například dopravní stavby (přeložky a úpravy železničních tratí). V jednotlivých oborových studiích, případně v dalších stupních projektové dokumentace k těmto záměrům by naopak územní studie krajiny byla podkladem ke konkrétnímu řešení staveb ve smyslu ochrany vymezených hodnot i optimálního využití území.

V rámci řešení problematiky ÚSES byla vytvořena jednotná vrstva vymezení ÚSES respektující územně plánovací dokumentace a ukončené pozemkové úpravy. Ve vrstvě má odstraněny nedostatky vymezení ÚSES identifikované v analytické části studie. Nově navržené části sítě je třeba zapracovat do územně plánovací dokumentace na základě podrobného průzkumu území (v rámci kterého může být autorizovaným projektantem prvek dále při respektování metodických požadavků upravován).

Další doporučení vyplývající z řešení části Lesy USK ORP Blansko

V průběhu řešení II. etapy USK pro území lesů ve správním obvodu ORP Blansko byly zjištěny mimo strukturu studie následující skutečnosti, ke kterým se autoři vyjadřují:

1. Návrh zalesnění nelesní půdy v k.ú. Žernovník - zalesnění nelesních půd je obecně problematické z hlediska zajištění půdního prostředí pro lesní dřeviny (to platí i pro následující body 2 a 3). Struktura zemědělských půd stejně jako jejich biologický profil neobsahuje látky a symbionty, které jsou pro cílové lesní dřeviny determinující. Z tohoto důvodu je nezbytné při zalesňování nelesních půd uvažovat zvýšené podíly tzv. melioračních a zpevňujících dřevin. V tomto konkrétním případě je realizace záměru zalesnění problematická rovněž z důvodu lokalizace plánovaných zalesňovaných ploch do územní rezervy vyčleněné pro realizaci navrhované rychlostní komunikace R43.
2. Návrh zalesnění nelesní půdy v k.ú. Dlouhá Lhota - v tomto případě, mimo obecné podmínky uvedené v bodě 1 nejsou v souvislosti s plánovaným zalesněním nelesních půd očekávány žádné problémy, naopak na prudkých svazích zemědělských pozemků primárně ohrožených erozí je zalesnění žádoucí.
3. Návrh zalesnění nelesní půdy v k.ú. Lubě - v tomto případě, mimo obecné podmínky uvedené v bodě 1 nejsou v souvislosti s plánovaným zalesněním nelesních půd očekávány žádné problémy.
4. Návrh odlesnění v k.ú. Adamov - odlesnění ve veřejném zájmu by při dodržení správních podmínek nemělo způsobit žádný problém.